

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΑΡΧΑΙΑ Β/η

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑ 1982

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
699

ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΩΤΗΣ ΒΑΡΩΣΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΤΟΥ ΜΕΤΕΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Κ. ΑΥΓΕΡΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗΣ
ΑΘΗΝΑ 1988

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΣΤ

89

ΣΧΒ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἱδρυματικός - Εκδόσεων Διδακτορική Βιβλίου

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1982

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

002
HΛE
ETOB
699

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ
ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ
"Οργάνωση Βιβλίων
Ν.Π. Τ.Π. Ε.Π. 3278 Έτος 1982

ΕΞΩΦΥΛΛΟ—ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ: ΤΑΣΟΥ ΜΟΥΣΤΑΦΕΛΛΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Στό νέο (μεταβατικό) ώρολόγιο πρόγραμμα τής Β' Λυκείου ή πρώτη ομάδα μαθημάτων επιλογής περιλαμβάνει καί τά Άρχαία Έλληνικά, γιά τά όποια έχουν διατεθει όύο εβδομαδιαίες διδακτικές ώρες. Στό αντίστοιχο άναλυτικό πρόγραμμα προσδιορίζεται ότι οί ώρες αυτές θά αφιερωθοϋν κυρίως στή γλωσσική κατάρτιση τών μαθητών, μέ τή βοήθεια άρχαίων ελληνικών θεμάτων πού προσφέρονται γιά τό σκοπό αυτό.

Τό Τμήμα Μ.Ε. τοϋ ΚΕΜΕ κλήθηκε νά βοηθήσει στήν πρώτη αυτή έφαρμογή τούς φιλολόγους πού θά διδάξουν τό μάθημα στή Β' Λυκείου, ώστε νά εξασφαλιστεί ή στοιχειώδης καί άπαραίτητη όμοιογένεια τής ύλης πού θά διδαχτεί καί νά καταστεί εύκολότερο τό έργο τών συναδέλφων στήν έπιλογή τών κατάλληλων άρχαίων ελληνικών θεμάτων. Συνέταξε λοιπόν τό σύντομο αυτό βοήθημα, τό όποιο περιέχει:

1. Μεθοδολογικές οδηγίες γιά τή διδασκαλία τής θεματογραφίας.
2. Κατάλογο συντακτικών φαινομένων πού πρέπει νά μελετηθοϋν μέ τή βοήθεια άρχαίων ελληνικών θεμάτων.

3. Θέματα άρχαία ελληνικά (μέ σύντομα εισαγωγικά σημειώματα), τά όποια κρίθηκαν κατάλληλα γιά τήν άποδοτική διδασκαλία τοϋ μαθήματος.
Ό φιλόλογος πού θά διδάξει θεματογραφία δέ δεσμεύεται:

α) Στήν επιλογή, άνάμεσα άπό περισσότερα θέματα πού προορίζονται γιά τή διδασκαλία ενός συντακτικού φαινομένου, εκείνων πού θεωρεί αυτός καταλληλότερα.

β) Στή διδασκαλία θέματος δικής του επιλογής, πού δέν περιλαμβάνεται στή συλλογή πού παρουσιάζει τό βιβλίό αυτό, έφόσον κρίνει ότι αυτό είναι καταλληλότερο γιά τή μελέτη ενός συγκεκριμένου συντακτικού φαινομένου.

Σημειώνουμε άκόμη ότι τά θέματα πού προτεινόμε θά άποκλειστοϋν κατά τίς κοινές πανελληνίες εξετάσεις τών μαθητών τής Β' Λυκείου.

ΕΠΙΣΤΗΜΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το παρόν έργο αποτελεί μια προσπάθεια να παρουσιαστεί η κατάσταση της έρευνας στην Ελλάδα σχετικά με την αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Η έρευνα αυτή είναι πολύ σημαντική για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης και για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που υπάρχουν στην εκπαίδευση. Η έρευνα αυτή είναι πολύ σημαντική για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης και για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που υπάρχουν στην εκπαίδευση.

Η έρευνα αυτή είναι πολύ σημαντική για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης και για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που υπάρχουν στην εκπαίδευση. Η έρευνα αυτή είναι πολύ σημαντική για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης και για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που υπάρχουν στην εκπαίδευση.

Η έρευνα αυτή είναι πολύ σημαντική για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης και για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που υπάρχουν στην εκπαίδευση. Η έρευνα αυτή είναι πολύ σημαντική για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης και για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που υπάρχουν στην εκπαίδευση.

Η έρευνα αυτή είναι πολύ σημαντική για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης και για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που υπάρχουν στην εκπαίδευση. Η έρευνα αυτή είναι πολύ σημαντική για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης και για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που υπάρχουν στην εκπαίδευση.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ «ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ» ΣΤΗ Β' ΤΑΞΗ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

1. Ἡ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων θεμάτων στή Μ.Ε. ἔχει σημαντική διδασκαλική παράδοση καί διαμορφωμένη σέ γενικές γραμμές μεθοδολογία. Ἐπειδή ὁμως ἡ «θεματογραφία» ἀποκτᾶ μέ τά νέα μέτρα ἰδιαίτερη σημασία ὡς μάθημα ἐπιλογῆς στούς πανελλήνιους διαγωνισμούς τῶν Β' καί Γ' τάξεων τοῦ Λυκείου, κρίνουμε ἀπαραίτητο, μέ κίνδυνο νά ἐπαναλάβουμε γνωστά πράγματα, νά συστηματοποιήσουμε καί νά συμπληρώσουμε τήν πείρα μας στήν προκείμενη περίπτωση, ὥστε τά ἀρχαία θέματα νά διδάσκονται στό μέλλον κατά τρόπο ὅσο τό δυνατόν περισσότερο ἐνιαῖο καί ἀποδοτικό.

2. Γιά νά βοηθηθοῦν οἱ καθηγητές στό ἔργο τους, πρέπει νά ἔχουν ὁπωσδήποτε ὑπόψη τους τή σχετική περικοπή τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος πού εἶναι ἡ ἀκόλουθη:

2.1. Σκοπός (τῆς διδασκαλίας τῆς θεματογραφίας): Νά ὀδηγηθοῦν οἱ μαθητές στή γνώση τῆς δομῆς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς καί νά μελετήσουν τά συνθετότερα συντακτικά φαινόμενα πού ἡ λειτουργία τους εἶναι σημαντική στόν ἀρχαῖο ἑλληνικό λόγο. Νά συνειδητοποιηθοῦν οἱ ὁμοιότητες καί οἱ διαφορές (στό λεξιλόγιο, στό τυπικό καί στή σύνταξη) τῆς νέας ἑλληνικῆς (δημοτικῆς) μέ τήν ἀρχαία ἑλληνική καί νά ἐνισχυθεῖ ἡ ἱκανότητα τῶν μαθητῶν στή μεταφορά (μετάφραση) ἀρχαίων ἑλληνικῶν κειμένων στή νεοελληνική γλῶσσα.

2.2. Ὑλ. Θά διδαχθοῦν περίπου 30 θέματα ἀπό περὶ κείμενα τῆς ἀττικῆς διαλέκτου τῆς κλασικῆς ἐποχῆς. (Ἡ διδασκαλία κάθε θέματος δέν πρέπει νά ξεπερνᾷ τίς δύο διδασκαλικές ὥρες.) Τά θέματα πού θά ἐπιλεγοῦν πρέπει νά πληροῦν τίς ἐξῆς προϋποθέσεις:

2.2.1. Νά περιέχουν τήν ἀνάπτυξη μιᾶς ἐνδιαφέρουσας ἰδέας ἢ τήν περιγραφή ἑνός αὐτοτελοῦς περιστατικοῦ (ἱστοικοῦ εἶτε τῆς δημόσιας ἢ ἰδιωτικῆς ζωῆς τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων), χωρίς νά ξεπερνοῦν τούς 20 στίχους.

2.2.2. Νά προσφέρονται γιά τή μελέτη ἑνός συνθετοτέρου συντακτι-

κοῦ φαινομένου ἢ γιά τή συμπλήρωση ἑλλείψεων τῶν μαθητῶν στή γραμματική.

2.2.3. Νά παρουσιάζουν ἐνδιαφέρον αἰσθητικό, ὥστε ἀπό ἀποψη μορφῆς νά μήν ὕστεροῦν ἀπό τά διδασκόμενα στήν τάξη κείμενα. Καλό εἶναι τά διδασκόμενα θέματα κάθε φορά νά ἔχουν περιεχόμενο συγγενικό μέ ἐκεῖνο τοῦ διδασκόμενου στήν τάξη ἀρχαίου κειμένου καί μάλιστα νά ἀνήκουν στό ἴδιο γραμματολογικό εἶδος ἢ καί στόν ἴδιο συγγραφέα.

3. Ἡ διδασκαλία κάθε θέματος καλό εἶναι νά γίνεται σέ δύο συνεχόμενες ὥρες, χωρίς νά ἀποκλείεται οἱ δύο ὥρες νά ἀπέχουν χρονικά μεταξύ τους.

3.1. Γιά λόγους οἰκονομίας χρόνου τό κείμενο μοιράζεται πολυγραφημένο ἢ γράφεται στόν πίνακα πρῖν ἀρχίσει τό μάθημα. Στήν περίπτωση αὐτή ἡ ἀσκηση στήν ὀρθογραφία ἐπιδιώκεται μέ ὀλιγόλεπτη συζήτηση πάνω σέ ὀρισμένα σημεῖα πού παρουσιάζουν ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον καί πού τά ὑπογραμμίζει ὁ καθηγητής ὅπως νομίζει καλύτερα. Ὅμως μιά τουλάχιστον φορά τό μήνα τό θέμα θά γράφεται «καθ' ὑπαγόρευσιν» στόν πίνακα, ὥστε οἱ μαθητές νά ἐξοικειώνονται συστηματικότερα μέ τά προβλήματα τῆς ὀρθογραφίας.

3.2. Πρῖν ἀσχοληθοῦν διεξοδικότερα μέ τή γλωσσική ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου, οἱ μαθητές τό διαβάζουν γιά λίγο καί καλοῦνται νά ἀποδώσουν τό περιεχόμενό του σέ γενικές γραμμές. Καθώς προσπαθοῦν νά συλλάβουν τό νοηματικό πυρήνα τοῦ θέματος, ὁ καθηγητής βρίσκει τήν εὐκαιρία νά τοῦς δώσει μέ πολλή συντομία τίς ἀπαραίτητες πληροφορίες γιά τό ἔργο ἀπό τό ὀποῖο αὐτό προέρχεται, τοποθετώντας ταυτόχρονα τό κείμενο στό εὐρύτερο νοηματικό του πλαίσιο. Δέν ἀποκλείεται ὁμως καί ἡ ἀντίστροφη πορεία, νά προηγηθεῖ δηλαδή ἡ γενική κατατόπιση τῶν μαθητῶν σχετικά μέ τό θέμα καί στή συνέχεια νά ἐπιχειρηθεῖ ἀπό αὐτούς ἡ ἀκατέργαστη ἀπόδοση τοῦ περιεχομένου του.

3.3. Ἀκολουθεῖ ἡ ἐπισήμανση καί ἡ ἐξομάλυνση λεξιλογικῶν, γραμματικῶν κτλ. δυσχερειῶν. Εἰδικότερα καταβάλλεται προσπάθεια νά ἐμπειρωθοῦν καί νά διευρυνθοῦν οἱ γνώσεις τῶν μαθητῶν σέ σημαντικά γραμματικά φαινόμενα καί γίνονται σύντομες παρατηρήσεις γύρω ἀπό τή σημασία καί τήν ἐτυμολογία τῶν λέξεων.

3.4. Ἄν ἡ δευτέρα ὥρα ἔχει ὀριστεῖ γιά ἄλλη ἡμέρα, ἐπισημαίνεται τό κύριο συντακτικό φαινόμενο πού ὑπάρχει στό θέμα καί παραπέμπονται οἱ μαθητές στίς σελίδες τοῦ συντακτικοῦ ὅπου τό φαινόμενο αὐτό ἀναπτύσσεται.

σεται διεξοδικά. Όμως αυτό δέν ἀπαλλάσσει τόν καθηγητή ἀπό τήν ὑποχρέωση νά δώσει ὁ ἴδιος διευκρινίσεις σχετικά μέ τό συντακτικό αὐτό φαινόμενο ἢ καί νά τό παρουσιάσει στό σύνολό του, σέ περίπτωση πού θά γνώριζε ἢ θά διαπίστωνε πώς οἱ μαθητές του δέν τό διδάχτηκαν ὅπως ἔπρεπε κατά τό παρελθόν ἢ τό διδάχτηκαν καί δέν τό ἔχουν τελείως κατανοήσει.

3.5. Κατά τήν ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου ἀπό συντακτική ἄποψη πού θά ἐπακολουθήσει, γίνεται χωρισμός περιόδων καί προτάσεων μέ ταυτόχρονη συντακτική ἀνάλυση τῶν χωρίων πού δημιουργοῦν δυσχέρειες στήν κατανόηση τοῦ κειμένου. Ἡ ἐπεξεργασία δέν περιορίζεται στήν ἀπλή κατονομασία τῶν συντακτικῶν ὄρων («κατηγορούμενο», «σύστοιχο ἀντικείμενο» κτλ.), ἀλλά ἐπεκτείνεται στήν ἐπισήμανση τῆς ἰδιαίτερης λειτουργίας τοῦ καθενός ἀπ' αὐτούς καθώς καί στήν ἀνίχνευση τοῦ σταθεροῦ τρόπου τῆς ἀμοιβαίας διαπλοκῆς τους (λ.χ. ἓνα τελικό ἀπαρέμφοτο ἐξαρτᾶται ἀπό ρῆμα μέ ὀρισμένη – ὄχι ὁποιαδήποτε – σημασία· ἓνα συνδετικό ρῆμα ὁδηγεῖ σέ ἀναζήτηση κατηγορουμένου κτλ.). Ἡ παρουσίαση τοῦ ρόλου πού παίξει ὁ κάθε συντακτικός ὄρος θά βοηθήσει μέ τόν καιρό τό παιδί νά διαπιστώσει πώς οἱ συντακτικές ἔννοιες εἶναι κατά βάθος λογικές ἔννοιες (τό ἀναγκαστικό αἶτιο λ.χ. φανερώνει τό χρονικῶς προηγούμενο αἶτιο, ἐξαιτίας τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι, ἐνῶ τό τελικό αἶτιο φανερώνει τόν χρονικῶς ἐπόμενο σκοπό, ὁ ὁποῖος φαίνεται νά ἐπενεργεῖ ὡς αἶτιο σέ μιά πράξη) καί νά ἀντιληφθεῖ τή στενότητα ἀλληλεξάρτησης γλώσσας καί σκέψης. Παρόμοια ἐπεξεργασία τοῦ κειμένου θά ἐπιτρέψει μακροπρόθεσμα στό μαθητή νά συλλάβει τή δομή, τήν ἰδιοτυπία καί τίς ἐκφραστικές ἀρετές τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσας.

3.6. Ἡ γλωσσική ἐπεξεργασία συμπληρώνεται καί ὀλοκληρώνεται μέ ἀσκήσεις, κυρίως συντακτικές ἀλλά καί γραμματικές καί λεξιλογικές. Οἱ ἀσκήσεις αὐτές πρέπει νά χαρακτηρίζονται ἀπό ἀπλότητα, συντομία, ποικιλία καί δημιουργικότητα, νά παρουσιάζουν προοδευτικότητα καί, ὅσο αὐτό εἶναι δυνατόν, νά εἰσάγουν τό μαθητή ὄχι στήν ἀναγνώριση ἀπομονωμένων τύπων ἀλλά στή μελέτη ἀρθρωμένων γλωσσικῶν συστημάτων πού «λειτουργοῦν» ὡς λόγος.

3.7. Μετά τήν ὀλοκλήρωση τῆς γλωσσικῆς ἐπεξεργασίας ἀφιερώνεται ὁ ἀπαραίτητος χρόνος γιά τή συζήτηση τοῦ περιεχομένου τοῦ θέματος. Οἱ πληροφορίες ἢ οἱ ἰδέες τοῦ κειμένου ἀναλύονται, κρίνονται, πα-

ραλληλίζονται με τό υλικό ἀρχαίων ἢ σύγχρονων πηγῶν καί ἀξιολογοῦνται.

3.8. Τό δίωρο κλείνει μέ πιστή μετάφραση τοῦ κειμένου σέ ἄρτιο καί καλαισθητο – ὄχι πλαστό! – νεοελληνικό λόγο.

3.9. Ἡ σειρά διδασκαλίας τῶν συντακτικῶν φαινομένων τῶν σελ. 11-12 εἶναι ἐνδεικτική. Ὁ καθηγητής μπορεῖ νά τή μεταβάλλει κατά τή διδασκαλία του, σύμφωνα μέ τίς ἀνάγκες τῶν μαθητῶν του.

4. Ἐννοεῖται ὅτι καί στή θεματογραφία ἰσχύουν οἱ γενικές διδακτικές ἀρχές σχετικά μέ τήν αὐτενέργεια τῶν μαθητῶν καί τήν ἐνεργό συμμετοχή τους στή διδασκαλία. Οἱ μαθητές μεταφέρουν σέ εἰδικό τετράδιο τό κείμενο, τή μετάφρασή του, καθώς καί τίς ἀξιολογότερες ἀπό τίς γλωσσικές παρατηρήσεις πού ἔγιναν κατά τή διδασκαλία του καί ἀπό τίς διάφορες ἀσκήσεις πού δόθηκαν.

5. Ἡ ἐπισήμανση τῶν πιο πάνω σταθίων διδασκαλίας ἑνός ἀρχαίου θέματος εἶναι καθαρά ἐνδεικτική καί δέν ἀποτελεῖ μέ κανέναν τρόπο ἕνα πρότυπο, πρὸς τό ὁποῖο πρέπει νά συμμορφωθεῖ ὁ καθηγητής ἀπαρέγκλιτα. Ἀντίθετα, γιά κάθε θέμα ὁ καθηγητής μπορεῖ νά ἀκολουθήσει τήν προσφορότερη κατά τήν κρίση του διδακτική πορεία.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

Συντακτικό φαινόμενο	'Αντίστοιχο θέμα	Αὔξ. ἀριθμός
1. κατηγορούμενο	Ξεν. Ἀπομν. Γ, 7, 1-3	34
	Ξεν. Ἀπομν. Δ, 1, 3-4	36
	Λυσία Ἐπιτάφιος 77-79	21
	Λυσία Ὀλυμπικός 7-8	29
	Λυσία Κατά Ἐργοκλ. 1-3	27
2. ὁμοιόπτ. προσδιορισμός	Λυσία Ἐπιτάφιος 17-19	18
	Πλάτ. Νόμοι 631 b-d	68
3. ἑτερόπτ. προσδιορισμός	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 3, 4-5	50
	Ξεν. Ἀπομν. Γ, 9, 1-3	35
4. σύγκριση – παραθετικά	Πλάτ. Μενέξ. 247 a-c	66
	Ξεν. Ἑλλ. Ε, 2, 14-15	44
	Ξεν. Λακ. Πολιτ. 9, 1-4	62
	Ξεν. Οἰκον. 5, 7-12	63
	Θουκ. Β, 11	10
5. ἀντικείμενο	Ξεν. Ἑλλ. Β., 4, 40-42	42
	Ξεν. Ἰέρων 2, 6-9	55
6. ἀντωνυμίες	Λυσία Ἐπιτάφιος 44-46	20
	Ξεν. Ἑλλ. Ζ, 3, 6	53
	Λυσία Κατά Ἀγοράτου 1-2	22
	Λυσία Κατά Ἀγοράτου 36-38	23
	Λυσία Ὑπέρ Καλλίου 1-3	31
	Πλάτ. Πολιτ. 327 a-c	69
7. ἐγκλίσεις	Πλάτ. Ἀλκιβ. Α 105 a-c	64
	Πλάτ. Μίνως 315 b-d	67
	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. ΣΤ, 3, 12-15	58
	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 1, 5-6	46
	Ξεν. Ἀπομν. Δ, 4, 15-16	37
	Λυσία Κατά Ἀλκιβ. Α 16-17	26
8. παθητική σύνταξη	Δημοσθ. Περί τῶν ἐν Χερρ. 13-16	6
	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. Ζ, 6, 33-36	60

	Λυσία Ἐπιτάφιος 11-13	17
	Λυσία Δήμου Καταλ. Ἀπολ. 15-16	15
9. μετοχή	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 5, 45-47	52
	Ἰσοκρ. Πανηγ. 28-30	14
	Λυσία Ἐπιτάφιος 4-5	16
	Λυσία Ἐπιτάφιος 27-29	19
	Λυσία Ὀλυμπικός 1-3	28
10. ἀπαρέμφατο	Ξεν. Ἑλλ. Ε, 2, 1-2	43
	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. Β, 6, 21-26	56
	Ξεν. Ἀπομν. Α, 2, 9-11	33
	Ξεν. Ἀπομν. Δ, 8, 11	39
	Θουκ. ΣΤ, 24	12
	Αἰσχ. Κατά Κτησιφ. 1-2	1
11. ἀπρόσωπη σύνταξη	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. Ζ, 7, 21-24	59
	Ξεν. Ἀπομν. Δ, 6, 17-8	38
	Ξεν. Ἀπολ. Σωκρ. 22-23	32
	Λυσία Κατά Ἀγοράτου 92-93	25
	Λυσία Περί Πολιτείας 9-11	30
	Δημοσθ. Περί στεφάν. 257-258	5
12. ἐπιρρηματ. προσδιορισμοί	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 1, 14-15	47
	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 2, 15-16	49
	Ξεν. Κύρου Ἀνάβ. Δ, 2, 1-4	57
	Πλάτ. Ἐπιστ. Ζ' 326 b-d	65
13. ἐμπρόθετοι προσδιορισμοί	Θουκ. Α, 103	8
14. δευτερεύουσες προτάσεις	Θουκ. Α, 58	7
	Θουκ. Ε, 9	11
	Ἰσοκρ. Ἀρχίδαμος 11-13	13
15. ὑποθετικοί λόγοι	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 5, 38-40	51
	Ξεν. Ἑλλ. Ζ, 4, 8-9	54
	Ξεν. Κύρου Παιδεία Ε, 3, 30-32	61
	Ἀνδοκ. Περί μυστηρίων 96-97	2
	Λυσία Κατά Ἀγοράτου 74-76	24
	Δημοσθ. Κατά Ἀνδροτίωνος 45-46	3
16. πλάγιος λόγος	Ξεν. Ἑλλ. Α, 1, 27-28	40
	Ξεν. Ἑλλ. Β, 2, 16-19	41
	Ξεν. Ἑλλ. Ε, 4, 13-14	45
	Ξεν. Ἑλλ. ΣΤ, 2, 8-11	48
	Δημοσθ. Κατά Τιμοκρ. 212-214	4
17. πλάγιες ἐρωτήσεις	Θουκ. Α, 118-119	9

ΘΕΜΑΤΑ

1. Αἰσχίνη Κατὰ Κτησιφῶντος (1-2)

Ὁ λόγος Κατὰ Κτησιφῶντος (330 π.Χ.) ἐκφωνήθηκε στό δικαστήριο ἀπό τόν Αἰσχίνη· ὁ ρήτορας κατηγορεῖ τόν Κτησιφῶντα γιά τό παράνομο ψήφισμά του νά στεφανωθεί ὁ Δημοσθένης γιά τίς ὑπηρεσίες του στήν πατρίδα. Οὐσιαστικά ἡ κατηγορία στρέφεται κατά τοῦ πολιτικοῦ του ἀντιπάλου, τοῦ Δημοσθένη. Ἐδῶ ἔχουμε τήν ἀρχή τοῦ λόγου.

Τήν μὲν παρασκευὴν ὄρατε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καί τήν παράταξιν, ὄση γεγένηται, καί τὰς κατὰ τήν ἀγοράν δεήσεις, αἷς κέχρηται τινες ὑπὲρ τοῦ τὰ μέτρια καί τὰ συνήθη μὴ γίνεσθαι ἐν τῇ πόλει· ἐγὼ δὲ πεπιστευκῶς ἤκω πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς, ἔπειτα τοῖς νόμοις καί ὑμῖν, ἡγούμενος οὐδεμίαν παρασκευὴν μείζον ἰσχύειν παρ' ὑμῖν τῶν νόμων καί τῶν δικαίων. ἐβουλόμην μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καί τήν βουλήν τοὺς πεντακοσίους καί τὰς ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἐφεστηκότων ὀρθῶς διοικεῖσθαι, καί τοὺς νόμους, οὓς ἐνομοθέτησεν ὁ Σόλων περὶ τῆς τῶν ρητόρων εὐκοσμίας, ἰσχύειν, ἵνα ἐξῆν πρῶτον μὲ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν πολιτῶν, ὧσπερ οἱ νόμοι προστάττουσι, σωφρόνως ἐπὶ τὸ βῆμα παρελθόντι ἄνευ θορύβου καί ταραχῆς ἐξ ἐμπειρίας τὰ βέλτιστα τῇ πόλει συμβουλεύειν, δεύτερον δ' ἤδη καί τῶν ἄλλων πολιτῶν τὸν βουλόμενον καθ' ἡλικίαν χωρὶς καί ἐν μέρει περὶ ἐκάστου γνώμην ἀποφαίνεσθαι· οὕτω γὰρ ἂν μοι δοκεῖ ἢ τε πόλις ἄριστα διοικεῖσθαι, αἶ τε κρίσεις ἐλάχισται γίνεσθαι.

Παράταξις ἢ (ὀργανωμένη) πολιτικὴ φατρία τῶν ἀντιπάλων.
ἀγορά ἢ λαϊκὴ συγκέντρωση (ἀγείρω: συγκεντρῶνω).

δεήσις ἢ παράκληση.

τὰ μέτρια καί τὰ συνήθη ἢ τὰ νόμιμα καί τὰ δίκαια.

αἱ ἐκκλησίαι ἢ οἱ συνεδριάσεις τῆς Ἐκκλησίας τοῦ δήμου.

οἱ ἐφεστηκότες ἢ οἱ προϊστάμενοι, οἱ πρόεδροι.

καθ' ἡλικίαν ἢ ἀνάλογα μὲ τὴν ἡλικία του.

χωρὶς καί ἐν μέρει ἐκάστου ἢ χωριστὰ καί γιά καθένα ἐπιμέρους ζήτημα.

οἱ κρίσεις ἢ οἱ δίκες.

2. Ἀνδοκίδης Περὶ τῶν μυστηρίων (97-98)

Ὁ λόγος Περὶ τῶν μυστηρίων (400/399 π.Χ.), ὁ σπουδαιότερος τοῦ ρήτορα, ἀποτελεῖ προσωπικὴ ἀπολογία του γιὰ τὴν εἰς βάρους του κατηγορία ὡς συνενόχου τοῦ ἀκρωτηριασμοῦ τῶν Ἑρμῶν καὶ τῆς διακωμώδησης τῶν Ἐλευσίνιων μυστηρίων. Ἐδῶ γίνεται λόγος γιὰ τὸ νόμο τοῦ Σόλωνα, ὅπου περιλαμβάνεται ὁ ὄρκος τῶν Ἀθηναίων νὰ πολεμοῦν μὲ κάθε τρόπο τὸν ἐχθρὸ τῆς δημοκρατίας.

Ἐάν τις δημοκρατίαν καταλύῃ τὴν Ἀθήνησιν, ἢ ἀρχὴν τινα ἄρχη καταλελυμένης τῆς δημοκρατίας, πολέμιος ἔστω Ἀθηναίων καὶ νηποινεὶ τεθνάτω, καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ δημόσια ἔστω, καὶ τῆς θεοῦ τὸ ἐπιδέκατον· ὁ δὲ ἀποκτείνας τὸν ταῦτα ποιήσαντα καὶ ὁ συμβουλεύσας ὄσιος ἔστω καὶ εὐαγῆς. Ὁμόσαι δ' Ἀθηναίους ἅπαντας καθ' ἱερῶν τελείων, κατὰ φυλὰς καὶ κατὰ δήμους, ἀποκτενεῖν τὸν ταῦτα ποιήσαντα. Ὁ δὲ ὄρκος ἔστω ὅδε· "κτενῶ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ ψήφῳ καὶ τῇ ἐμῷ χεὶρὶ, ἂν δυνατὸς ᾖ, ὃς ἂν καταλύσῃ τὴν δημοκρατίαν τὴν Ἀθήνησιν, καὶ ἔάν τις ἄρξῃ τιν' ἀρχὴν καταλελυμένης τῆς δημοκρατίας τὸ λοιπόν, καὶ ἔάν τις τυραννεῖν ἐπαναστῆ ἢ τὸν τύραννον συγκαταστήσῃ· καὶ ἔάν τις ἄλλος ἀποκτείνῃ, ὄσιον αὐτὸν νομιῶ εἶναι καὶ πρὸς θεῶν καὶ δαιμόνων, ὡς πολέμιον κτείναντα τὸν Ἀθηναίων, καὶ τὰ κτήματα τοῦ ἀποθανόντος πάντα ἀποδόμενος ἀποδώσω τὰ ἡμίσεια τῷ ἀποκτείναντι, καὶ οὐκ ἀποστερήσω οὐδέν. Ἐάν δὲ τις κτείνων τινὰ τούτων ἀποθάνῃ ἢ ἐπιχειρῶν, εὖ ποιήσω αὐτὸν τε καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐκείνου, καθάπερ Ἀρμόδιόν τε καὶ Ἀριστογείτονα καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν. Ὅποσοι δὲ ὄρκοι ὁμώμονται Ἀθήνησιν ἢ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἢ ἄλλοθί που ἐναντίοι τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, λύω καὶ ἀφήμι."

Νηποινεῖ· ἀτιμώρητα (γιὰ τὸ φονιά), χωρὶς ποινῆ (νῆ-, ἄρνητ. ἀχώρ. μόριο, + ποινή).

ὄσιος· ἀναμάρτητος, καθαρὸς ἀπὸ μίασμα.

εὐαγῆς· καθαρὸς, ἀμόλυντος (εὐ + ἄγος).

καθ' ἱερῶν τελείων· κατὰ τὴν τέλεση ἄσφγων θυσιῶν.

ἢ τὸν τύραννον συγκαταστήσῃ· ἢ ἂν συνεργήσῃ ἐγκατάσταση τοῦ τυράννου.

ἀποδίδομαι· (ἀποδόμενος) πωλῶ.

λύω καὶ ἀφήμι· καταργῶ καὶ ἀκυρώνω.

3. Δημοσθένης Κατὰ Ἀνδροτίωνος (45-46)

Ὁ Ἀνδροτίωνος κατηγορεῖται στήν Ἐκκλησία τοῦ δήμου τό 355 π.Χ. ὅτι κακῶς εἶχε προτείνει νά ἀπονεμηθεῖ τό καθιερωμένο τιμητικό στεφάνι στή Βουλή τῶν πεντακοσίων τοῦ ἔτους 356-355, ἀφοῦ ἡ Βουλή ἐκεῖνη δέν εἶχε ἐκπληρώσει τήν ὑποχρέωσή της νά κατασκευάσει νέα πλοῖα γιά τήν ἐνίσχυση τοῦ ἀθηναϊκοῦ στόλου.

Στήν παρακάτω ἐνότητα ὁ ρήτορας ὑποστηρίζει ὅτι τό κύρος τῶν νόμων καί ἡ τήρηση τοῦ ὄρκου τῶν δικαστῶν πρέπει νά εἶναι πάνω ἀπό ὁποιοδήποτε ἄλλο συμφέρον τῆς πόλεως.

Ἔστι τοίνυν ὑμῖν νυνί σκεπτέον, εἰ τοσούτου τιμᾶσθε τήν πολιτείαν καί τοὺς κειμένους νόμους καί τό εὐορκεῖν· εἰ γάρ ἀποψηφιεῖσθε τούτου φανερώς οὕτως παρὰ τοὺς νόμους εἰρηκότος, δόξετε πᾶσιν τὰ χρήματα ταῦτ' ἀντί τῶν νόμων καί τῆς εὐορκίας ἠρῆσθαι. Ἄ οὐδ' ἂν εἰ παρ' ἑαυτοῦ δοίη τις ὑμῖν λαβεῖν ἄξιον, μή τί γ' ἐφ' ᾧ ἑτέρους εἰσπράττειν. Ὡσθ' ὅταν ταῦτα λέγη, μέμνησθε τῶν ὄρκων καί τήν γραφήν ἐνθυμεῖσθε, ὅτι νῦν οὐδὲν περὶ πράξεως εἰσφορῶν ἔστιν, ἀλλ' εἰ δεῖ κυρίους εἶναι τοὺς νόμους. Καί περὶ τούτων μὲν, ὄν τρόπον ὑμᾶς ἀπαγαγῶν ἀπὸ τοῦ νόμου παρακρούεσθαι ζητήσῃ, καί ἂ πρὸς ταῦθ' ὑμᾶς μνημονεύοντας μὴ ἐπιτρέπῃν προσήκει, πολλὰ λέγειν ἔχων ἔτι, καί ταῦθ' ἰκάν' εἶναι νομίζων, ἕασω.

Τοσούτου τιμᾶμαι· τόσο ἐκτιμῶ, ἐδῶ: τόσο λίγο ἐκτιμῶ.

τὸ εὐορκεῖν, ἡ εὐορκία· ἡ τήρηση τοῦ ὄρκου.

ἀποψηφιζομαι τινος· ἀθῶνῶν κάποιον.

χρήματα· εἰσπράξεις ἀπὸ φόρους (πού δέ θά πραγματοποιηθοῦν ἂν καταδικαστεῖ ὁ Ἀνδρ.).

οὐδ' ἂν εἰ παρ' ἑαυτοῦ δοίη τις ὑμῖν· οὔτε ἂν σᾶς τὰ ἔδινε κανεῖς ἀπὸ τῆν ἀτομική του περιουσία.

μή τί γ' ἐφ' ᾧ ἑτέρους εἰσπράττειν· πολύ περισσότερο στήν περίπτωση πού τὰ εἰσπράττει ἀπὸ ἄλλους.

γραφή· (δικανικός ὄρος) γραπτὴ καταγγελία γιά δημόσιο ἀδίκημα (δίκη: ἰδιωτική καταγγελία).

πράξις εἰσφορῶν· εἰσπραξὴ εἰσφορῶν.

ἀπάγω ἀπὸ τοῦ νόμου· ἀπομακρύνω ἀπὸ τό νόμο.

παρακρούομαι· ἐξαπατῶ.

πρὸς ταῦθ'· ἀπέναντι σ' αὐτά.

μνημονεύω· ἔχω ὑπόψη μου.

ικάν' (ικανά)· ἀρκετά.

4. Δημοσθένη Κατὰ Τιμοκράτους (212-214)

Μέ τό λόγο αὐτό ὁ Δημοσθένης προσπαθεῖ νά ἀποδείξει ὅτι ἡ πρόταση τοῦ Τιμοκράτη νά ψηφιστεῖ νόμος πού θεσμοθετοῦσε ἡπιότερες διατάξεις γιά τούς ὀφειλέτες τοῦ δημοσίου εἶναι ἀσύμφορη καί ἐπιβλαβής γιά τήν πολιτεία καί ὅτι ὁ ἀντίπαλός του κινήθηκε στήν ἐνέργειά του αὐτή ἀπό ἰδιότη-
λεια.

Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν κάκεῖνο διηγῆσασθαι, ὃ φασί ποτ' εἰπεῖν Σόλων κατηγοροῦντα νόμον τινός οὐκ ἐπιτήδειον θέντος. Λέγεται γάρ τοῖς δικασταῖς αὐτὸν εἰπεῖν, ἐπειδὴ τᾶλλα κατηγόρησεν, ὅτι νόμος ἐστὶν ἀπάσαις, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ταῖς πόλεσιν, ἐάν τις τὸ νόμισμα διαφθείρη, θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι. Ἐπερωτήσας δ' εἰ δίκαιος αὐτοῖς καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος φαίνεται, ἐπειδὴ φῆσαι τούς δικαστάς, εἰπεῖν ὅτι αὐτὸς ἡγεῖται ἀργύριον μὲν νόμισμ' εἶναι τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων εἴνεκα τοῖς ἰδιώταις εὐρημένον, τούς δὲ νόμους ἡγοῖτο νόμισμα τῆς πόλεως εἶναι. Δεῖν δὴ τούς δικαστάς πολλῶ μᾶλλον, εἰ τις ὁ τῆς πόλεως ἐστὶ νόμισμα, τοῦτο διαφθεῖρει καὶ παράσημον εἰσφέρει, μισεῖν καὶ κολάζειν, ἢ εἰ τις ἐκεῖν' ὁ τῶν ἰδιωτῶν ἐστίν. Προσθεῖναι δὲ τεκμήριον τοῦ καὶ μείζον εἶναι τὰδίκημα, τὸ τούς νόμους διαφθεῖρειν ἢ τὸ ἀργύριον, ὅτι ἀργυρίῳ μὲν πολλὰ τῶν πόλεων καὶ φανερώς πρὸς χαλκὸν καὶ μόλυβδον κεκραμένῳ χρώμεναι σφύζονται καὶ οὐδ' ὅτιοῦν παρὰ τοῦτο πάσχουσιν, νόμοις δὲ πονηροῖς χρώμενοι καὶ διαφθεῖρεσθαι τούς ὄντας ἐὼντες οὐδένας πώποτ' ἐσώθησαν.

Οὐκ ἐπιτήδειος ἄκατάλληλος.

ἐπερωτῶ ἔρωτῶ ἀκόμη.

φημί παραδέχομαι.

τὰ ἴδια συναλλάγματα οἱ ἰδιωτικῆς συναλλαγῆς.

παράσημον εἰσφέρω κίβδηλεύω, θέτω σέ κυκλοφορία κίβδηλο νόμισμα.

οὐδ' ὅτιοῦν τίποτα ἀπολύτως.

πώποτε (πῶ + ποτέ) ποτέ ὡς τώρα.

5. Δημοσθένη Περὶ τοῦ στεφάνου (257-258)

Ἄντιμέτωπος γιά μιά ἀκόμη φορά μέ τόν Αἰσχίνη ὁ Δημοσθένης ἐπιχειρεῖ μέ τόν Περὶ τοῦ στεφάνου λόγο του, πού θεωρεῖται τό ἀριστούργημά του,

μιά γενική έκθεση τῆς δράσης του ὡς δημόσιου ἀνδρα. Στό πιό κάτω κείμενο, ὁ ρήτορας ἀναφέρεται στήν παιδεία πού ἔλαβε καί τούς γενικότερους πολιτικούς του προσανατολισμούς.

Ἔμοι μὲν τοίνυν ὑπῆρξεν, Αἰσχίνη, παιδί μὲν ὄντι φοιτᾶν εἰς τὰ προσήκοντα διδασκαλεῖα, καί ἔχειν ὄσα χρή τὸν μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσοντα δι' ἔνδειαν, ἐξελθόντι δ' ἐκ παίδων ἀκόλουθα τοῦτοις πράττειν, χορηγεῖν, τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, μηδεμιᾶς φιλοτιμίας μήτ' ἰδίας μήτε δημοσίας ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ καί τῇ πόλει καί τοῖς φίλοις χρήσιμον εἶναι, ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὰ κοινὰ προσελθεῖν ἔδοξέ μοι, τοιαῦτα πολιτεύμαθ' ἐλέσθαι ὥστε καί ὑπὸ τῆς πατρίδος καί ὑπ' ἄλλων Ἑλλήνων πολλῶν πολλάκις ἐστεφανῶσθαι, καί μηδὲ τοὺς ἐχθροὺς ὑμᾶς, ὡς οὐ καλὰ γ' ἦν ἂ προειλόμην, ἐπιχειρεῖν λέγειν. Ἐγὼ μὲν δὴ τοιαύτη συμβεβίωκα τύχη, καί πόλλ' ἂν ἔχων ἕτερ' εἰπεῖν περὶ αὐτῆς παραλείπω, φυλαττόμενος τὸ λυπῆσαι τιν' ἐν οἷς σεμνύνομαι.

Ἐπίπαρχει + ἀπαρ., ὁ συμβαίνει νά...

ἐξέρχομαι ἐκ παίδων ὁ βγαίνω ἀπὸ τῆν παιδικὴ ἡλικία, ἐνηλικιώνομαι.

χορηγῶ (χορηγός, χορός + ἄγω) εἶμαι χορηγός, δηλ. καταβάλλω τίς δαπάνες

γιά τῆν κατάρτιση τοῦ χοροῦ τῶν θεατρικῶν διδασκαλιῶν.

τριηραρχῶ (τριήραρχος, τριήρης + ἄρχω) εἶμαι τριήραρχος, ἐξοπλιζῶ τριήρη καί τῇ θέτω στήν ὑπηρεσία τῆς πατρίδας.

εἰσφέρω ὁ συνεισφέρω χρήματα στό δημόσιο ταμεῖο.

φιλοτιμία (εὐγενική) ἄμιλλα.

τοιαῦτα πολιτεύματα αἰροῦμαι ὁ προτιμῶ νά πολιτεύομαι κατὰ τέτοιο τρόπο.

σεμνύνομαι ὁ καυχίεμαι.

6. Δημοσθένη *Περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ* (13-16)

Στὴ θρακικὴ Χερσόνησο ὁ Φίλιππος, ἀκολουθώντας ἐπεκτατικὴ πολιτικὴ, ἔρχεται σὲ προστριβὲς μὲ τοὺς ἐκεῖ ἐγκαταστημένους Ἀθηναίους κληροῦχος, μὲ ἀποτέλεσμα ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Διοπίθης νὰ προβεῖ σὲ ἐχθρικές ἐνέργειες ἐναντίον του. Τό ἐπεισόδιο προκαλεῖ ἔντονο διάβημα τοῦ Φιλίππου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, τό ὁπτεῖο ὁ Δημοσθένης, παίρνοντας τό μέρος τοῦ στρατηγοῦ, συμβουλεύει τοὺς συμπατριῶτες του νὰ ἀπορρίψουν. Αὐτά πού συνέβησαν, τονίζει στό πύο κάτω κείμενο, εἶναι περισσότερο σοβαρά ἀπό ὅσο φαίνονται, γιατί ἀποκαλύπτουν βλέψεις τοῦ Φιλίππου πάνω σὲ κεκτημένα δικαιώματα τῆς Ἀθήνας.

Μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι καί τὰ νῦν τᾶλλα μὲν ἐστὶ λόγοι ταῦτα καὶ προφάσεις, πράττεται δὲ καὶ κατασκευάζεται τοῦτο, ὅπως ὑμῶν μὲν οἶκοι μενόντων, ἔξω δὲ μηδεμιᾶς οὔσης τῇ πόλει δυνάμει, μετὰ πλείστης ἡσυχίας ἀπανθ' ὄσα βούλεται Φίλιππος διοικήσεται. Θεωρεῖτε γάρ τὸ παρὸν πρῶτον, ὃ γίγνεται. Νυνὶ δύνει μὲν μεγάλην ἐκεῖνος ἔχων ἐν Θράκη διατρίβει, καὶ μεταπέμπεται πολλήν, ὡς φασιν οἱ παρόντες, ἀπὸ Μακεδονίας καὶ Θετταλίας. Ἐάν οὖν περιμείνας τοὺς ἐτησίας ἐπὶ Βυζάντιον ἐλθὼν πολιορκῆ, πρῶτον μὲν οἴεσθε τοὺς Βυζαντίους μενεῖν ἐπὶ τῆς ἀνοίας τῆς αὐτῆς ὡσπερ νῦν, καὶ οὔτε παρακαλεῖν ὑμᾶς οὔτε βοηθεῖν αὐτοῖς ἀξιώσειν; Ἐγὼ μὲν οὐκ οἶομαι, ἀλλὰ καὶ εἴ τισι μᾶλλον ἀπιστοῦσιν ἢ ἡμῖν, καὶ τοῦτους εἰσφρήσεσθαι μᾶλλον ἢ ἑκείνῳ παραδώσειν τὴν πόλιν, ἂν περ μὴ φθάσῃ λαβὼν αὐτοὺς. Οὐκοῦν ἡμῶν μὲν μὴ δυναμένων ἐνθένδ' ἀναπλεῦσαι, ἐκεῖ δὲ μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἐτοίμου βοηθείας, οὐδὲν αὐτοὺς ἀπολωλέναι κωλύσει. Νῆ Δία, κακοδαιμονῶσι γὰρ ἄνθρωποι καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοία. Πάνυ γε, ἀλλ' ὁμως αὐτοὺς δεῖ σῶς εἶναι· συμφέρει γάρ τῇ πόλει. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε δῆλόν ἐστιν ἡμῖν, ὡς ἐπὶ Χερρονήσον οὐχ ἤξει.

Καὶ τὰ νῦν· καὶ τώρα ἀκόμη.
τᾶλλα... ταῦτα· ὅλα τὰ ἄλλα.
κατασκευάζομαι· σχεδιάζομαι.
οἱ ἐτησῖαι· τὰ μελέτεια.

ἄνοια· ἀνοησία.
εἰσφρέομαι· εἰσάγω μαζί μου.
ἀναπλέω· ἐδῶ· πλέω πρὸς τὰ ἐπάνω (πρὸς τό βορρά).

7. Θουκυδίδη *Ίστορία* (Α, 58)

Στίς παραμονές τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ πρῶτες ἐχθροπραξίες γύρω ἀπό τήν ἐπίμαχη στρατηγική θέση τῆς Κέρκυρας ἀποτελέσαν προμήνυμα σαφές γιά τή θύελλα πού ἐπρόκειτο νά ἀκολουθήσει. Οἱ Ἀθηναῖοι, γιά νά προλάβουν ἀποστασία τῆς Ποτειδαίας, ζητοῦν ὀμήρους καί κατεδάφιση τῶν τειχῶν. Οἱ Ποτειδαῖατες στέλνουν πρεσβεία καί στήν Ἀθήνα καί στήν ἀντίπαλη συμμαχία.

Ποτειδεᾶται δέ πέμπαντες μὲν καί παρ' Ἀθηναίους πρέσβεις, εἴ πως πείσειαν μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδέν, ἐλθόντες δέ καί ἐς τήν Λακεδαιμόνα μετὰ Κορινθίων, ἔπρασσον ὅπως ἐτοιμάσαιτο τιμωρίαν, ἦν δέη, ἐπειδὴ ἐκ τε Ἀθηνῶν ἐκ πολλοῦ πράσσοντες οὐδὲν ἠδρυντο ἐπιτηδειον, ἀλλ' αἱ νῆες αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν καί ἐπὶ σφᾶς ὁμοίως ἐπλεον, καί τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων ὑπέσχετο αὐτοῖς, ἦν ἐπὶ Ποτειδαίαν ἴωσιν Ἀθηναῖοι, ἐς τήν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν, τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀφίστανται μετὰ Χαλκιδέων καί Βοττιαίων κοινῇ ξυνομόσαντες. Καί Περδίκκας πείθει Χαλκιδέας τὰς ἐπὶ θαλάσῃ πόλεις ἐκλιπόντας καί καταβαλόντας ἀνοικίσασθαι ἐς Ὀλυνθον μίαν τε πόλιν ταύτην ἰσχυράν ποιήσασθαι· τοῖς τ' ἐκλιποῦσι τούτοις τῆς ἑαυτοῦ γῆς τῆς Μυγδονίας περὶ τὴν Βόλβην λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως ἄν ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος ᾗ. Καί οἱ μὲν ἀνοκίζοντό τε καθαιροῦντες τὰς πόλεις καί ἐς πόλεμον παρέσκευάζοντο.

Νεωτερίζω περὶ τινος· ἀλλάζω στάση ἀπέναντι σέ κάποιον, ἐπαναστατῶ ἐναντίον κάποιου.

ἐτοιμάζομαι τιμωρίαν· ἐξασφαλίζω βοήθεια.
ἐκ πολλοῦ πράσσοντες· ὕστερα ἀπό πολλές διαπραγματεύσεις.
οὐδὲν εὐρίσκομαι ἐπιτηδειον· δέν πετυχαίνω τίποτα εὐνοϊκό.
τὰ τέλη· οἱ ἄρχοντες.
ἀφίσταμαι· ἀποστατῶ.

κοινῇ ξυνομόσαντες· ἀφοῦ συμφώνησαν μαζί καί ὀρκίστηκαν.
καταβαλῶ· κατεδαφίζω.
ἀνοικίζομαι· (ἀνά + οἰκίζω) μετοικῶ στά μεσόγεια.
τοῖς τ' ἐκλιποῦσι τούτοις· καί στοὺς μετανάστες αὐτούς.

8. Θουκυδίδη *Ίστορία* (A, 103)

Τό κεφάλαιο αναφέρεται στό τέλος πού είχε ἡ ἐπανάσταση τῶν εἰλώτων τῆς Μεσσηνίας, ἡ ὁποία στήν ἱστορία ἀναφέρεται ὡς Γ' Μεσσηνιακός πόλεμος (464-455 π.Χ.).

Οἱ δ' ἐν Ἰθώμῃ δεκάτῳ ἔτει, ὡς οὐκέτι ἐδύναντο ἀντέχειν, ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ' ᾧ ἕξιαισιν ἐκ Πελοποννήσου ὑπόσπονδοι καὶ μηδέποτε ἐπιβήσονται αὐτῆς· ἦν δέ τις ἀλίσκεται, τοῦ λαβόντος εἶναι δούλον. Ἦν δέ τι καὶ χρηστήριον τοῖς Λακεδαιμονίοις Πυθικόν πρὸ τοῦ, τὸν ἰκέτην τοῦ Διὸς τοῦ Ἰθωμήτα ἀφίεναι. Ἐξῆλθον δὲ αὐτοὶ καὶ παῖδες καὶ γυναῖκες, καὶ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι δεξάμενοι κατ' ἔχθος ἤδη τὸ Λακεδαιμονίων ἐς Ναύπακτον κατόκισαν, ἦν ἔτυχον ἠρηκότες νεωστὶ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐχόντων. Προσεχώρησαν δὲ καὶ Μεγαρῆς Ἀθηναίους ἐς ξυμμαχίαν Λακεδαιμονίων ἀποστάντες, ὅτι αὐτοὺς Κορίνθιοι περὶ γῆς ὄρων πολέμῳ κατέειχον· καὶ ἔσχον Ἀθηναῖοι Μέγαρα καὶ Πηγάς, καὶ τὰ μακρὰ τείχη ᾠκοδόμησαν Μεγαρεῦσι τὰ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐς Νίσαιαν καὶ ἐφρούρουσαν αὐτοί. Καὶ Κορίνθιοι μὲν οὐχ ἤκιστα ἀπὸ τοῦδε τὸ σφοδρὸν μῖσος ἤρξατο πρῶτον ἐς Ἀθηναίους γενέσθαι.

Οἱ δ' ἐν Ἰθώμῃ οἱ πολιορκούμενοι στήν Ἰθώμη.

ἐφ' ᾧ ὑπὸ τὸν ὄρο νά...

ξυμβαίνω πρὸς τινα· κάνω συμφωνία μέ κάποιον.

ὑπόσπονδοι· μέ ὄρους προστασίας, ἐξασφαλισμένος ὕστερα ἀπό συμφωνία.

ἦν δέ τις ἀλίσκεται· ἂν κανεῖς συλλαμβάνεται παραβάτης.

χρηστήριον Πυθικόν· πυθικός χρησμός.

πρὸ τοῦ (κ. προτοῦ)· πρὶν ἀπό αὐτό, προηγούμενος.

τοῦ Ἰθωμήτα· Ἰθωμήτας ὀνομαζόταν ὁ Ζεὺς πού λατρευόταν στήν Ἰθώμη ὡς προστάτης τῆς.

κατ' ἔχθος τό Α'· λόγω τῆς ἐχθρότητάς τους πρὸς τοὺς Δ.

περὶ γῆς ὄρων· γιά τὰ σύνορα τῆς γῆς τους.

πολέμῳ κατέειχον· πιέζω μέ πόλεμο.

οὐχ ἤκιστα· προπάντων, κυρίως.

9. Θουκυδίδη *Ίστορία* (A, 118-119)

Ὑστερα ἀπό τὰ Κερκυραϊκά καὶ τὰ Ποτειδαιατικά, οἱ Σπαρτιάτες εἶναι ἀποφασισμένοι γιά πόλεμο, ἐνῶ ὡς τότε φαίνονταν διστακτικοί. Ἀλλά σκέ-

πτονται πρίν πάρουν τήν τελική ἀπόφαση νά ρωτήσουν καί ἕνα φιλικό μαν-
τεῖο.

Αὐτοῖς μὲν οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις διέγνωστο λελύσθαι τε τὰς σπον-
δάς καί τοὺς Ἀθηναίους ἀδικεῖν, πέμπαντες δὲ ἐς Δελφοὺς ἐπηρώτων τὸν
θεὸν εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσται· ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὐτοῖς, ὡς λέγεται, κατὰ
κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσσεσθαι, καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι καὶ παρα-
καλούμενος καὶ ἄκλητος. Αὖθις δὲ τοὺς ξυμμάχους παρακάλεσαντες ψῆ-
φον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν εἰ χρὴ πολεμεῖν. Καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβειων
ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας καὶ ξυνόδου γενομένης οἱ τε ἄλλοι εἶπον ἃ ἐβούλοντο,
κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γί-
γνεσθαι, καὶ οἱ Κορίνθιοι δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἐκά-
στων ἰδίᾳ ὥστε ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον, δεδιότες περὶ τῆ Ποτειδαία μὴ
προδιαφθαρή, παρόντες δὲ καὶ τότε καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες ἔλεγον
τοιάδε.

Διαγιγνώσκομαι ἄποφαίνομαι (τό ρῆμα ἐδῶ εἶναι παθητικό).

αἱ σπονδαί ἡ τριακονταετής συνθήκη.

ἀναιρῶ ἡ χρησιμοδοτῶ.

κατὰ κράτος ἡ μέ ὅλες τίς δυνάμεις.

ξυλλαμβάνομαι ἡ συμπαραστέκομαι, βοηθῶ.

καὶ παρακαλούμενος καὶ ἄκλητος ἡ εἴτε τὸν ἐπικαλεσθοῦν εἴτε ὄχι.

παρακάλεσαντες ἡ ἀφοῦ προσκάλεσαν.

ψῆφον ἐπάγω ἡ υποβάλλω σὲ ψηφοφορία.

ἡ ξυμμαχία ἡ οἱ συμμαχικὲς πόλεις.

ξύνοδος ἡ (σύνοδος) συνέλευση.

προδιαφθείρομαι ἡ καταστρέφομαι πρωτύτερα.

ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε ἡ προσῆλθαν στό βῆμα καὶ ἔλεγον τὰ ἐξῆς περίπου.

10. Θουκυδίδη Ἱστορία (B, 11)

Ἡ ἐνότητα εἶναι ἡ ἀρχὴ δημηγορίας (ὁμιλίας) τοῦ βασιλιᾶ τῆς Σπάρτης
Ἀρχίδαμου πρὸς τὸ στρατὸ τῶν Πελοποννησίων, πού μὲ τὴν ἔναρξη τοῦ Πε-
λοποννησιακοῦ πολέμου συγκέντρωσε στὸν Ἴσθμό γιὰ νά εἰσβάλλει στὴν
Ἀττική.

Ἄνδρες Πελοποννήσιοι καὶ ξύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς
στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποιήσαντο, καὶ ἡμῶν αὐ-

τῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροι πολέμων εἰσίν· ὁμοῦ δὲ τῆσδε οὐπω μείζονα παρασκευῆν ἔχοντες ἐξήλθομεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα καὶ αὐτοὶ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι στρατεύοντες. Δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χεῖρους φαίνεσθαι μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. Ἡ γὰρ Ἑλλάς πᾶσα τῆδε τῆ ὀρμῆ ἐπῆρται καὶ προσέχει τὴν γνώμην, εὐνοίαν ἔχουσα διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος πρᾶξει ἡμᾶς ἢ ἐπινοοῦμεν. Οὐκ οὐκον χρῆ, εἴ τῳ καὶ δοκοῦμεν πλήθει ἐπιέναι καὶ ἀσφάλεια πολλῆ εἶναι μὴ ἂν ἔλθειν τοὺς ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης, τούτων ἕνεκα ἀμελέστερόν τι παρεσκευασμένους χωρεῖν, ἀλλὰ καὶ πόλεως ἐκάστης ἡγεμόνα καὶ στρατιώτην τὸ καθ' αὐτὸν αἰεὶ προσδέχεσθαι ἐς κίνδυνόν τινα ἤξειν. Ἄθλα γὰρ τὰ τῶν πολέμων, καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ καὶ δι' ὀργῆς αἱ ἐπιχειρήσεις γίνονται.

Οὐπω ὅ (οὐ + πῶ) ποτέ ὡς τώρα.

καὶ αὐτοὶ καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι.

τῆδε τῆ ὀρμῆ ἐπῆρται (ἐπαίρομαι) ἔχει συγκινηθεῖ μέ τὴν ἐξόρμηση.

προσέχει τὴν γνώμην παρακολουθεῖ μέ προσοχή.

ἔχθος μίσος.

μὴ ἂν ἔλθειν τοὺς ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης ἡμῶν νά μὴν ἐξέλθουν σέ μάχη οἱ ἐχθροὶ μας.

11. Θουκυδίδης *Ἱστορία* (Ε, 9)

Κατὰ τὸ δέκατο χρόνο τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἀφοῦ ναυάγησαν οἱ προσπάθειες τῶν φιλειρηνικῶν, οἱ ἐχθροπραξίες ἔχουν μεταφερθεῖ στὴ Μακεδονία, μέ ἐπίκεντρο τώρα τὴν Ἀμφίπολη. Μέσα στὰ τεῖχη τῆς βρίσκεται ὁ ἱκανότατος Βρασιδάς ὁ Λακεδαιμόνιος, πού ἐτοιμάζεται νά ἀντιμετωπίσει τὸν Κλέωνα, τὸν φιλοπόλεμο στρατηγὸ τῶν Ἀθηναίων, πού περιφρονοῦσε τοὺς ἀντιπάλους του ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία του στὴν Πύλο. Μιλáει ὁ Βρασιδάς.

Ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἴας χώρας ἤκομεν, ὅτι αἰεὶ διὰ τὸ εὐψυχον ἐλευθέρας, καὶ ὅτι Δωριῆς μέλλετε ἴωσι μάχεσθαι, ὧν εἰώθατε κρείσσους εἶναι, ἀρκείτω βραχέως δεδηλωμένον· τὴν δὲ ἐπιχειρήσιν, ᾧ τρόπῳ διανοοῦμαι ποιεῖσθαι, διδάξω, ἵνα μὴ τῳ τὸ κατ' ὀλίγον καὶ μὴ ἄπαντα κινδυνεύειν ἐνδεές φαινόμενον ἀτολμίαν παράσχη. Τοὺς γὰρ ἐ-

ναντίους εικάζω καταφρονήσει τε ἡμῶν καὶ οὐκ ἂν ἐλπίσαντας ὡς ἂν ἐπε-
ξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην ἀναβῆναι τε πρὸς τὸ χωρίον καὶ νῦν ἀτάκτως
κατὰ θέαν τετραμμένους ὀλιγορεῖν. Ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἀμαρτίας τῶν
ἐναντίων κάλλιστα ἰδὼν καὶ ἅμα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχειρή-
σιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαραραχθέντος ἢ ἐκ
τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο· καὶ τὰ κλέμματα
ταῦτα καλλίστην δόξαν ἔχει ἃ τὸν πολέμιον μάλιστ' ἂν τις ἀπατήσας τοὺς
φίλους μέγιστ' ἂν ὠφελήσειεν. Ἔως οὖν ἐπι ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι καὶ
τοῦ ὑπαπιέναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται, τὴν διάνοιαν
ἔχουσιν, ἐν τῷ ἀνεμμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης καὶ πρὶν ξυνταθῆναι μᾶλλον
τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν ἔχων τοὺς μετ' ἐμαυτοῦ καὶ φθάσας, ἢν δύνωμαι,
προσπεσοῦμαι δρόμῳ κατὰ μέσον τὸ στράτευμα.

Διδάσκω· ἐκθέτω.

τὸ κατ' ὀλίγον καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν· τὸ νὰ διακινδυνεύσουμε μὲ μέρος
τῶν δυνάμεών μας καὶ ὄχι μὲ τὸ σύνολό μας.

ἐνδεῆς φαινόμενον· ἐπειδὴ θὰ φαίνεται ὡς ἀδυναμία μας.

τὸ χωρίον· τὸ ὕψωμα.

ἀτάκτως κατὰ θέαν τετραμμένους· παρατηρώντας χωρὶς τάξιν δῶθε κεῖθε.

ὀλιγορῶ· (ὀλιγορός, ὀλίγος + ῶρα = φροντίδα) παραμελῶ, ἀδιαφορῶ.

μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς... ξυμφέροντος· ὄχι τόσο πολεμῶντας ἀνοιχτά ἐναντίον
τοῦ ταραγμένου ἐχθρικοῦ στρατοῦ, ὅσο ἐκμεταλλευόμενος τὶς εὐνοϊκές
περιστάσεις.

πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο· τὶς πρὸ πολλῆς φορῆς πετυχαίνει.

τὰ κλέμματα· τὰ στρατηγήματα, τὰ τεχνάσματα.

ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι· ξεθαρρεύουν ἀπροετοίμαστοι.

ὕπαπειμι· (ὑπό + ἀπό + εἶμι) ἀποσύρομαι (κρυφά).

τὴν διάνοιαν ἔχουσιν· σκέπτονται.

τὸ ἀνεμμένον τῆς γνώμης· ἡ χαλάρωση τῆς διαθέσεως.

πρὶν ξυνταθῆναι τὴν δόξαν· πρὶν ἀναζωογονηθεῖ τὸ ἠθικό.

12. Θουκυδίδη Ἱστορία (ΣΤ', 24)

Τὸ 416 π.Χ. στὴν Ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων συζητεῖται ἡ πρὸς
τολμηρῆ ἐκστρατεία: ἡ σικελική· τὶς ἀντίθετες θέσεις ὑποστήριζαν ὁ Ἀλκι-
βιάδης, πού τοὺς παρότρυνε μὲ θέρμη στὴν ἐπιχείρηση, καὶ ὁ Νικίας πού,
δειχνοτάς τοὺς πόσο μεγάλη εἶναι ἡ ἐπιχείρηση καὶ πόσες ἐτοιμασίαι ἀπαι-
τεῖ, προσπάθησε νὰ τοὺς συγκρατήσει. Οἱ Ἀθηναῖοι τάχθηκαν μὲ τὸ μέρος
τοῦ Ἀλκιβιάδου γιὰ τοὺς λόγους πού περιέχονται στὸ παρακάτω κείμενο.

Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε νομίζων τοὺς Ἀθηναίους τῷ πλήθει τῶν

πραγμάτων ἢ ἀποτρέψειν ἢ, εἰ ἀναγκάζεται στρατεῦσθαι, μάλιστα ἂν οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι· οἱ δὲ τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ οὐκ ἐξηρέθησαν ὑπὸ τοῦ ὀχλῶδους τῆς παρασκευῆς, πολὺ δὲ μᾶλλον ὄρμητο, καὶ τούναντίον περιέστη αὐτῶ· εἶ τε γὰρ παραινέσαι ἔδοξε καὶ ἀσφάλεια νῦν δὴ καὶ πολλὴ ἔσσεσθαι. Καὶ ἔρωσ ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλεῦσαι· τοῖς μὲν γὰρ πρεσβυτέροις ὡς ἢ καταστρεψομένοις ἐφ' ἃ ἔπλεον ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν, τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς τε ἀπούσης πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας, καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθῆσεσθαι· ὁ δὲ πολὺς ὄμιλος καὶ στρατιώτης ἔν τε τῷ παρόντι ἀργύριον οἴσειν καὶ προσκτήσεσθαι δύναμιν ὅθεν αἰδίδιον μισθοφορὰν ὑπάρξειν. Ὡστε διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλεόνων ἐπιθυμίαν, εἴ τῳ ἄρα καὶ μὴ ἦρεσκε, δεδιῶς μὴ ἀντιχειροτονῶν κακόνους δόξειεν εἶναι τῇ πόλει ἡσυχίαν ἦγεν.

Πράγματα ἔνοχλήσεις, δυσκολίες.

ἐξαιροῦμαι ἐπηρεάζομαι.

τὸ ὀχλῶδες τῆς παρασκευῆς ἡ κοπιαστικὴ προπαρασκευή.

ὀρμῶμαι ξεσηκώνομαι.

καὶ τούναντίον περιέστη αὐτῶ ἔτσι πού ἔφερε τὸ ἀντίθετο ἀποτέλεσμα, ἔτσι πού τὸ ἀποτέλεσμα ἀπέβη ἀντίθετο ἀπὸ τίς ἐπιδιώξεις του.

εἶ τε γὰρ παραινέσαι ἔδοξε γιατί (οἱ Ἀθηναῖοι) ἔκριναν ὅτι (ὁ Νικίας) συμβούλευσε καλά.

ἔρωσ ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὅλους τοὺς κατέλαβε σφοδρὴ ἐπιθυμία.

καταστρέφομαι ὑποτάσσω.

ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν ἢ δὲ θά πάθαινε τουλάχιστο ἴσποτε μιὰ μεγάλη δύναμη.

ἀπούσης πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας ἀπὸ πόθο νά ἰδοῦν καὶ νά θαυμάσουν ἄγνωστη χώρα.

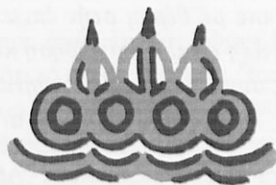
εὐελπίς εἰμι (μέ ἀπαρ.) ἐλπίζω ὅτι θά.

ὁ δὲ πολὺς ὄμιλος καὶ στρατιώτης τὸ πολὺ πλῆθος, δηλαδή οἱ στρατιῶτες (ὁ καὶ εἶναι διασαφητικός).

αἰδίδιος μισθοφορά παντοτινὴ (χρηματικὴ) σύνταξη.

ἀντιχειροτονῶ (ἀντί + χειρότονος; χεῖρ + τείνω) καταψηφίζω.

κακόνους τῇ πόλει ἐχθρικός γιὰ τὴν πατρίδα.

13. Ίσοκράτη *Ἀρχίδαμος* (11-13)

Στόν Ἀρχίδαμο, ἓνα ρητορικό γύμνασμα μέ πολιτικό ἐνδιαφέρον, ὁ Ίσοκράτης στρέφεται ἐναντίον τῶν ἡγεμονικῶν ἀξιώσεων τῆς Θήβας καί παρουσιάζει τόν διεκδικητή τοῦ θρόνου τῆς Σπάρτης Ἀρχίδαμο νά ζητεῖ πόλεμο κατά τῆς Μεσσήνης, ἡ ὁποία εἶχε ἰδρυθεῖ στήν Ἰθώμη μέ τή βοήθεια τῆς Θήβας, μετά τή νίκη της στά Λεῦκτρα. Στό πῶ κάτω κείμενο συνεχίζεται ἡ ἀνάπτυξη ἐπιχειρημάτων κατά τῆς εἰρήνης μέ τή Μεσσήνη.

Καίτοι λίαν προθύμως οἱ σύμμαχοι συμβεβουλεύασιν ὑμῖν ὡς χρῆ Μεσσήνην ἀφέντας ποιήσασθαι τήν εἰρήνην. Οἷς ὑμεῖς δικαίως ἂν ὀργίζοισθε πολὺ μᾶλλον ἢ τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀποσταῖσιν ἡμῶν. Ἐκεῖνοι μὲν γάρ ἀφόμενοι τῆς ἡμετέρας φιλίας τὰς αὐτῶν πόλεις ἀπώλεσαν, εἰς στάσεις καί σφαγὰς καί πολιτείας πονηρὰς ἐμβαλόντες, οὗτοι δ' ἡμᾶς ἤκουσι κακῶς ποιήσοντες· τήν γάρ δόξαν, ἦν ἡμῖν οἱ πρόγονοι μετὰ πολλῶν κινδύνων ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσι κτησάμενοι κατέλιπον, ταύτην ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πείθουσιν ἡμᾶς ἀποβαλεῖν, ἧς οὐτ' ἀπρεπεστέραν τῇ Λακεδαίμονι συμφορὰν οὔτε δεινότεραν οὐδέποτε ἂν εὐρεῖν ἠδυνήθησαν. Εἰς τοῦτο δ' ἤκουσι πλεονεξίας καί τοσαύτην ἡμῶν κατεγνώκασιν ἀνανδρίαν, ὥστε πολλάκις ἡμᾶς ἀξιῶσαντες ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πολεμεῖν, ὑπὲρ Μεσσήνης οὐκ οἶονται δεῖν κινδευεῖν, ἀλλ' ἴν' αὐτοῖ τήν σφετέραν αὐτῶν ἀσφαλῶς καρπῶνται, πειρῶνται διδάσκειν ἡμᾶς ὡς χρῆ τοῖς ἐχθροῖς τῆς ἡμετέρας παραχωρήσαι.

Ἀφίστημί τινος ἄποστατῶ ἀπό κάποιον.

πολιτεία πονηρά ὀλέθρια πολιτεύματα.

ἐν ἑπτακοσίοις ἔτεσι ἡ κάθοδος τῶν Δωριέων τοποθετεῖται περί τό 1.100 π.Χ.

καταγιγνώσκω ἀνανδρίαν καταλογίζω ἀνανδρία.

τῆς ἡμετέρας παραχωρήσαι νά παραχωρήσετε μέρος τῆς χώρας μας.

14. Ίσοκράτη *Πανηγυρικός* (28-30)

Ὁ Πανηγυρικός (380 π.Χ.) εἶναι λόγος πολιτικός καί ὕμνος στήν Ἀθήνα· ἀποσκοπεῖ κυρίως στήν καλλιέργεια τῆς πανελληνίας ἰδέας καί τήν ἔνωση ὄλων στόν πόλεμο κατά τῶν βαρβάρων. Ἐδῶ γίνεται λόγος γιά τή

γεωργία πού ἡ θεά Δήμητρα πρωτοδίδαξε στούς κατοίκους τῆς Ἀττικῆς, ἀπό τούς ὁποίους διαδόθηκε σέ ὅλη τή γῆ· τό γεγονός αὐτό ἀποτελοῦσε καί τό εἰρηνικότερο καύχημά τους.

Πρῶτον μὲν τοίνυν, οὐ πρῶτον ἡ φύσις ἡμῶν ἐδεήθη, διὰ τῆς πόλεως τῆς ἡμετέρας ἐπορίσθη· καί γάρ εἰ μυθώδης ὁ λόγος γέγονεν, ὁμως αὐτῶ καί νῦν ῥηθῆναι προσήκει. Δήμητρος γάρ ἀφικομένης εἰς τήν χώραν δτ' ἐπλανήθη τῆς Κόρης ἀρπασθείσης, καί πρὸς τούς προγόνους ἡμῶν εὐμενῶς διατεθείσης ἐκ τῶν εὐεργεσιῶν ἄς οὐχ οἶόν τ' ἄλλοις ἢ τοῖς μεμνημένοις ἀκούειν, καί δούσης δωρεᾶς διττάς, αἶπερ μέγιστα τυγχάνουσιν οὔσαι, τούς τε καρπούς, οἱ τοῦ μὴ θηριωδῶς ζῆν ἡμᾶς αἴτιοι γεγόνασι, καί τὴν τελετήν, ἧς οἱ μετασχόντες περὶ τε τῆς τοῦ βίου τελευτῆς καί τοῦ σύμπαντος αἰῶνος ἡδίους τὰς ἐλπίδας ἔχουσιν, οὕτως ἡ πόλις ἡμῶν οὐ μόνον θεοφιλῶς ἀλλὰ καί φιλανθρώπως ἔσχεν, ὥστε κυρία γενομένη τοσοῦτων ἀγαθῶν οὐκ ἐφθόνησε τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ὧν ἔλαβεν ἅπασι μετέδωκεν. Καί τὰ μὲν ἔτι καί νῦν καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν δεῖκνυμεν, τῶν δὲ συλλήβδην τὰς τεχνείας καί τὰς ἐργασίας καί τὰς ὠφελίας τὰς ἀπ' αὐτῶν γιγνομένας ἐδίδαξεν. Καί τούτοις ἀπιστεῖν μικρῶν ἔτι προστεθέντων οὐδεὶς ἂν ἀξιώσειεν.

Οὐ' τοῦ σιταριοῦ.

ἡ φύσις ἡμῶν· ὁ ὄργανισμός μας.

ἡ τελετή· τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια.

15. Λυσία *Δήμου καταλύσεως ἀπολογία* (15-17)

Τό κείμενο ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀπολογίας ἑνός Ἀθηναίου πολίτη πού κατηγορήθηκε ὅτι εἶχε συμμετοχή στά ἐγκλήματα τῶν Τριάκοντα τυράννων. Γιά νά ἀπαλλαγῆ ἀπό τήν κατηγορία αὐτή, ὁ ἀπολογούμενος ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ διαγωγή του κατά τήν περίοδο ἐκείνη ἦταν ἄπογη.

Ἔτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καί ἐκ τῶν ἄλλων τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων ἀξιον σκέψασθαι. Ἐγὼ γάρ τοιοῦτον ἐμαυτὸν ἐν ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς παρέσχον, ὥστε, εἰ πάντες τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχον ἐμοί, μηδένα ἂν ὑμῶν μηδεμιᾶ χρῆσθαι συμφορᾷ. Ὑπ' ἐμοῦ γάρ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ οὐ-

τε ἀπαχθείς οὐδείς φανήσεται, οὔτε τῶν ἐχθρῶν οὐδείς τετιμωρημένος, οὔτε τῶν φίλων εὖ πεπονθώς (καί τοῦτο μὲν οὐκ ἄξιον θαυμάζειν· εὖ μὲν γὰρ ποιεῖν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ χαλεπὸν ἦν, ἕξαμαρτάνειν δὲ τῷ βουλομένῳ ῥάδιον). Οὐ τοίνυν οὐδ' εἰς τὸν κατάλογον Ἀθηναίων καταλέξας οὐδένα φανήσομαι, οὐδὲ δίαιταν καταδαιτησάμενος οὐδενός, οὐδὲ πλουσιώτερος ἐκ τῶν ὑμετέρων γεγωνῶς συμφορῶν. Καίτοι εἰ τοῖς τῶν γεγενημένων κακῶν αἰτίοις ὀργίζεσθε, εἰκὸς καὶ τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας βελτίους ὑφ' ὑμῶν νομίζεσθαι. Καὶ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταί, μεγίστην ἡγοῦμαι περὶ ἑμαυτοῦ τῇ δημοκρατίᾳ πίστιν δεδωκέναι. Ὅστις γὰρ τότε οὐδὲν ἐξήμαρτον οὕτω πολλῆς δεδομένης ἐξουσίας, ἧ που νῦν σφόδρα προθυμήσομαι χρηστός εἶναι, εὖ εἰδὼς ὅτι, ἂν ἀδικῶ, παραχρῆμα δώσω δίκην.

Χρῶμαι συμφορᾷ· παθαίνω συμφορά.

κατάλογος· ὁ κατάλογος προγραφῶν πού συντάχθηκε ἀπὸ τοὺς Τριάκοντα.

καταλέγω· περιλαμβάνω.

δίαιταν καταδαιτῶμαί τις· καταφέρνω νά ἐπηρεάσω τοὺς δικαστὲς σέ βάρος ἄλλου καί πρὸς ὄφελός μου (νά μεροληπτήσουν γιὰ χάρη μου).

δίαιτα· ἐδῶ, διαιτησία· **καταδαιτῶμαι**· ὡς διαιτητῆς ἐκφέρω δυσμενὴ κρίση γιὰ κάποιον, ἀντίθ. **ἀποδαιτῶμαι**.

ἧ που νῦν σφόδρα· πολὺ περισσότερο τώρα.

16. Λυσία *Ἐπιτάφιος* (4-5)

Ὁ Ἐπιτάφιος ἐκφωνήθηκε ἀπὸ τὸν Ἀθηναῖο Ἀρχίνο τὸ 392 π.Χ. στό νεκροταφεῖο τοῦ Κεραμικοῦ κατὰ τὴν ταφὴ ἐκείνων πού ἔπεσαν στό Λέχαιο τῆς Κορινθίας, ὅπου οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ Κορίνθιοι, οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Θηβαῖοι νικῆθηκαν ἀπὸ τοὺς Σπαρτιάτες (Κορινθιακὸς πόλεμος). Τὸ ἀπόσπασμα πού ἀκολουθεῖ ἀνήκει στό μέρος τοῦ Ἐπιτάφιου πού λέγεται ἔπαινος τῶν προγόνων· ὁ λόγος εἶναι γιὰ τίς Ἀμαζόνες πού ἐπιχείρησαν νά κατακτήσουν τὴν Ἀθήνα, χωρὶς νά τὸ κατορθώσουν.

Ἀμαζόνες γὰρ Ἄρεως μὲν τὸ παλαιὸν ἦσαν θυγατέρες, οἰκοῦσι δὲ παρὰ τὸν Θερμῶδοντα ποταμόν, μόναι μὲν ὀπλισμέναι σιδήρῳ τῶν περι αὐτάς, πρῶται δὲ τῶν πάντων ἐφ' ἵππους ἀναβάσαι, οἷς ἀνεπίστως δι' ἀπειρίαν τῶν ἐναντίων ἦρουν μὲν τοὺς φεύγοντας, ἀπέλειπον δὲ τοὺς διώ-

κοντας· ἐνομίζοντο δὲ διὰ τὴν εὐψυχίαν μᾶλλον ἄνδρες ἢ διὰ τὴν φύσιν γυναῖκες· πλεον γὰρ ἐδόκουν τῶν ἀνδρῶν ταῖς ψυχαῖς διαφέρειν ἢ ταῖς ἰδέαις ἐλλείπειν. Ἄρχουσαι δὲ πολλῶν ἔθνῶν, καὶ ἔργῳ μὲν τοὺς περὶ αὐτὰς καταδεδουλωμένοι, λόγῳ δὲ περὶ τῆσδε τῆς χώρας ἀκούουσαι κλέος μέγα, πολλῆς δόξης καὶ μεγάλης ἐλπίδος χάριν παραλαβοῦσαι τὰ μαχιμώτατα τῶν ἔθνῶν ἐστράτευσαν ἐπὶ τήνδε τὴν πόλιν. Τυχοῦσαι δ' ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὁμοίας ἐκτήσαντο τὰς ψυχὰς τῇ φύσει, καὶ ἐναντίαν τὴν δόξαν τῆς προτέρας λαβοῦσαι μᾶλλον ἐκ τῶν κινδύνων ἢ ἐκ τῶν σωματῶν ἐδοξαν εἶναι γυναῖκες.

Ἄπολείπω ἄφήνω πίσω.

ταῖς ψυχαῖς διαφέρω ὑπερτερῶ σέ παλικαριά.

ταῖς ἰδέαις ἐλλείπω ὑστερῶ κατὰ τὴ σωματικὴ διάπλαση.

ὁμοίας ἐκτήσαντο τὰς ψυχὰς τῇ φύσει ἢ παλικαριά τους φάνηκε ὁμοια μέ τῇ γυναῖκεία φύση τους.

ἐκ τῶν κινδύνων ἢ ἐκ τῶν σωματῶν ἐδοξαν εἶναι γυναῖκες ἄποδειχτηκαν γυναῖκες ἀπό τίς μάχες μᾶλλον παρά ἀπό τὰ σώματά τους.

17. Λυσία Ἐπιτάφιος (11-13)

Συνεχίζεται ὁ ἔπαινος τῶν προγόνων.

Οἱ Ἀθηναῖοι παρέχουν ἄσυλο στοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἡρακλῆ καὶ ἔρχονται σέ σύγκρουση μέ τόν Εὐρυσθέα, μόλο πού δέν εἶχαν εὐεργετηθεῖ ἀπό τόν Ἡρακλῆ.

Ἐστέρῳ δὲ χρόνῳ, ἐπειδὴ Ἡρακλῆς μὲν ἐξ ἀνθρώπων ἠφανίσθη, οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ ἔφευγον μὲν Εὐρυσθέα, ἐξηλαύνοντο δὲ ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων, αἰσχυνομένων μὲν τοῖς ἔργοις, φοβουμένων δὲ τὴν Εὐρυσθέως δύναμιν, ἀφικόμενοι εἰς τήνδε τὴν πόλιν ἰκέται ἐπὶ τῶν βωμῶν ἐκαθέζοντο· ἐξαιτουμένου δὲ αὐτοὺς Εὐρυσθέως Ἀθηναῖοι οὐκ ἠθέλησαν ἐκδοῦναι, ἀλλὰ τὴν Ἡρακλέους ἀρετὴν μᾶλλον ἠδοῦντο ἢ τὸν κίνδυνον τὸν ἑαυτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ ἠξίουσαν ὑπὲρ τῶν ἀσθενεστέρων μετὰ τοῦ δικαίου διαμάχεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς δυναμένοις χαριζόμενοι τοὺς ὑπ' ἐκείνων ἀδικουμένους ἐκδοῦναι. Ἐπιστρατεύσαντος δ' Εὐρυσθέως μετὰ τῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ Πελοπόννησον ἔχόντων, οὐκ ἐγγὺς τῶν δεινῶν γενόμενοι μετέγνωσαν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν εἶχον γνώμην ἤπερ πρότερον, ἀγα-

θὸν μὲν οὐδὲν ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῶν πεπονθότες, ἐκείνους τ' οὐκ εἰ-
δότες ὁποῖοί τινες ἄνδρες ἔσονται γενόμενοι.

Φεύγω Εὐρ. καταδιώκομαι ἀπὸ τὸν Εὐρ.
τοῖς ἔργοις' δηλ. γιὰ τὴν ἐκδίωξη τῶν παιδιῶν τοῦ 'Ηρ.

18. Λυσία Ἐπιτάφιος (17-19)

*Στόν ἔπαινο τῶν προγόνων ὁ ρήτορας ἀριθμεῖ τοὺς λόγους πού ἔκαναν
τοὺς Ἀθηναίους νά ἀγωνίζονται γιὰ τό δίκαιο.*

Πολλά μὲν οὖν ὑπῆρχε τοῖς ἡμετέροις προγόνους μιᾷ γνώμη χρωμέ-
νοις περὶ τοῦ δικαίου διαμάχεσθαι. Ἦ τε γὰρ ἀρχὴ τοῦ βίου δικαία· οὐ
γάρ, ὥσπερ οἱ πολλοί, πανταχόθεν συνειλεγμένοι καὶ ἐτέρους ἐκβαλόντες
τὴν ἀλλοτρίαν ἔκκησαν, ἀλλ' αὐτόχθονες ὄντες τὴν αὐτὴν ἐκέκτηντο καὶ
μητέρα καὶ πατρίδα. Πρῶτοι δὲ καὶ μόνοι ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐκβαλόντες
τὰς παρὰ σφίσις αὐτοῖς δυναστείας δημοκρατίαν κατεστήσαντο, ἡγούμε-
νοι τὴν πάντων ἐλευθερίαν ὁμόνοιαν εἶναι μεγίστην, κοινὰς δ' ἀλλήλοις
τὰς ἐκ τῶν κινδύνων ἐλπίδας ποιήσαντες ἐλευθερίας ταῖς ψυχαῖς ἐπολι-
τεύοντο, νόμῳ τοὺς ἀγαθοὺς τιμῶντες καὶ τοὺς κακοὺς κολάζοντες, ἡγη-
σάμενοι θηρίων μὲν ἔργον εἶναι ὑπ' ἀλλήλων βία κρατεῖσθαι, ἀνθρώποις
δὲ προσήκειν νόμῳ μὲν ὀρίσαι τὸ δίκαιον, λόγῳ δὲ πείσαι, ἔργῳ δὲ τού-
τοις ὑπηρετεῖν, ὑπὸ νόμου μὲν βασιλευομένους, ὑπὸ λόγου δὲ διδασκομέ-
νους.

Δυναστεία' βασιλικὴ ἐξουσία.
πολιτεύομαι' ζῶ ὡς πολίτης.

19. Λυσία Ἐπιτάφιος (27-29)

*Ὁ ρήτορας ἀναφέρεται στοὺς λόγους πού παρακίνησαν τὸν Ξέρξη νά ἀ-
ναλάβει τὴν ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς Ἑλλάδας καί ὑπογραμμίζει τὴν ὑπερο-
ψία του.*

Μετὰ ταῦτα δὲ Ξέρξης ὁ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς, καταφρονήσας μὲν τῆς Ἑλλάδος, ἐψνεσμένος δὲ τῆς ἐλπίδος, ἀτιμαζόμενος δὲ τῷ γεγεννημένῳ, ἀχθόμενος δὲ τῇ συμφορᾷ, ὀργιζόμενος δὲ τοῖς αἰτίοις, ἀπαθῆς δ' ὄν κακῶν καὶ ἄπειρος ἀνδρῶν ἀγαθῶν, δεκάτῳ ἔτει παρασκευασάμενος διακοσίαις μὲν καὶ χιλίαις ναυσὶν ἀφίκετο, τῆς δὲ πεζῆς στρατιᾶς οὕτως ἄπειρον τὸ πλῆθος ἦγεν, ὥστε καὶ τὰ ἔθνη τὰ μετ' αὐτοῦ ἀκολουθήσαντα πολὺ ἂν ἔργον εἶη καταλέξει. Ὁ δὲ μέγιστον σημεῖον τοῦ πλῆθους, ἐξὸν γὰρ αὐτῷ χιλίαις ναυσὶ διαβιβάσαι κατὰ τὸ στενότατον τοῦ Ἑλλησπόντου τὴν πεζὴν στρατιάν ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην, οὐκ ἠθέλησεν, ἡγούμενος τὴν διατριβὴν αὐτῷ πολλὴν ἔσσεσθαι· ἀλλ' ὑπεριδὼν καὶ τὰ φύσει πεφυκότα καὶ τὰ θεῖα πράγματα καὶ τὰς ἀνθρωπίνας διανοίας ὁδὸν μὲν διὰ τῆς θαλάσσης ἐποιήσατο, πλοῦν δὲ διὰ τῆς γῆς ἠνάγκασε γενέσθαι, ζεύξας μὲν τὸν Ἑλλησπόντον, διορύξας δὲ τὸν Ἄθων, ὑφίσταμένου οὐδενός, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀκόντων ὑπακουόντων, τῶν δὲ ἐκόντων προδιδόντων. Οἱ μὲν γὰρ οὐχ ἱκανοὶ ἦσαν ἀμύνεσθαι, οἱ δ' ὑπὸ χρημάτων διεφθαρμένοι· ἀμφοτέρω δ' ἦν αὐτοὺς τὰ πείθοντα, κέρδος καὶ δέος.

Ἀτιμάζομαι ἄτιμάζομαι· προσβάλλομαι.

τῷ γεγεννημένῳ ἰσχυρῶς γιὰ τὴν ἠττα (στό Μαραθῶνα).

ἀπαθῆς κακῶν ἄνιδεος ἀπὸ συμφορῆς.

ἄπειρος ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔπειδὴ δὲ γνώρισε (δὲν ἀντιμετώπισε) γενναίους ἄνδρες, δηλ. τοὺς Ἕλληνας.

διατριβή ἡμερομηνία.

ὑπερορῶ περιφρονῶ.

τὰ φύσει πεφυκότα τὰ φυσικά στοιχεῖα.

τὰς ἀνθρωπίνας διανοίας τὴν ἀνθρώπινη λογικὴ.

ὑφίσταμαι ἀντιστέκομαι.

20. Λυσία Ἐπιτάφιος (44-46)

Ἡ ἐνότητα ἐκθέτει πῶς ἀντέδρασαν οἱ Ἀθηναῖοι σέ ἐσφαλμένη ἐκτίμηση καί ἐνέργεια τῶν Πελοποννησίων μετά τή ναυμαχία τῆς Σαλαμίνας, πού οὐτε τό γενικό ἐθνικό συμφέρον ὑπηρετοῦσε οὔτε τοὺς ἴδιους τελικά θά ἔσωζε ἀπό τὸν περσικό κίνδυνο.

Ἐν μὲν οὖν τῇ ναυμαχίᾳ τοιούτους αὐτοὺς παρασχόντες καί πολὺ πλεῖστον τῶν κινδύνων μετασχόντες τῇ ἰδίᾳ ἀρετῇ κοινὴν τὴν ἐλευθερίαν καί τοῖς ἄλλοις ἐκτίσαντο· ὕστερον δὲ Πελοποννησίων διατειχιζόντων τὸν Ἴσθμόν, καί ἀγαπώντων μὲν τῇ σωτηρίᾳ, νομιζόντων δ' ἀπηλλάχθαι τοῦ κατὰ θάλατταν κινδύνου, καί διανοουμένων τοὺς ἄλλους Ἑλληνας περιδεῖν ὑπὸ τοῖς βαρβάροις γενομένους, ὀργισθέντες Ἀθηναῖοι συνεβούλευσαν αὐτοῖς, εἰ ταύτην τὴν γνώμην ἔξουσι, περὶ ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον τεῖχος περιβαλεῖν· εἰ γὰρ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων προδιδόμενοι μετὰ τῶν βαρβάρων ἔσονται, οὔτ' ἐκείνοις δεήσειν χιλίων νεῶν οὔτε τούτους ὠφελήσειν τὸ ἐν Ἴσθμῷ τεῖχος· ἀκινδύνως γὰρ ἔσεσθαι τὴν τῆς θαλάττης ἀρχὴν βασιλέως. Διδασκόμενοι δὲ καί νομίζοντες αὐτοὶ μὲν ἀδικά τε ποιεῖν καὶ κακῶς βουλευέσθαι, Ἀθηναίους δὲ δίκαιά τε λέγειν καὶ τὰ βέλτιστα αὐτοῖς παραινεῖν, ἐβοήθησαν εἰς Πλαταιάς·

Ἄγαπῶ τῇ σωτηρίᾳ ἄρκοῦμαι στή σωτηρία μου.

περιορῶ ἀνέχομαι.

οὔτ' ἐκείνοις δεήσειν χιλίων νεῶν ὅτε σ' ἐκείνους (τοὺς Πέρσες) θά λείψουν χίλια πλοῖα.

21. Λυσία Ἐπιτάφιος (77-79)

Τό κεφάλαιο αὐτό τοῦ Ἐπιτάφιου τοῦ Λυσία ἀνήκει στήν «παραμυθία», μέ τήν ὁποία ὁ ρήτορας προσπαθεῖ νά κάνει λιγότερο βαρῦ τό πένθος τῶν ἀκροατῶν ἀπό τό χαμό τῶν ἥρωικῶν νεκρῶν τοῦ Κορινθιακοῦ πολέμου.

Ἄλλὰ γάρ οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ τοιαῦτα ὀλοφύρεσθαι· οὐ γάρ ἐλανθάνομεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπαξ ὄντες θνητοί· ὥστε τί δεῖ, ἃ πάλαι προσεδοκῶμεν πεί-

σεσθαι, ὑπὲρ τούτων νῦν ἄχθεσθαι, ἢ λίαν οὕτω βαρέως φέρειν ἐπὶ ταῖς τῆς φύσεως συμφοραῖς, ἐπισταμένους ὅτι ὁ θάνατος κοινὸς καὶ τοῖς χειρίστοις καὶ τοῖς βελτίστοις; Οὔτε γὰρ τοὺς πονηροὺς ὑπερορᾷ οὔτε τοὺς ἀγαθοὺς θαυμάζει, ἀλλ' ἴσον ἑαυτὸν παρέχει πᾶσιν. Εἰ μὲν γὰρ οἷόν τε ἦν τοῖς τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ κινδύνους διαφυγοῦσιν ἀθανάτους εἶναι τὸν λοιπὸν χρόνον, ἄξιον ἦν τοῖς ζῶσι τὸν ἅπαντα χρόνον πενθεῖν τοὺς τεθνεῶτας· νῦν δὲ ἢ τε φύσις καὶ νόσων ἦττων καὶ γήρωσ, ὃ τε δαίμων ὁ τὴν ἡμετέραν μοῖραν εἰληχῶς ἀπαραίτητος. Ὡστε προσήκει τούτους εὐδαιμονεστάτους ἡγεῖσθαι, οἵτινες ὑπὲρ μεγίστων καὶ καλλίστων κινδυνεύσαντες οὕτως τὸν βίον ἐτελεύτησαν, οὐκ ἐπιτρέψαντες περὶ αὐτῶν τῇ τύχῃ, οὐδ' ἀναμείναντες τὸν αὐτόματον θάνατον, ἀλλ' ἐκλεξάμενοι τὸν κάλλιστον. Καὶ γὰρ τοὶ ἀγήρατοι μὲν αὐτῶν αἰ μνήμαι, ζηλωταὶ δὲ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἰ τιμαί· οἱ πενθοῦνται μὲν διὰ τὴν φύσιν ὡς θνητοί, ὑμνοῦνται δὲ ὡς ἀθάνατοι διὰ τὴν ἀρετὴν.

Οὐ γὰρ ἔλανθάνομεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἅπαξ· μιά καὶ δὲ μᾶς ξεφεύγει ὅτι...

ὀλοφύρομαι Ἀθηνολογῶ.

ἢ φύσις καὶ νόσων ἦττων καὶ γήρωσ· ἢ φύση μας καταβάλλεται ἀπὸ τίς ἀρρώστιας καὶ τὰ γερατεία.

ὁ δαίμων ὁ τὴν ἡμετέραν μοῖραν εἰληχῶς ἀπαραίτητος· ἢ μοῖρα πού εἶναι προορισμένη γιὰ τὸν καθένα μας εἶναι ἄκαμπτη.

ἐπιτρέπω περὶ τινός τινι· ἐμπιστεύομαι σέ κάποιον κάτι.

22. Λυσία Κατὰ Ἀγοράτου (1-2)

Τοὺς Ἀθηναίους στρατηγούς καὶ ταξίαρχους πού εἶχαν ἐκλεγεί μετὰ τὴν καταστροφή στοὺς Αἰγὸς ποταμούς (404 π.Χ.) ὁ Ἀγόρατος τοὺς κατηγοροῦσε ὅτι συνωμοτοῦσαν ἐναντίον τοῦ ὀλιγαρχικοῦ καθεστώτος. Ἔτσι, οἱ Τριάκοντα τύραννοι τοὺς καταδίκασαν μὲ ἀντικανονικὴ διαδικασία καὶ τοὺς θανάτωσαν μὲ κώνειο. Ἀργότερα ὁ Διονύσιος, ἀδελφός τοῦ ταξίαρχου Διονυσόδωρου πού εἶχε ἐκτελεστεῖ, ἐκφωνεῖ στό δικαστήριο τῆς Ἡλιαίας τὸ λόγῳ αὐτοῦ τοῦ Λυσία ζητώντας τὴν παραδειγματικὴ τιμωρία τοῦ Ἀγοράτου.

Ἡ ἐνότητα πού ἀκολουθεῖ ἀποτελεῖ τὸ προοίμιο τοῦ λόγου.

Προσὴκει μὲν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πᾶσιν ὑμῖν τιμωρεῖν ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν οἱ ἀπέθανον εἶνοι δντες τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, προσήκει δὲ κάμοι

οὐχ ἥκιστα· κηδεστής γάρ μοι ἦν Διονυσόδωρος καὶ ἀνεψιός. τυγχάνει οὖν ἐμοὶ ἢ αὐτῇ ἔχθρα πρὸς Ἀγόρατον τουτονὶ καὶ τῷ πλήθει τῷ ὑμέτερω ὑπάρχουσα· ἔπραξε γὰρ οὗτος τοιαῦτα, δι' ἃ ὑπ' ἐμοῦ νυνὶ εἰκότως μισεῖται, ὑπὸ τε ὑμῶν, ἂν θεὸς θέλῃ, δικαίως τιμωρηθήσεται. Διονυσόδωρον γὰρ τὸν κηδεστήν τὸν ἐμὸν καὶ ἐτέρους πολλούς, ὧν δὴ τὰ ὀνόματα ἀκούσεσθε, ἄνδρας ὄντας ἀγαθοὺς περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον, ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἀπέκτεινε, μηνυτῆς κατ' ἐκείνων γενόμενος. Ποιήσας δὲ ταῦτα ἐμὲ μὲν ἰδίᾳ καὶ ἕκαστον τῶν προσηκόντων μεγάλα ἐξημίωσε, τὴν δὲ πόλιν κοινῇ πᾶσαν τοιούτων ἀνδρῶν ἀποστερήσας οὐ μικρά, ὡς ἐγὼ νομίζω, ἐβλάψεν. Ἐγὼ οὖν, ὃ ἄνδρες δικασταί, δίκαιον καὶ ὀσιον ἡγοῦμαι εἶναι καὶ ἐμοὶ καὶ ὑμῖν ἅπασιν τιμωρεῖσθαι, καθ' ὅσον ἕκαστος δύναται, καὶ ποιῶσι ταῦτα νομίζω ἡμῖν καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων ἄμεινον ἂν γίγνεσθαι.

Τιμωρῶ ὑπὲρ τίνος ἐκδικούμαι γιὰ κάποιον.

κηδεστής ἑταιρικός ἀδελφός.

ἀνεψιός ἑτερογενής ἀδελφός.

προσηκόντες (πλήρες οἱ προσήκοντες γένει) συγγενεῖς.

23. Λυσία Κατὰ Ἀγοράτου (36-38)

Ὁ ρήτορας ἀναφέρεται στίς ἀντικανονικές συνθήκες κάτω ἀπὸ τίς ὀποῖες ἐγίνε ἡ δίκη καὶ ἡ καταδίκη σὲ θάνατο τῶν δημοκρατικῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν καὶ ταξίαρχων.

Εἰ μὲν οὖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐκρίνοντο, ῥαδίως ἂν ἐσώζοντο· ἅπαντες γὰρ ἤδη ἐγνωκότες ἦτε οὐ ἦν κακοῦ ἢ πόλις, ἐν ᾧ οὐδὲν ἔτι ὠφελεῖν ἐδύνασθε· νῦν δ' εἰς τὴν βουλὴν αὐτοῦς τὴν ἐπὶ τῶν τριάκοντα εἰσάγουσιν. Ἡ δὲ κρίσις τοιαύτη ἐγένετο, οἷαν καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ ἐπίστασθε. Οἱ μὲν γὰρ τριάκοντα ἐκάθηον ἐπὶ τῶν βάθρων, οὓς νῦν οἱ πρυτάνεις καθέζονται· δύο δὲ τράπεζαι ἐν τῷ πρόσθεν τῶν τριάκοντα ἐκείσθην· τὴν δὲ ψήφον οὐκ εἰς καδίσκους ἀλλὰ φανεράν ἐπὶ τὰς τραπέζας ταύτας ἔδει τίθεσθαι, τὴν μὲν καθαιροῦσαν ἐπὶ τὴν ὑστέραν, ὥστε ἐκ τίνος τρόπου ἐμελλέ τις αὐτῶν σωθήσεται; ἐνὶ δὲ λόγῳ, ὅσοι εἰς τὸ βουλευτήριον ἐπὶ τῶν τριάκοντα εἰσῆλθον κριθησόμενοι, ἀπάντων θάνατος κατεγιγνώσκετο καὶ οὐ-

δενὸς ἀπεψηφίσαντο, πλὴν Ἀγοράτου τουτουί· τοῦτον δὲ ἀφεῖσαν ὡς εὐεργέτην ὄντα· ἵνα δὲ εἰδῆτε ὡς πολλοὶ ὑπὸ τούτου τεθνήασι, βούλομαι ὑμῖν τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἀναγνῶναι.

Ἐν τῷ δικαστηρίῳ· σέ κανονικό (τακτικό) δικαστήριο.

οὐ ἦν κακοῦ ἢ πόλις· σέ πόσο ἀσχημη κατάσταση βρισκόταν ἡ πόλη.

νῦν δ'· τώρα ὁμως.

εἰσάγω· καταγγέλλω.

ἐκείσθην· δυϊκὸς ἀριθμὸς.

καθαιρῶ· καταδικάζω.

θάνατος καταγινώσκειται· γίνεται καταδικη σέ θάνατο.

τουτουί· (οὔτοςί, οὔτος + δεικτ. ἰ) αὐτοῦ ἐδῶ.

24. Λυσία Κατὰ Ἀγοράτου (74-76)

Στοὺς φονεῖς τοῦ Φρυνίχου, ὁ ὁποῖος μαζί μέ ἄλλους ἐγκατέστησε στήν Ἀθήνα τήν ἀρχή τῶν Τετρακοσίων (τό 411 π.Χ.), οἱ Ἀθηναῖοι μέ ψήφισμα ἔδωσαν τό δικαίωμα τοῦ Ἀθηναίου πολίτη. Ὁ Ἀγόρατος, πού ἦταν πρίν δοῦλος, παρουσιάστηκε κι αὐτός ὡς φονεάς κι ἔτσι ἔγινε Ἀθηναῖος πολίτης. Στό περιστατικό αὐτό ἀναφέρεται τό ἐπόμενο ἀπόσπασμα.

Πότερον οὖν δοκοῦσιν ὑμῖν οἱ τριάκοντα καί ἡ βουλή ἢ τότε βουλεύουσα, οἱ αὐτοὶ ἦσαν ἅπαντες τῶν τετρακοσίων τῶν φυγόντων, ἀφεῖναι ἂν λαβόντες τὸν Φρύνιχον ἀποκτείναντα, ἢ τιμωρήσασθαι ὑπὲρ Φρυνίχου καί τῆς φυγῆς ἧς αὐτοὶ ἔφυγον; Ἐγὼ μὲν οἶμαι τιμωρεῖσθαι ἂν. Εἰ μὲν οὖν μὴ ἀποκτεῖνας προσποιεῖται, ὡς ἐγὼ φημι, ἀδικεῖ· εἰ δὲ ἀμφισβητεῖς καί φῆς Φρύνιχον ἀποκτεῖναι, δῆλον ὅτι μείζω τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων κακὰ ποιήσας τὴν ὑπὲρ Φρυνίχου αἰτίαν πρὸς τοὺς τριάκοντα ἀπελύσω· οὐδέποτε γὰρ πείσεις οὐδένα ἀνθρώπων ὡς Φρύνιχον ἀποκτεῖνας ἀφείθης ἂν ὑπὸ τῶν τριάκοντα, εἰ μὴ μεγάλα τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀνήκεστα κακὰ εἰργάσω. Ἐάν μὲν οὖν φάσκη Φρύνιχον ἀποκτείνειν, τούτων μέμνησθε καί τοῦτον τιμωρεῖσθε ἀνθ' ὧν ἐποίησεν· ἐάν δ' οὐ φάσκη, ἔρυσθε αὐτὸν δι' ὃ τὴν φησὶν Ἀθηναῖος ποιηθῆναι. Ἐάν δὲ μὴ ἔχη ἀποδείξει, τιμωρεῖσθε αὐτὸν ὅτι καὶ ἐδίκαζε καὶ ἠκκλησίαζε καὶ ἔσυκοφάντει πολλοὺς ὡς Ἀθηναῖος τοῦνομα ἐπιγραφόμενος.

Πότερον οὖν δοκοῦσιν ὑμῖν· τί νομίζετε λοιπόν ἐσεῖς ἀπό τὰ δύο.

οἱ φυγόντες· οἱ ἐξόριστοι.

εἰ...μὴ ἀποκτείνῃς προσποιεῖται· ἐάν, ἐνῶ δέ σκότωσε, προσποιεῖται τό φονιά.

τήν ὑπέρ... ἀπελύσω· σέ συχώρεσαν οἱ Τριάκοντα γιά τό φόνο τοῦ Φρ.

ἀφείθης· (ἀφίεμαι) ἀθωώθηκες.

ἀνήκεστος· (ἀ-στερ., + ἀέρομαι) ἀθεράπευτος.

ἔρθε· τοῦ ἐρωτῶ

ἐκκλησιάζω· παίρνω μέρος στή συνέλευση τοῦ λαοῦ.

ὡς Ἐθναῖος τοῦνομα ἐπιγραφόμενος· προσθέτοντας στό ὄνομά του τόν τί-

τλο τοῦ Ἐθναίου πολίτη.

25. Λυσία Κατὰ Ἀγοράτου (92-93)

Ὁ ρήτορας συνοψίζει τούς λόγους γιά τούς ὁποίους πρέπει νά καταδικαστεῖ ὁ Ἀγόρατος γιά τό φόνο τῶν στρατηγῶν καί ταξiάρχων.

Προσῆκει δ' ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἅπασι τιμωρεῖν ὑπέρ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὁμοίως ὥσπερ ἡμῶν ἐνὶ ἐκάστω. Ἀποθνήσκοντες γάρ ὑμῖν ἐπέσκηψαν καί ἡμῖν καί τοῖς φίλοις ἅπασι τιμωρεῖν ὑπέρ σφῶν αὐτῶν Ἀγόρατον τουτονί ὡς φονέα ὄντα, καί κακῶς ποιεῖν καθ' ὅσον ἂν ἔμβραχου ἕκαστος δύνηται. Εἰ τοίνυν τι ἐκεῖνοι ἀγαθόν τήν πόλιν ἦ τό πλῆθος τό ὑμέτερον φανεροί εἰσι πεπονηκότες, ἅ καί αὐτοὶ ὑμεῖς ὁμολογεῖτε, ἀνάγκη ὑμᾶς ἔστι πάντας ἐκεῖνοις φίλους καί ἐπιτηδείους εἶναι, ὥστε οὐδέν μᾶλλον ἡμῖν ἦ καί ὑμῶν ἐνὶ ἐκάστω ἐπέσκηψαν. Οὐκ οὐτε ὄσιον οὐτε νόμιμον ὑμῖν ἔστιν ἀνεῖναι Ἀγόρατον τουτονί. Ὑμεῖς τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἐθναῖοι, νυνὶ δὴ, ἐπεὶ ἐν τῷ τότε χρόνῳ, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἀπέθνησκον, οὐχ οἷοί τε ἦστε ἐκείνοις ἐπαρκέσαι διὰ τὰ πράγματα τὰ περιεστηκότα, νυνὶ, ἐν ᾧ δύνασθε, τιμωρήσατε τὸν ἐκείνων φονέα. Ἐνθυμεῖσθε δ', ὧ ἄνδρες Ἐθναῖοι, ὅπως μὴ πάντων ἔργον σχετιώτατον ἐργάσησθε. Εἰ γὰρ ἀποψηφιεῖσθε Ἀγοράτου τουτουί, οὐ μόνον τοῦτο διαπράττεσθε, ἀλλὰ καί ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, οὓς ὁμολογεῖτε ὑμῖν εὖνους εἶναι, ἅμα τῇ αὐτῇ ψήφῳ ταύτῃ θάνατον καταψηφίξεσθε.

Τιμωρῶ ὑπέρ τινός· ἐκδικοῦμαι γιά κάποιον.

ὡσπερ ἡμῶν ἐνὶ ἐκάστω· ὅπως ἀκριβῶς ταιριάζει στόν καθένα ἀπό μᾶς (τοῦς συγγενεῖς).

ἐπισκήπτω· ἐξορκίζω.

ἔμβραχυ (ἐν + βραχύς) ἔστω καὶ λίγο.
ἐπιτήδειοι συγγενεῖς.
ἡμῖν σ' ἐμᾶς τοὺς συγγενεῖς.
ἀνίημι ἀθώωνω.
ἐπαρκῶ τινι ὑπερασπίζω κάποιον.
διὰ τὰ πράγματα τὰ περιεστηκότα ἐξαιτίας τῆς πολιτικῆς κατάστασης.
σχέλιος ἄθλιος.

26. Λυσία Κατὰ Ἀλκιβιάδου λιποταξίου (16-17)

Τό 395 π.Χ. οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν στρατιωτικὴ βοήθεια στὴν Ἀλίαρτο, γιὰ νά ἐπισχύσουν τοὺς συμμάχους τους Θηβαίους στὸν πόλεμο ἐναντίον τῶν Σπαρτιατῶν. Κατὰ τὴν ἐκστρατεία ἐκεῖνη ὁ Ἀλκιβιάδης, γιὸς τοῦ γνωστοῦ πολιτικοῦ, ἐνῶ ἀνῆκε στό πεζικό, ἐξεστράτευσε αὐθαίρετα μέ τό σῶμα τῶν ἰπέων, χωρὶς νά ὑποστεῖ τὴ νόμιμη δοκιμασία. Στό λόγο αὐτό τοῦ Λυσία ὁ Ἀλκιβιάδης κατηγορεῖται γιὰ λιποταξία.

Ἦγοῦμαι δέ, ὃ ἄνδρες δικασταί, περὶ μὲν τοῦ νόμου καὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος οὐχ ἔξειν αὐτοὺς ὃ τι λέξουσιν· ἀναβαίνοντες δ' ὑμᾶς ἐξαιτῶνται καὶ ἀντιβολήσουσιν, οὐκ ἀξιούντες τοῦ Ἀλκιβιάδου ὑέος τοσαύτην δειλίαν καταγνῶναι, ὡς ἐκείνον πολλῶν ἀγαθῶν ἀλλ' οὐχὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον γεγεννημένον· ὃν εἰ τηλικούτον ὄντα ἀπεκτείνετε, ὅτε πρῶτον εἰς ὑμᾶς ἐλάβετε ἐξαμαρτάνοντα, οὐκ ἂν ἐγένοντο συμφοραὶ τοσαῦται τῇ πόλει. Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ, ὃ ἄνδρες δικασταί, εἶναι, εἰ αὐτοῦ μὲν ἐκείνου θάνατον κατέγνωτε, τοῦ δέ ὑέος ἀδικοῦντος δι' ἐκεῖνον ἀποψηφιεῖσθε, ὃς αὐτὸς μὲν οὐκ ἐτόλμα μεθ' ὑμῶν μάχεσθαι, ὃ δέ πατήρ αὐτοῦ μετὰ τῶν πολεμίων ἡξίου στρατεύεσθαι. Καὶ ὅτε μὲν παῖς ὢν οὐπω δῆλος ἦν ὀποῖός τις ἔσται, διὰ τὰ τοῦ πατρὸς ἀμαρτήματα ὀλίγου τῶν ἐνδεκα παρεδόθη· ἐπειδὴ δέ πρὸς τοῖς ἐκείνῳ πεπραγμένοις ἐπίστασθε καὶ τὴν τούτου πονηρίαν, διὰ τὸν πατέρα ἐλεεῖν αὐτὸν ἀξιώσετε;

Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἢ ἴδια ἢ ὑπόθεση (τῆς λιποταξίας).
ἀναβαίνω ἀνεβαίνω στό βῆμα.
ἐξαιτοῦμαι καὶ ἀντιβολῶ παρακαλῶ καὶ ἱκετεύω.
ὄν...ἀπεκτείνετε τὸν ὅποιο (δηλ. τὸν πατέρα Ἀλκ.) ἂν τὸν σκοτώνετε (στὴν ἡλικία αὐτῆ τοῦ γιοῦ του).
ὀλίγου τῶν ἐνδεκα παρεδόθη παρά λίγο νά παραδοθεῖ στους ἐντεκα (οἱ ἐπὶ πτες γιὰ τίς ποινικὲς ἀποφάσεις) γιὰ νά ἐκτελεστεῖ.

27. Λυσία Κατὰ Ἐργοκλέους (1-3)

Προοίμιο ἑνὸς λόγου πού σκοπό εἶχε τήν καταδίκη τοῦ Ἐργοκλή, Ἀθηναίου πολιτικοῦ πού ἄσκησε μέ ἰδιοτέλεια τά καθήκοντα τοῦ στρατηγοῦ στόν Ἑλλάσποντο καί τή Μ. Ἀσία, κατά τήν ἐποχὴ πού ἀκολούθησε τήν ἀποκατάσταση τῆς δημοκρατίας στήν Ἀθήνα, ὄστερα ἀπό τήν ἀνατροπή τῶν Τριάκοντα τυράννων.

Τὰ μὲν κατηγορημένα οὕτως ἐστὶ πολλὰ καί δεινά, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε οὐκ ἄν μοι δοκεῖ δύνασθαι Ἐργοκλῆς ὑπὲρ ἑνὸς ἐκάστου τῶν πεπραγμένων αὐτῷ πολλάκις ἀποθανῶν δοῦναι δίκην ἀξίαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει. Καί γάρ πόλεις προδεδωκῶς φαίνεται, καί προξένους καί πολίτας ὑμετέρους ἡδίκηκῶς, καί ἐκ πένητος ἐκ τῶν ὑμετέρων πλούσιος γεγεννημένος. Καίτοι πῶς αὐτοῖς χρηρῆ συγγνώμην ἔχειν, ὅταν ὄρατε τὰς μὲν ναῦς, ὧν ἦρχον οὗτοι, δι' ἀπορίαν χρημάτων καταλυομένας καί ἐκ πολλῶν ὀλίγας γιγνομένας, τούτους δὲ πένητας καί ἀπόρους ἐκπλεύσαντας οὕτως ταχέως πλείστην τῶν πολιτῶν οὐσίαν κεκτημένους; Ὑμέτερον τοίνυν ἔργον ἐστίν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις ὀργίζεσθαι· καί γάρ δὴ δεινὸν ἂν εἴη, εἰ νῦν μὲν οὕτως αὐτοὶ πιεζόμενοι ταῖς εἰσφοραῖς συγγνώμην τοῖς κλέπτουσι καί τοῖς δωροδοκοῦσιν ἔχοιτε, ἐν δὲ τῷ τέως χρόνῳ, καί τῶν οἰκῶν τῶν ὑμετέρων μεγάλων ὄντων καί τῶν δημοσίων προσόδων μεγάλων οὐσῶν, θανάτῳ ἐκολάζετε τοὺς τῶν ὑμετέρων ἐπιθυμοῦντας.

Πολλάκις ἀποθανῶν· καί πολλές φορές ἂν καταδικαστεῖ σέ θάνατο. καταλύομαι· καταστρέφομαι.
οὕτως αὐτοὶ πιεζόμενοι ταῖς εἰσφοραῖς· ἐνῶ τόσο πιεζόσαστε σεῖς οἱ ἴδιοι ἀπό τοὺς κρατικούς φόρους.
δωροδοκῶ· (δωροδόκος, δῶρον + δέχομαι) δέχομαι δῶρα, δωροδοκοῦμαι.

28. Λυσίας Ὀλυμπικός (1-3)

Τὸ προοίμιο ἀπὸ τὸ λόγο πού ἐκφώνησε ὁ Λυσίας στοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες τοῦ 388 π.Χ., γιὰ νά ξεσηκώσῃ τοὺς Ἕλληνας, ὥστε ἐνωμένοι νά ἀντιμετωπίσουν τήν ἀλαζονεῖα τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονύσιου,

πού μέ προκλητική μεγαλοπρέπεια θέλησε νά προκαλέσει τό θαυμασμό τῶν Ἑλλήνων στήν Ὀλυμπία.

Ἄλλων τε πολλῶν καί καλῶν ἔργων ἕνεκα, ὃ ἄνδρες, ἄξιον Ἡρακλέους μεμνησθαι, καί ὅτι τόνδε τόν ἀγῶνα πρῶτος συνήγειρε δι' εὐνοίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἐν μὲν γάρ τῷ τέως χρόνῳ ἀλλοτριῶς αἱ πόλεις πρὸς ἀλήλας διέκειντο· ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος τοὺς τυράννους ἔπαυσε καί τοὺς ὑβρίζοντας ἐκώλυσε, ἀγῶνα μὲν σωμάτων ἐποίησε, φιλοτιμίαν δὲ πλούτου, γνώμης δ' ἐπίδειξιν ἐν τῷ καλλίστῳ τόπῳ τῆς Ἑλλάδος, ἵνα τούτων ἀπάντων ἕνεκα εἰς τὸ αὐτὸ συνέλθωμεν, τὰ μὲν ὀψόμενοι, τὰ δ' ἀκουσόμενοι· ἠγήσατο γάρ τὸν ἐνθάδε σύλλογον ἀρχὴν γενήσεσθαι τοῖς Ἑλλησι τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλίας. Ἐκεῖνος μὲν οὖν ταῦθ' ὑφηγήσατο, ἐγὼ δὲ ἤκω οὐ μικρολογησόμενος οὐδὲ περὶ τῶν ὀνομάτων μαχούμενος. Ἡγοῦμαι γάρ ταῦτα ἔργα μὲν εἶναι σοφιστῶν λίαν ἀχρήστων καί σφόδρα βίου δεομένων, ἀνδρὸς δὲ ἀγαθοῦ καί πολιτοῦ πολλοῦ ἀξίου περὶ τῶν μεγίστων συμβουλευεῖν, ὁρῶν οὕτως αἰσχροῦς διακειμένην τὴν Ἑλλάδα, καί πολλὰ μὲν αὐτῆς ὄντα ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ, πολλὰς δὲ πόλεις ὑπὸ τυράννων ἀναστάτους γεγενημένας.

Τόνδε τόν ἀγῶνα πρῶτος συνήγειρε δι' εὐνοίαν τῆς Ἑλλάδος· αὐτόν ἐδῶ τόν ἀγῶνα τὸν συνέστησε πρῶτος ἀπὸ ἀγάπῃ στήν Ἑλλάδα.

ἀλλοτριῶς· ἐχθρικά.

φιλοτιμία πλούτου· ἄμιλλα πλούτου.

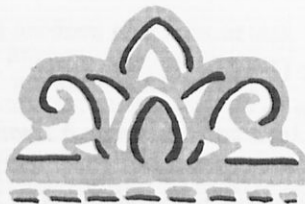
γνώμη· πνεῦμα, σοφία.

ὑφηγοῦμαι· ὑποδεικνύω.

μικρολογοῦμαι· ἀσχολοῦμαι μέ λεπτομέρειες.

περὶ τῶν ὀνομάτων μάχομαι· παίζω μέ τίς λέξεις.

σφόδρα βίου δεομένων· πού δέν ἔχουν στόν ἥλιο μοίρα.

29. Λυσία Ὀλυμπικός (7-8)

Τό τελευταῖο μέρος τοῦ προοιμίου τοῦ Ὀλυμπικοῦ.

Θαυμάζω δὲ Λακεδαιμονίους πάντων μάλιστα, τίνι ποτὲ γνώμη χρώμενοι καινομένην τὴν Ἑλλάδα περιορῶσιν, ἡγεμόνες ὄντες τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἀδίκως καὶ διὰ τὴν ἔμφυτον ἀρετὴν καὶ διὰ τὴν περὶ τὸν πόλεμον ἐπιστήμην, μόνοι δὲ οἰκοῦντες ἀπόρθητοι καὶ ἀτείχιστοι καὶ ἀστασίαστοι καὶ ἀήττητοι καὶ τρόποις αἰεὶ τοῖς αὐτοῖς χρώμενοι· ὧν ἕνεκα ἐλπίς ἀθάνατον τὴν ἐλευθερίαν αὐτοὺς κεκτῆσθαι, καὶ ἐν τοῖς παρεληλυθόσι κινδύνοις σωτῆρας γενομένους τῆς Ἑλλάδος περὶ τῶν μελλόντων προοράσθαι. Οὐ τοίνυν ὁ ἐπιῶν καιρὸς τοῦ παρόντος βελτίων· οὐ γὰρ ἀλλοτρίας δεῖ τὰς τῶν ἀπολωλότων συμφορὰς νομίζειν ἀλλ' οἰκείας, οὐδ' ἀναμεῖναι, ἕως ἂν ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς αἱ δυνάμεις ἀμφοτέρων ἔλθωσιν, ἀλλ' ἕως ἔτι ἔξεστι, τὴν τούτων ὕβριν κωλύσαι. Τίς γάρ οὐκ ἂν ἀγανακτήσειεν ὄρων ἐν τῷ πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ μεγάλους αὐτοὺς γεγεννημένους; Ὡν οὐ μόνον αἰσχυρῶν ὄντων ἀλλὰ καὶ δεινῶν, τοῖς μὲν μεγάλα ἡμαρτηκόσιν ἐξουσία γεγένηται τῶν πεπραγμένων, τοῖς δὲ Ἑλλησιν οὐδεμία αὐτῶν τιμωρία...

Καίνομαι· χάνομαι (ἄλλη γραφή: καιομένην).

ὁ ἐπιῶν καιρὸς· τὸ μέλλον.

ἀμφοτέρων· δηλ. τοῦ Πέρση βασιλιᾶ καὶ τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονυσίου.

ἐν τῷ πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ· ἕνεκα τοῦ πολέμου ἀναμεταξύ μας.

ἐξουσία γεγένηται τῶν πεπραγμένων· τοῦς δόθηκε ἡ εὐκαιρία γιὰ ὅσα ἔκαναν.

30. Λυσία Περὶ τῆς Πολιτείας (9-11)

Παρατίθεται τὸ τελευταῖο κεφάλαιο ἀπὸ τὸν παραπάνω λόγο τοῦ Λυσίου πού μόνον τὸ πρῶτο μέρος του σώζεται. Ὁ λόγος αὐτός εἶχε σκοπὸ νὰ καταψηφιστεῖ ἡ πρόταση ἐνός πολιτικοῦ νὰ μεταβληθεῖ τὸ δημοκρατικὸ πολίτευμα τῆς Ἀθήνας, ὥστε νὰ γίνῃ πιὸ ἀρεστό στους ἰσχυροὺς τότε Λακεδαιμόνιους. Ἡ ἀντίδραση καὶ ὄχι ἡ ὑποταγὴ στίς βουλήσεις τῶν Σπαρτιατῶν θὰ φέρῃ τὴ σωτηρία στὴν πόλιν.

Είχομεν δέ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἡμεῖς ταύτην τὴν γνώμην, ὅτε τῶν Ἑλλήνων ἤρχομεν, καὶ ἔδοκοῦμεν καλῶς βουλευέσθαι περιορῶντες μὲν τὴν χώραν τεμονομένην, οὐ νομίζοντες δὲ χρῆναι περὶ αὐτῆς διαμάχεσθαι· ἄξιον γὰρ ἦν ὀλίγων ἀμελοῦντας πολλῶν ἀγαθῶν φείσασθαι. Νῦν δέ, ἐπεὶ ἐκείνων μὲν ἀπάντων μάχη ἐστερήμεθα; ἡ δὲ πατρίς ἡμῖν λέλειπται, ἴσμεν ὅτι ὁ κίνδυνος οὗτος μόνος ἔχει τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας. Ἀλλὰ γὰρ χρὴ ἀναμνησθέντας ὅτι ἦδη καὶ ἑτέροις ἀδικουμένους βοηθήσαντες ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ πολλὰ τρόπαια τῶν πολεμίων ἐστήσαμεν, ἄνδρας ἀγαθοὺς περὶ τῆς πατρίδος καὶ ἡμῶν αὐτῶν γίνεσθαι, πιστεύοντας μὲν τοῖς θεοῖς ἐλπίζοντας δὲ ἔτι τὸ δίκαιον μετὰ τῶν ἀδικουμένων ἔσεσθαι. Δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ, ὅτε μὲν ἐφεύγομεν, ἐμαχόμεθα Λακεδαιμονίοις ἵνα κατέλθωμεν, κατελθόντες δὲ φευξόμεθα ἵνα μὴ μαχώμεθα. Οὐκ οὖν αἰσχρὸν εἰ εἰς τοῦτο κακίας ἤξομεν, ὥστε οἱ μὲν πρόγονοι καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων ἐλευθερίας διεκινδύνεον, ὑμεῖς δὲ οὐδὲ ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας αὐτῶν τολμᾶτε πολεμεῖν;

Τέμονομαι ἄλεηλατῶ.

φείδομαι φροντίζω, σῶζω.

ὅτε ἐφεύγομεν ὅταν ἤμαστε ἐξόριστοι.

κατέρχομαι ἐπαναπαρίζομαι.

31. Λυσία Ὑπὲρ Καλλίου ἱεροσυλίας ἀπολογία (1-3)

Πρόκειται γὰρ λόγος – τὸ τέλος τοῦ δὲ σώθηκε – πού ἐκφωνεῖται στό ἡλιαστικό δικαστήριο ἀπὸ τοῦ συνηγόρου ἐνὸς Καλλία, κατηγορούμενου γὰρ ἱεροσυλίας.

Εἰ μὲν περὶ ἄλλου τινὸς ἦ τοῦ σώματος, ὧ ἄνδρες δικασταί, Καλλίας ἠγωνίζετο, ἐξήρκει ἂν μοι καὶ τὰ παρὰ τῶν ἄλλων εἰρημένα· νῦν δὲ μοι δοκεῖ αἰσχρὸν εἶναι, ἵκετεύοντος καὶ δεομένου, καὶ φίλου ὄντος καὶ ἐμοὶ καὶ ἔως ἐξ ἡ πατρί, καὶ πολλῶν συμβολαίων ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους γεγενημένων, μὴ βοηθῆσαι Καλλίᾳ τὰ δίκαια, ὅπως ἂν δύνωμαι. Ἐνομίζον μὲν οὖν οὕτως μετοικεῖν αὐτὸν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, ὥστε πολὺ πρότερον ἀγαθοῦ τινος τεύξεσθαι παρ' ὑμῶν ἢ ἐπὶ τοιαύταις αἰτίαις εἰς τοσοῦτον κίνδυνον καταστήσεσθαι· νῦν δὲ οἱ ἐπιβουλεύοντες οὐχ ἤττον ἐπικίνδυνον

ποιοῦσι τὸν βίον τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν ἢ τοῖς πολλῶν κακῶν αἰτίοις οὖ-
σιν. Ὑμᾶς δὲ ἄξιον μὴ τοὺς μὲν τῶν θεραπόντων λόγους πιστοὺς νομί-
ζειν, τοὺς δὲ τούτων ἀπίστους, ἐνθυμουμένους ὅτι Καλλιὰ μὲν οὐδεὶς πώ-
ποτε οὐτ' ἰδιώτης ἐνεκάλεσεν οὔτε ἄρχων, οἰκῶν δ' ἐν ταύτῃ τῇ πόλει
πολλὰ μὲν ἀγαθὰ ὑμᾶς ἐποίησεν, οὐδεμίαν δὲσχῶν αἰτίαν εἰς τοῦτο τῆς
ἡλικίας ἀφίκται, οὗτοι δὲ ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ μεγάλα ἡμαρτηκότες καὶ πολ-
λῶν κακῶν πεπειραμένοι, ὥσπερ ἀγαθοῦ τινος αἰτιοὶ γεγενημένοι περὶ ἐ-
λευθερίας νυνὶ ποιοῦνται τοὺς λόγους.

Περὶ ἄλλου τίνος ἢ τοῦ σώματος· γιὰ ὅτιδῆποτε ἄλλο καὶ ὄχι γιὰ τὴν ζωὴν του.
συμβόλαια· συνεταιριστικὲς ἐπιχειρήσεις.
τούτων· τοῦ Καλλιὰ καὶ τοῦ συνηγόρου του.
θεράπων· ὑπηρέτης.
ἐγκαλῶ Καλλιὰ· καταγγέλλω τὸν Κ.
ἔχω αἰτίαν· κατηγοροῦμαι.

32. Ξενοφῶντα Ἀπολογία Σωκράτους (22-23)

Στὴν Ἀπολογία Σωκράτους ὁ Ξενοφῶν ὑπερασπίζεται τὸ δάσκαλό του ἀπὸ τῆς ἐναντίον του κατηγορίας πού ὀδήγησαν στὴν καταδίκη καὶ τὴν θανάτωσή του. Στό χωρίο ἀναφέρει στοιχεῖα πού καταξιῶνουν τὴν ὑπέροχη προσωπικότητα τοῦ Σωκράτη.

Ἐρρήθη μὲν δῆλον ὅτι τούτων πλείω ὑπὸ τε αὐτοῦ καὶ τῶν συναγο-
ρευόντων φίλων αὐτῷ. Ἄλλ' ἐγὼ οὐ τὰ πάντα εἰπεῖν τὰ ἐκ τῆς δίκης ἐ-
σπούδασα, ἀλλ' ἤρκεσέ μοι δηλῶσαι ὅτι Σωκράτης τὸ μὲν μῆτε περὶ
θεοῦ ἀσεβῆσαι μῆτε περὶ ἀνθρώπου ἀδικος φανῆναι περὶ παντός ἐποιεῖ-
το· τὸ δὲ μὴ ἀποθανεῖν οὐκ ἔφετο λιπαρητέον εἶναι, ἀλλὰ καὶ καιρὸν ἦδη
ἐνόμιζεν ἑαυτῷ τελευτᾶν, ὅτι δὲ οὕτως ἐγίγνωσκε καταδηλότερον ἐγένε-
το, ἐπειδὴ καὶ ἡ δίκη κατεψηφίσθη. Πρῶτον μὲν γὰρ κελευόμενος ὑποτι-
μᾶσθαι οὐτε αὐτός ὑπετιμήσατο οὐτε τοὺς φίλους εἶασεν, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν
ὅτι τὸ ὑποτιμᾶσθαι ὁμολογοῦντος εἴη ἀδικεῖν. Ἐπειτα τῶν ἐταίρων ἐκκλέ-
ψαι βουλομένων αὐτὸν οὐκ ἐφείπετο, ἀλλὰ καὶ ἐπισκῶψαι ἐδόκει ἐρόμε-
νος εἶ που εἶδεῖν τι χωρίον ἔξω τῆς Ἀττικῆς ἔνθα οὐ προσβατὸν θανάτῳ.

Σπουδάζω· θέτω σκοπό.

περί παντός ποιῶμαι ᾠροπαντός προσέχω.
λιπαρητέον (λιπαρέω) εἶναι ἔπρεπει νά παρακαλέσει ἐπίμονα.
ἡ δίκη κατεψηφίσθη βγήκε καταδικαστική ἀπόφαση.
ὑποτιμῶμαι ᾠροτεινῶ τήν ποιή μου.

33. Ξενοφῶντα ᾠρομνημονεύματα (Α, 2, 9-11)

Στό πρῶτο βιβλίῳ τῶν ᾠρομνημονευμάτων ὁ Ξενοφῶν ἐπιχειρεῖ τήν ἀποκάσταση τῆς μνήμης τοῦ δασκάλου του· νά ἀνασκευάσει ἕνα ἕνα τά σημεῖα τῆς κατηγορίας πού εἶχε ἀπαγγελθεῖ ἐναντίον του. ᾠροφῶ στό πρῶτο κεφάλαιο ἀνασκευάσει ἕνα σημεῖο τῆς κατηγορίας: τήν ἀσέβεια τοῦ Σωκράτη πρὸς τοὺς θεοὺς, στό δεύτερο καταπιάνεται μέ ἄλλο σημεῖο της: ὅτι ὁ Σωκράτης διέφθειρε τά ἤθη τῶν νέων, τόσο στήν ἰδιωτική ζωή τους ὅσο καί στή δημόσια. Γι' αὐτό ἀκριβῶς τό θέμα γίνεται λόγος παρακάτω.

ᾠρολλά νῆ Δία, ὁ κατήγορος ἔφη, ὑπερορᾶν ἐποίει τῶν καθεστῶτων νόμων τοὺς συνόντας, λέγων ὡς μῶρον εἶη τοὺς μὲν τῆς πόλεως ἄρχοντας ἀπό κυάμου καθιστάναί, κυβερνήτη δὲ μηδένα θέλειν χρῆσθαι κυαμευτῶ μηδὲ τέκτονι μηδ' ἀλλητῆ μηδ' ἐπ' ἄλλα τοιαῦτα, ὁ πολλῶν ἐλάττονας βλάβας ἀμαρτανόμενα ποιεῖ τῶν περι τήν πόλιν ἀμαρτανομένων· τοὺς δὲ τοιούτους λόγους ἐπαίρειν ἔφη τοὺς νέους καταφρονεῖν τῆς καθεστῶσης πολιτείας καί ποιεῖν βιαίους. ᾠροἰγῶ δ' οἶμαι τοὺς φρόνησιν ἀσκοῦντας καί νομίζοντας ἱκανοὺς ἔσεσθαι τὰ συμφέροντα διδάσκειν τοὺς πολίτας ἠκιστα γίνεσθαι βιαίους, εἰδότας ὅτι τῆ μὲν βία πρόσεισιν ἔχθραι καί κίνδυνοι, διὰ δὲ τοῦ πείθειν ἀκινδύνως τε καί μετὰ φιλίας ταυτά γίνονται. Οἱ μὲν γὰρ βιασθέντες ὡς ἀφαιρεθέντες μισοῦσιν, οἱ δὲ πεισθέντες ὡς κεχαρισμένοι φιλοῦσιν. Οὐκοῦν τῶν φρόνησιν ἀσκοῦντων τὸ βιάζεσθαι, ἀλλὰ τῶν ἰσχὺν ἄνευ γνώμης ἐχόντων τὰ τοιαῦτα πράττειν ἐστίν. ᾠρολλά μὴν καί συμμάχων ὁ μὲν βιάζεσθαι τολμῶν δέοιτ' ἂν οὐκ ὀλίγων, ὁ δὲ πείθειν δυνάμενος οὐδενός· καί γὰρ μόνος ἡγοῖτ' ἂν δύνασθαι πείθειν. Καί φονεύειν δὲ τοῖς τοιούτοις ἠκιστα συμβαίνει· τίς γὰρ ἀποκτεῖναι τινα βούλοιτ' ἂν μᾶλλον ἢ ζῶντι πειθομένῳ χρῆσθαι;

ᾠροἰρχοντας ἀπό κυάμου καθίστημι ἔκλέγω τοὺς ἄρχοντες μέ κληρο (κύαμοι: κουκιά).
κυβερνήτης ἰ κυβερνήτης πλοίου.

κυαμευτός· ἐκλεγόμενος μέ κληρο.
τέκτων· ξυλουργός.
ἐπαίρω· ξεσηκῶνω (τά μυαλά)· παράγ. ἔπαρση.
χαρίζομαι· εὐεργετοῦμαι.
ἄνευ γνώμης· χωρίς φρόνηση.

34. Ξενοφῶντα Ἀπομνημονεύματα (Γ, 7, 1-3)

Στό τρίτο βιβλίό τῶν Ἀπομνημονευμάτων ὁ Ξενοφῶν ἀφηγεῖται συζητήσεις τοῦ Σωκράτη μέ πολίτες πού κατεῖχαν ἢ διεκδικοῦσαν νά καταλάβουν ἀξιώματα στήν πόλη. Μέ τή διαλεκτική του τέχνη τούς ὀδηγοῦσε νά ἰδοῦν τήν οὐσία τῶν ἀξιωμάτων, τήν εὐθύνη πού αὐτά συνεπάγονται γιά ὁσους τά διαχειρίζονται, τόν καλύτερο δυνατό τρόπο γιά τήν ἐνάσκηση τῶν λειτουργημάτων αὐτῶν. Ἄλλοτε ἦταν δηκτικός καί ἀποτρεπτικός, ἄλλοτε – ἂν ὁ συνομιλητής του ἦταν ἀξιόλογος – ἐνθαρρυντικός, ὅπως στήν παρακάτω περίπτωση, γιά τό καλό τοῦ συνόλου.

Χαρμίδην δέ τόν Γλαῦκωνος ὄρῶν ἀξιόλογον μέν ἄνδρα ὄντα καί πολλῶ δυνατώτερον τῶν τὰ πολιτικά τότε πραττόντων, ὀκνοῦντα δέ προσίεναι τῷ δήμῳ καί τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ἐπιμελεῖσθαι, εἶπέ μοι, ἔφη, ὦ Χαρμίδη, εἴ τις, ἰκανός ὢν τούς στεφανίτας ἀγῶνας νικᾶν καί διά τοῦτο αὐτός τε τιμᾶσθαι καί τήν πατρίδα ἐν τῇ Ἑλλάδι εὐδοκιμωτέραν ποιεῖν, μὴ θέλοι ἀγωνίζεσθαι, ποιῶν τινα τοῦτον νομίζοις ἂν τόν ἄνδρα εἶναι; Δῆλον ὅτι, ἔφη, μαλακόν τε καί δειλόν. Εἰ δέ τις, ἔφη, δυνατός ὢν τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων ἐπιμελόμενος τήν τε πόλιν αὔξειν καί αὐτός διά τοῦτο τιμᾶσθαι, ὀκνοίη δὴ τοῦτο πράττειν, οὐκ ἂν εἰκότως δειλός νομίζοιτο; Ἴσως, ἔφη· ἀτάρ πρός τί με ταῦτ' ἐρωτᾷς; Ὅτι, ἔφη, οἶμαι σε δυνατὸν ὄντα ὀκνεῖν ἐπιμελεῖσθαι, καί ταῦτα ὧν ἀνάγκη σοι μετέχειν πολίτη γε ὄντι. Τήν δέ ἐμὴν δύναμιν, ἔφη ὁ Χαρμίδης, ἐν ποίῳ ἔργῳ καταμαθῶν ταυτά μου καταγιγνώσκεις; Ἐν ταῖς συνουσίαις, ἔφη, αἷς σύνει τοῖς τὰ τῆς πόλεως πράττουσι· καί γάρ δταν τι ἀνακοινῶνται σοι, ὄρῳ σε καλῶς συμβουλευόντα, καί δταν τι ἀμαρτάνωσιν, ὀρθῶς ἐπιτιμῶντα.

Ὀκνῶ· διστάζω.
στεφανίτης ἀγών· τό ἀγώνισμα πού εἶχε βραβεῖο στεφάνι (ἐλιάς, κισσοῦ κ.ἄ.).
μαλακός· μαλθακός, ἀσκληραγώγητος.

ἀτάρ· ἀλλά.

συνουσία· (ἀπό τό συνοῦσα, μτχ. τοῦ σύνειμι) συναναστροφή.

35. Ξενοφώντα Ἀπομνημονεύματα (Γ, 9, 1-3)

Προσφιλέστατο θέμα στίς συζητήσεις τοῦ Σωκράτη ἦταν οἱ ἐννοιολογικές ἀναλύσεις καί ἡ προσπάθεια ὀρισμοῦ ἐννοιῶν· τέτοια φαίνεται στό πρῶτο ἀντίκρισμα καί ἡ παρακάτω συζήτηση, ἡ ὁποία διαφοροποιεῖται ὡστόσο ριζικά γιατί τό ἐρώτημα εἶναι: ἡ ἀνδρεία εἶναι διδακτή ἢ ὄχι; Τοῦτο ὁμως ὀδηγεῖ στό γενικότερο πρόβλημα, πού βρισκόταν στό ἐπίκεντρο τῶν φιλοσοφικῶν συζητήσεων τόν 5ο αἰῶνα στήν Ἀθήνα, ἂν ἡ ἀρετή εἶναι κληρονομική ἢ ἐπίκτητη.

Πάλιν δέ ἐρωτώμενος ἡ ἀνδρεία πότερον εἴη διδακτὸν ἢ φυσικόν, Οἶμαι μὲν, ἔφη, ὥσπερ σῶμα σώματος ἰσχυρότερον πρὸς τοὺς πόνους φύεται, οὕτω καὶ ψυχὴν ψυχῆς ἐρρωμενεστέραν πρὸς τὰ δεινὰ φύσει γίγνεσθαι· ὁρῶ γάρ ἐν τοῖς αὐτοῖς νόμοις τε καὶ ἔθεσι τρεφομένους πολὺ διαφέροντας ἀλλήλων τόλμη. Νομίζω μέντοι πᾶσαν φύσιν μαθήσει καὶ μελέτη πρὸν ἀνδρείαν αὔξεσθαι· δῆλον μὲν γάρ ὅτι Σκύθαι καὶ Θραῖκες οὐκ ἂν τολμήσειαν ἀσπίδας καὶ δόρατα λαβόντες Λακεδαιμονίοις διαμάχεσθαι· φανερόν δ' ὅτι Λακεδαιμόνιοι οὐτ' ἂν Θραξὶ πέλταις καὶ ἀκοντίοις οὕτε Σκύθαις τόξοις ἐθέλοιεν ἂν διαγωνίζεσθαι. Ὅρῶ δ' ἔγωγε καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων ὁμοίως καὶ φύσει διαφέροντας ἀλλήλων τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπιμελείᾳ πολὺ ἐπιδιδόντας. ἐκ δὲ τούτων δῆλόν ἐστιν ὅτι πάντας χρῆ καὶ τοὺς εὐφυεστέρους καὶ τοὺς ἀμβλυτέρους τὴν φύσιν, ἐν οἷς ἂν ἀξιόλογοι βούλωνται γενέσθαι, ταῦτα καὶ μαθάνειν καὶ μελετᾶν.

Μελέτη· ἄσκηση, μελετῶ· ἀσκοῦμαι.

πέλτη· (μικρὴ ἐλαφριά) ἀσπίδα.

ἀμβλύτεροι· ἀφυέστεροι, λιγότερο ἐξυπνοί.

36. Ξενοφώντα Ἀπομνημονεύματα (Δ, 1, 3-4)

Ὁ Σωκράτης δὲν ἄφηγε εὐκαιρία συνομιλίας μὲ συμπολίτες του, γιὰ νὰ τοὺς ἀπαλλάξει ἀπὸ ἐσφαλμένες γνώμες καὶ ἀντιλήψεις. Ὁ Ξενοφῶν στὸ τέταρτο βιβλίο τῶν Ἀπομνημονευμάτων παραθέτει συζητήσεις τοῦ Σωκράτη μὲ ἀλαζονικούς ἀνθρώπους, πού καυχίονταν γιὰ τὴν εὐφυΐα, τὰ πλούτη, τὴ μόρφωσή τους κτλ., γιὰ νὰ ἀποδείξει πόσο ἀστήρικτη ἦταν ἡ ἔπαρσή τους.

Ὁὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἐπὶ πάντας ἦει, ἀλλὰ τοὺς μὲν οἰομένους φύσει ἀγαθοὺς εἶναι, μαθήσεως δὲ καταφρονοῦντας ἐδίδασκειν ὅτι αἱ ἀρισταδοκοῦσαι εἶναι φύσεις μάλιστα παιδείας δέονται, ἐπιδεικνύων τῶν τε ἱππῶν τοὺς εὐφυστάτους, θυμοειδεῖς τε καὶ σφοδροὺς ὄντας, εἰ μὲν ἐκ νέων δαμασθεῖεν, εὐχρηστοτάτους καὶ ἀρίστους γιγνομένους, εἰ δὲ ἀδάμαστοι γένοιοντο, δυσκαθεκτοτάτους καὶ φαυλοτάτους· καὶ τῶν κυνῶν τῶν εὐφυστάτων, φιλοπόνων τε οὐσῶν καὶ ἐπιθετικῶν τοῖς θηρίοις, τὰς μὲν καλῶς ἀχθείσας ἀρίστας γίγνεσθαι πρὸς τὰς θήρας καὶ χρησιμωτάτας, ἀναγώγους δὲ γιγνομένας ματαίους τε καὶ μανιώδεις καὶ δυσπειθεστάτας. Ὅμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς εὐφυστάτους, ἔρρωμενεστάτους τε ταῖς ψυχαῖς ὄντας καὶ ἐξεργαστικωτάτους ὧν ἂν ἐγχειρῶσι, παιδευθέντας μὲν καὶ μαθόντας ἂ δεῖ πράττειν, ἀρίστους τε καὶ ὠφελιμωτάτους γίγνεσθαι· πλεῖστα γὰρ καὶ μέγιστα ἀγαθὰ ἐργάζεσθαι· ἀπαιδευτοὺς δὲ καὶ ἀμαθεῖς γενομένους κακίστους τε καὶ βλαβερωτάτους γίγνεσθαι· κρίνειν γὰρ οὐκ ἐπισταμένους ἂ δεῖ πράττειν, πολλάκις πονηροῖς ἐπιχειρεῖν πράγμασι, μεγαλείους δὲ καὶ σφοδροὺς ὄντας δυσκαθέκτους τε καὶ δυσαποτρεπτοὺς εἶναι, δι' ὃ πλεῖστα καὶ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι.

Ἐπί τινα ἔρχομαι· πλησιάζω κάποιον.

θυμοειδής· ὀρμητικός, ἀτίθασος.

δυσκάθεκτος· (δυσ-κάθ-εκτος, δυσ- + κατέχω) δυσκολοσυγκράτητος.

φαῦλος· ἄχρηστος.

καλῶς ἄγομαι· παίρνω καλὴ ἐκπαίδευση.

μάταιος· ἄχρηστος.

εὐφυής· αὐτὸς πού ἔχει καλὴ φυσικὴ καταβολή.

ἔρρωμένος· (ὡς ἐπίθ.) ρωμαλέος.

ἐξεργαστικός· ὅποιος φέρει σὲ πέρας ἓνα ἔργο.

μεγαλείος, α, ον· μεγαλεπήβολος.

37. Ξενοφώντα Ἀπομνημονεύματα (Δ, 4, 15-16)

Ἡ συναναστροφή μέ τό Σωκράτη - συμπεραίνει στό τελευταῖο βιβλίο τῶν Ἀπομνημονευμάτων ὁ Ξενοφῶν - ἦταν πάντα ὠφέλιμη γιά ὅσους τόν συναναστρέφονταν. Στό κείμενο πού ἀκολουθεῖ ὁ Σωκράτης, συζητώντας μέ τό σοφιστή Ἴππία, τονίζει τή σημασία τῆς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων καί τῆς ὁμόνοιας.

Λυκοῦργον δὲ τὸν Λακεδαιμόνιον, ἔφη ὁ Σωκράτης, καταμεμάθηκας, ὅτι οὐδὲν ἂν διάφορον τῶν ἄλλων πόλεων τὴν Σπάρτην ἐποίησεν, εἰ μὴ τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις μάλιστα ἐνεργάσατο αὐτῆ; τῶν δὲ ἀρχόντων ἐν ταῖς πόλεσιν οὐκ οἶσθα ὅτι, οἵτινες ἂν τοῖς πολίταις αἰτιώτατοι ᾖσι τοῦ τοῖς νόμοις πείθεσθαι, οὗτοι ἄριστοὶ εἰσι, καὶ πόλις, ἐν ἧ μάλιστα οἱ πολῖται τοῖς νόμοις πείθονται, ἐν εἰρήνῃ τε ἄριστα διάγει καὶ ἐν πολέμῳ ἀνυπόστατος ἐστίν; ἀλλὰ μὴν καὶ ὁμόνοιά γε μέγιστόν τε ἀγαθὸν δοκεῖ ταῖς πόλεσιν εἶναι καὶ πλειστάκις ἐν αὐταῖς αἴ τε γερουσίαι καὶ οἱ ἄριστοι ἄνδρες παρακελεύονται τοῖς πολίταις ὁμοιοεῖν, καὶ πανταχοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι νόμος κεῖται τοὺς πολῖτας ὁμνύναι ὁμοιοῆσιν, καὶ πανταχοῦ ὁμνύουσι τὸν ὄρκον τοῦτον· οἶμαι δ' ἐγὼ ταῦτα γίνεσθαι οὐχ ὅπως τοὺς αὐτοὺς χοροὺς κρίνωσιν οἱ πολῖται, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς ἀθλητὰς ἐπαινῶσιν, οὐδ' ὅπως τοὺς αὐτοὺς ποιητὰς αἰρῶνται, οὐδ' ἵνα τοῖς αὐτοῖς ἡδῶνται, ἀλλ' ἵνα τοῖς νόμοις πείθωνται. Τούτοις γὰρ τῶν πολιτῶν ἐμμενόντων, αἱ πόλεις ἰσχυρόταται τε καὶ εὐδαιμονέσταται γίνονται· ἄνευ δὲ ὁμοιοίας οὐτ' ἂν πόλις εὖ πολιτευθεῖη οὐτ' οἶκος καλῶς οἰκηθεῖη.

Ἐνεργάζομαι· ἐμπνέω.

ἀνυπόστατος· (ἀ-στερ., + ὑφίστημι) ἀκαταμάχητος, ἀνίκητος.

οἱ ἄριστοι ἄνδρες· οἱ ἔφοροι μόλις ἀναλάβαιναν τὴν ἀρχὴ συμβούλευαν τὴν ὑπακοή στους νόμους.

χοροί· οἱ χοροί πού γίνονταν κατὰ τίς διάφορες γιορτές, ὅπως καὶ σήμερα.

38. Ξενοφώντα *Ἀπομνημονεύματα* (Δ, 6, 7-8)

Σημαντική προσφορά τοῦ Σωκράτη στή φιλοσοφία στάθηκε ἡ ἀκοίμητη προσπάθεια γιά τόν ὀρισμό ἀφηρημένων ἐνοιῶν, ὅπως δικαιοσύνη, εὐσέβεια κ.ἄ. Στά πλαίσια τέτοιων συζητήσεων ἀφηγεῖται ὁ Ξενοφῶν καί τὰ ἀκόλουθα, ὅπου γίνεται λόγος γιά τό τί εἶναι ἡ σοφία.

Σοφίαν δὲ τί ἂν φήσαιμεν εἶναι; Εἰπέ μοι, πότερά σοι δοκοῦσιν οἱ σοφοί, ἃ ἐπίστανται, ταῦτα σοφοί εἶναι, ἢ εἰσὶ τινες ἃ μὴ ἐπίστανται σοφοί; Ἐπίστανται δὴλον ὅτι, ἔφη· πῶς γάρ ἂν τις, ἃ γε μὴ ἐπίσταιτο, ταῦτα σοφός εἶη; Ἄρ' οὖν οἱ σοφοί ἐπιστήμη σοφοί εἰσι; Τίτι γάρ ἂν, ἔφη, ἄλλω τις εἶη σοφός, εἴ γε μὴ ἐπιστήμη; Ἄλλο δέ τι σοφίαν οἶε εἶναι ἢ ᾧ σοφοί εἰσιν; Οὐκ ἔγωγε. Ἐπιστήμη ἄρα σοφία ἐστίν; Ἐμοιγε δοκεῖ. Ἄρ' οὖν δοκεῖ σοι ἀνθρώπῳ δυνατόν εἶναι τὰ ὄντα πάντα ἐπίστασθαι; Οὐδὲ μὰ Δί' ἔμοιγε πολλοστὸν μέρος αὐτῶν. Πάντα μὲν ἄρα σοφὸν οὐχ οἷόν τε ἀνθρώπον εἶναι; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη. Ὅ ἄρα ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφός ἐστιν; Ἐμοιγε δοκεῖ.

Ἄρ' οὖν, ᾧ Εὐθύδημε, καὶ τὰγαθὸν οὕτω ζητητέον ἐστί; Πῶς; ἔφη. Δοκεῖ σοι τὸ αὐτὸ πᾶσιν ὠφέλιμον εἶναι; Οὐκ ἔμοιγε. Τί δέ; τὸ ἄλλω ὠφέλιμον οὐ δοκεῖ σοι ἐνίοτε ἄλλω βλαβερὸν εἶναι; Καὶ μάλα, ἔφη. Ἄλλο δ' ἂν τι φαίης ἀγαθὸν εἶναι ἢ τὸ ὠφέλιμον; Οὐκ ἔγωγ', ἔφη. Τὸ ἄρα ὠφέλιμον ἀγαθὸν ἐστὶν ὅτῳ ἂν ὠφέλιμον ᾖ; Δοκεῖ μοι, ἔφη.

Πολλοστὸν ἔλαχιστο.

οὕτω ζητητέον ἐστί· ἔτσι πρέπει νὰ τὸ ἐξετάσουμε.

39. Ξενοφώντα *Ἀπομνημονεύματα* (Δ, 8, 11)

Ὁ Ξενοφῶν ὑπερασπίζοντας τὴ μνήμη τοῦ δασκάλου του καταλήγει μὲ τὴν παρατήρηση ὅτι ἀδίκῃ θανατώθηκε καὶ ὅτι - ἀντίθετα πρὸς τὴ διαβολὴ καὶ τὸ διασυρμὸ τὸν ἀπὸ ἀσημάντους - ἦταν ὑπόδειγμα ἀνθρώπου καὶ πολιτῆ κατὰ τὴ γνώμη τῶν τίμων συμπολιτῶν, πού ἐπιδίωκαν τὴ συναναστροφή μαζί του γιά τοὺς λόγους πού ἀκολουθοῦν.

Τῶν δὲ Σωκράτην γινωσκόντων, οἷος ἦν, οἱ ἀρετῆς ἐφιέμενοι πάντες

ἔτι καὶ νῦν διατελοῦσι πάντων μάλιστα ποθοῦντες ἐκεῖνον, ὡς ὠφελιμώτατον ὄντα πρὸς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν. Ἐμοὶ μὲν δὴ, τοιοῦτος ὢν οἷον ἐγὼ διήγημαι, εὐσεβῆς μὲν οὕτως ὥστε μηδὲν ἄνευ τῆς τῶν θεῶν γνώμης ποιεῖν, δίκαιος δὲ ὥστε βλάπτειν μὲν μηδὲ μικρὸν μηδένα, ὠφελεῖν δὲ τὰ μέγιστα τοὺς χρωμένους αὐτῷ, ἐγκρατῆς δὲ ὥστε μηδέποτε προαιρεῖσθαι τὸ ἥδιον ἀντὶ τοῦ βελτίονος, φρόνιμος δὲ ὥστε μὴ διαμαρτάνειν κρίνων τὰ βελτίω καὶ τὰ χεῖρω μηδὲ ἄλλου προσδεῖσθαι, ἀλλ' αὐτάρκης εἶναι πρὸς τὴν τούτων γνῶσιν, ἱκανὸς δὲ καὶ λόγῳ εἰπεῖν τε καὶ διορίσασθαι τὰ τοιαῦτα, ἱκανὸς δὲ καὶ ἄλλως δοκιμάσαι τε καὶ ἀμαρτάνοντα ἐλέγξει καὶ προτρέψασθαι ἐπ' ἀρετὴν καὶ καλοκαγαθίαν, ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι οἷος ἂν εἴη ἀριστὸς τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος. Εἰ δὲ τῷ μὴ ἀρέσκει ταῦτα, παραβάλλον τὸ ἄλλων ἦθος πρὸς ταῦτα οὕτω κρινέτω.

Τῶν Σωκράτην γινωσκόντων ἀπὸ ἐκείνους πού γνωρίζουν τὸ Σ. οἱ ἀρετῆς ἐφιέμενοι ὅλοι ὅσοι ἐπιθυμοῦν τὴν ἀρετὴν. διηγοῦμαι παρουσιάζω. χρωμαί τι (γιὰ πρόσ.) συναναστρέφομαι κάποιον. διορίζομαί τι δίνω μὲ ἐπιτυχία τὸν ὀρισμὸ ἐνός ἀντικειμένου.

40. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (Α, Ι, 27-28)

Ὁ Ἑρμοκράτης πού ἀναφέρεται στὴν ἐνότητα ἦταν Συρακόσιος στρατηγὸς καὶ πολιτικός, ὁ ὁποῖος ἐπαιξε σημαντικό ρόλο στὴ συντριβὴ τῶν Ἀθηναίων στὴ Σικελία τὸ 413 π.Χ. Μετὰ ἦλθε στὴν Ἑλλάδα μὲ δυνάμεις γιὰ νὰ βοηθήσει τοὺς Σπαρτιάτες στὸν ἀγῶνα τοὺς ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων. Στὴ ναυμαχία τῆς Κυζίκου (410 π.Χ.) ὁμοῦ οἱ Σπαρτιάτες καὶ ὁ ἴδιος νικηθήκαν. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, φαίνεται, οἱ Συρακόσιοι καταδίκασαν τὸν Ἑρμοκράτη καὶ τοὺς ἄλλους στρατηγοὺς, πού ἦταν μαζί του, σὲ ἐξορία. Αὐτοί, μόλις πληροφορήθηκαν τὴν ἐναντίον τοὺς ἀπόφαση, κάλεσαν τὸ στρατὸ τοὺς σὲ συγκέντρωση, κατὰ τὴν ὁποία ὁ Ἑρμοκράτης, μιλώντας καὶ ἐκ μέρους τῶν ἄλλων στρατηγῶν, εἶπε αὐτὰ πού ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Ξενοφών.

Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ἠγγέλθη τοῖς τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς ὅκοθεν ὅτι φεύγοιεν ὑπὸ τοῦ δήμου. Συγκαλέσαντες οὖν τοὺς ἑαυτῶν στρατιώτας Ἑρμοκράτους προηγοῦντος ἀπωλοφύροντες τὴν ἑαυτῶν

συμφοράν, ὡς ἀδίκως φεύγοιεν ἅπαντες παρὰ τὸν νόμον· παρήνεσάν τε προθύμους εἶναι καὶ τὰ λοιπά, ὥσπερ τὰ πρότερα, καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς πρὸς τὰ ἀεὶ παραγγελλόμενα, μεμνημένους ὅσας τε ναυμαχίας αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς νενικήκατε καὶ ναῦς εἰλήφατε, ὅσα τε μετὰ τῶν ἄλλων ἀήττητοι γεγόνατε ἡμῶν ἡγουμένων, τάξιν ἔχοντες τὴν κρατίστην διὰ τε τὴν ἡμετέραν ἀρετὴν καὶ διὰ τὴν ὑμετέραν προθυμίαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπάρχουσιν, ἐλέσθαι δὲ ἐκέλευον ἄρχοντας, μέχρις ἂν ἀφίκωνται οἱ ἡρημένοι ἀντ' ἐκείνων. Οἱ δ' ἀναβοήσαντες ἐκέλευον ἐκείνους ἄρχειν, καὶ μάλιστα οἱ τριήραρχοι καὶ οἱ ἐπιβάται καὶ οἱ κυβερνήται. Οἱ δ' οὐκ ἔφασαν δεῖν στασιάζειν πρὸς τὴν ἑαυτῶν πόλιν· εἰ δέ τις ἐπικαλοῖται αὐτοῖς, λόγον ἔφασαν χρῆναι δίδόναι.

Οἴκοθεν· ἀπὸ τὴν πατρίδα.

φεύγω ὑπὸ τοῦ δήμου· καταδικάζομαι σὲ ἔξορία ἀπὸ τοῦ λαοῦ (ἀπὸ τῆ δημοκρατικῆ παράταξη).

προηγούμενῶν· (προ-ἡγορος (πρό + ἀγορεύω) ἀγορεύω ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν ἄλλων, παίρνω τὸ λόγο γιὰ λογαριασμό καὶ τῶν ἄλλων.

ἀπολοφύρομαι· θρηνῶ μεγαλόφωνα.

ἀδίκως φεύγω· ἀδίκως καταδικάζομαι σὲ ἔξορία.

αὐτοὶ καθ' αὐτούς· σεῖς οἱ ἴδιοι, μόνοι σας.

τάξιν ἔχω τὴν κρατίστην· διατηρῶ τὴν ἄριστη τάξη (θέση, μεταξύ τῶν συμμάχων), ἔχω τὴν πιὸ ἰσχυρὴ στρατιωτικὴ παράταξη (μεταξύ τῶν συμμάχων).

ἀναβοάω-ῶ· κραυγάζω.

τριήραρχος· (τριήρης + ἄρχω) ὁ πλούσιος πολίτης ποῦ ἐξόπλιζε μιὰ τριήρη.

ἐπιβάτης· ὁ ὀπλίτης ποῦ ἐπανδρῶνει τὸ πλοῖο (πεζοναύτης).

ἐπικαλῶ τί τινι· κατηγορῶ κάποιον γιὰ κάτι.

41. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (B, 2, 16-19)

Μετά τήν ἤττα στούς Αἰγός Ποταμούς, οἱ Ἀθηναῖοι πολιορκοῦνται καί περιέρχονται σέ δεινή θέση, ἀλλά ἀρνοῦνται νά παραδοθοῦν. Ὁ Ἀθηναῖος Θηραμένης, ἕνας ἀπό τούς τυράννους πού θά ἐγκατασταθοῦν ἀργότερα στήν πόλη, ἀναλαμβάνει μιά πρωτοβουλία πού ἐξυπηρετεῖ οὐσιαστικά τά συμφέροντα τῆς Σπάρτης.

Τοιούτων δέ δντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἦξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὅποτε Ἀθηναῖοι ἐμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναί τὸν σῆτον ἅπαντα ὃ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἵεσθαι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτᾷτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτῆς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον δντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κύριους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦγον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἧ ἄντελεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίους, ἀλλ' ἐξαιρεῖν.

Ἐξανδραποδίζομαι τὴν πόλιν· πούλω τούς κατοίκους τῆς πόλεως ὡς δούλους (ἀνδράποδα). Ἐτιμολ. ἐξ + ἄνδρα + ποδίζω (=δένω τά πόδια).
ἀντέχω περὶ τῶν τειχῶν· ἐπιμένω γιά τήν κατεδάφιση τῶν τειχῶν.
πίστεως ἔνεκα· γιά ἀσφάλεια.
ἐπιτηρῶ· καιροφυλακτῶ.
ὅτι αὐτὸν Λ. τέως κατέχει· ὅτι ὡς τότε τὸν κρατοῦσε ὁ Λ.
αὐτοκράτωρ· (αὐτός + κρατέω-ω) αὐτός πού ἔχει πλήρη ἐξουσία, ἀπόλυτη ἐξουσιοδότηση
δέκατος αὐτός· ἐπικεφαλῆς δεκαμελοῦς ἀποστολῆς.
φυγάς· ἐξόριστος.
ἐκκλησία· συνέλευση τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συμμάχων.
ἀντιλέγω· ἐναντιώνομαι λέγοντας.

σπένδομαι· συνθηκολογῶ.
ἐξαιρῶ· καταστρέφω.

42. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (B, 4, 40-42)

Ὁ ἡγέτης τῶν δημοκρατικῶν Θρασύβουλος, ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐκδίωξη τῶν Τριάκοντα τυράννων καὶ τὴν ἀποκατάσταση τῆς δημοκρατίας (403 π.Χ.), ἀπεύθυνεται στοὺς ὀπαδοὺς τῶν νικημένων τυράννων (τοὺς ἐκ τοῦ ἄστεως), γιὰ νὰ ἀποδείξει ὅτι ἀπὸ κάθε ἄποψη τὸ δημοκρατικὸ πλῆθος βρίσκεται σὲ ἀνώτερο ἐπίπεδο ἀπὸ αὐτοὺς. Θά ἀκολουθήσει ἡ συμφιλίωση τῶν πολιτῶν μὲ τὸ περίφημο ψήφισμα τῆς ἀμνηστίας.

Ἐνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμῖν, ἔφη, ὃ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλευῶ ἐγὼ γνῶναι ὑμᾶς αὐτοὺς. Μάλιστα δ' ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογισαίσθε ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιοτέροι ἐστε; ἀλλ' ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἔνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχρὰ ἔνεκα κερδέων πεποιήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα ἐπ' ἀνδρεία ὑμῖν μέγα φρονητέον. Καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; ἀλλὰ γνώμη φαίητ' ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ δπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἔχόντων περιεῖληφθε; Ἄλλ' ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; Πῶς, οἶγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῶ δῆσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κάκεῖνοι ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δῆμῳ οἷχονται ἀπίοντες; Οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὃ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὢν ὁμωμόκατε παραβῆναι οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδείξαι, ὅτι καὶ εἰδορκοὶ καὶ δσιοὶ ἐστε.

Ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν· γιὰ ποιὸ λόγῳ πρέπει νὰ μεγαλοφρονεῖτε, ποῦ ἀποδίδετε τὴ μεγάλην ἰδέαν ποὺ ἔχετε γιὰ τὸν ἑαυτὸ σας.
δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει· δέν ἔχετε καμία σχέση μὲ τὴ δικαιοσύνη.
γνώμη φημὶ προέχειν· ἰσχυρίζομαι ὅτι ὑπερτερῶ κατὰ τὴ φρόνηση.
περιλαμβάνομαι· ὑποτάσσομαι.
κλοιῶ δέω· περνῶ φίμωτρο.
οἷχονται ἀπίοντες· ἔφυγαν καὶ πᾶνε.

43. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (Ε, 2, 1-2)

Ἡ ἐνότηता ἀναφέρεται σέ ἐνέργειες τῶν Σπαρτιατῶν σέ βάρος ἑλληνικῶν πόλεων μετά τήν εἰρήνην τοῦ Ἀνταλκίδα, πού ἀπέβλεπαν στήν ἐδραίωση τῆς κυριαρχίας τους στήν Ἑλλάδα.

Τούτων δὲ προκεχωρηκότων ὡς ἐβούλοντο, ἔδοξεν αὐτοῖς, ὅσοι ἐν τῷ πολέμῳ τῶν συμμάχων ἐπέκειντο καὶ τοῖς πολεμίοις εὐμενέστεροι ἦσαν ἢ τῇ Λακεδαιμόνι, τούτους κολάσαι καὶ κατασκευάσαι ὡς μὴ δύναιντο ἀπιστεῖν. Πρῶτον μὲν οὖν πέμψαντες πρὸς τοὺς Μαντινέας ἐκέλευσαν αὐτοὺς τὸ τεῖχος περιαιρεῖν, λέγοντες ὅτι οὐκ ἂν πιστεύσειαν ἄλλως αὐτοῖς μὴ σὺν τοῖς πολεμίοις γενέσθαι. Αἰσθάνεσθαι γὰρ ἔφασαν καὶ ὡς σῖτον ἐξέπεμπον τοῖς Ἀργείοις σφῶν αὐτοῖς πολεμουμένων, καὶ ὡς ἔστι μὲν δτε οὐδὲ συστρατεύοιεν ἐκεχειρίαν προφασιζόμενοι, ὁπότε δὲ καὶ ἀκολουθοῖεν, ὡς κακῶς συστρατεύοιεν. Ἔτι δὲ γινώσκειν ἔφασαν φθονοῦντας μὲν αὐτοὺς, εἴ τι σφίσι ἀγαθὸν γίνοιτο, ἐφηδομένους δ' εἴ τις συμφορὰ προσπίπτοι. ἔλεγοντο δὲ καὶ αἱ σπονδαὶ ἐξεληλυθέναι τοῖς Μαντινεῦσι τούτῳ τῷ ἔτι αἱ μετὰ τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην τριακονταετείς γενόμεναι. Ἐπεὶ δ' οὐκ ἤθελον καθαιρεῖν τὰ τεῖχη, φρουρὰν φαίνουσιν ἐπ' αὐτοὺς. Ἀγησίλαος μὲν οὖν ἐδεήθη τῆς πόλεως ἀφείναι ἑαυτὸν ταύτης τῆς στρατηγίας, λέγων ὅτι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῶν Μαντινέων πόλις πολλὰ ὑπρητήκοι ἐν τοῖς πρὸς Μεσσήνην πολέμοις.

Τούτων προκεχωρηκότων ἄφοῦ τὰ γεγονότα αὐτὰ εἶχαν ἐξελιχθεῖ.
ἐπέκειντο ἔφρονταν ἐχθρικά.
κατασκευάζω καθιστῶ, κάνω.
τὸ τεῖχος περιαιρῶ κατεδαφίζω τὸ τεῖχος.
σὺν τοῖς πολεμίοις γίνομαι πηγαίνω μὲ τοὺς ἐχθρούς.
σφῶν δηλ. τῶν Λακεδαιμονίων.
ἔστι(ν)... ὅτε ἐνίστε.
ἐκεχειρία (ἀνομοίωση τοῦ ἐχεχειρία, ἔχω + χεῖρ) ἀνακωχῆ.
ἐφηδομαι χαίρομαι, ἐπιχαίρω (συνήθως γιά κάτι κακό).
ἐξέρχομαι λήγω.
φρουρὰν φαίνω ἐπὶ τινι κηρύσσω τόν πόλεμο ἐναντίον κάποιου.
ἀφίημι ἀπαλλάσσω.
πολλὰ ὑπρητήκοι εἶχε προσφέρει πολλές ὑπηρεσίες.
πρὸς Μεσσήνην ἐναντίον τῆς Μεσσήνης.

44. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (Ε, 2, 14-15)

Ὅταν εἶχε ἐπιβληθεῖ στίς ἐλληνικές πόλεις ἡ λεγόμενη Ἀνταλκίδεια εἰρήνη μέ τούς γνωστούς δρους της, ἐφθασαν ἀπεσταλμένοι ἀπό τήν Ἄκανθο καί τήν Ἀπολλωνία (τῆς Χαλκιδικῆς) στή Σπάρτη, γιά νά καταγγείλουν ὅτι οἱ Ὀλυνθιοὶ ἄρχισαν νά δημιουργοῦν μιά τοπική ἔνωση, πού οἱ Σπαρτιᾶτες ὡς θεματοφύλακες τῆς διαίρεσης ὄφειλαν νά τήν ἀναχαιτίσουν.

Ἡμεῖς δέ, ὧ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, βουλόμεθα μέν τοῖς πατρίοις νόμοις χρῆσθαι καί αὐτοπολιταί εἶναι· εἰ μέντοι μή βοηθήσει τις, ἀνάγκη καί ἡμῖν μετ' ἐκείνων γίνεσθαι. Καίτοι νῦν γ' ἤδη αὐτοῖς εἰσὶν ὀπλίται μέν οὐκ ἐλάττους ὀκτακοσίων, πελτασταὶ δέ πολὺ πλείους ἢ τοσοῦτοι· ἱππεῖς γε μέντοι, ἐάν καί ἡμεῖς μετ' αὐτῶν γενώμεθα, ἔσονται πλείους ἢ χίλιοι· κατελίπομεν δέ καί Ἀθηναίων καί Βοιωτῶν πρέσβεις ἤδη αὐτόθι. Ἡκούομεν δέ ὡς καί αὐτοῖς Ὀλυνθίοις ἐψηφισμένον εἶη συμπέμπειν πρέσβεις εἰς ταύτας τὰς πόλεις περὶ συμμαχίας. Καίτοι εἰ τοσαύτη δύναμις προσγενήσεται τῇ τε Ἀθηναίων καί Θηβαίων ἰσχύι, ὄρατε, ἔφη, ὅπως μή οὐκέτι εὐμεταχείριστα ἔσται ἐκεῖνα ὑμῖν. Ἐπεὶ δέ καί Ποτειδαῖαν ἔχουσιν ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης οὖσαν, νομίζετε καί τὰς ἐντὸς ταύτης πόλεις ὑπηκόους ἔσεσθαι αὐτῶν. Τεκμήριον δ' ἔτι ἔστω ὑμῖν καί τοῦτο ὅτι ἰσχυρῶς αὐταὶ αἱ πόλεις πεφόβηνται· μάλιστα γάρ μισοῦσαι τοὺς Ὀλυνθίους, ὅμως οὐκ ἐτόλμησαν μεθ' ἡμῶν πρεσβείας πέμπειν διδασκούς ταῦτα.

Αὐτοπολίτης· πολίτης αὐτόνομης (ἐλευθέρης) πόλεως.
μετ' ἐκείνων· δηλ. τῶν Ὀλυνθίων

ψηφίζομαι· ἀποφασίζω (μέ ψηφοφορία).
οὐκέτι εὐμεταχείριστα ἔσται ἐκεῖνα ὑμῖν· δέ θά σᾶς εἶναι πιά εὐκόλο νά ἐλέγ-

χετε τήν ἐκεῖ κατάσταση.
νομίζετε· (προστακτ.) νά ἔχετε ὑπόψη σας, νά εἴστε βέβαιοι.
διδάσκω τινά τι· διαφωτίζω κάποιον πάνω σέ κάτι.

45. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (Ε, 4, 13-14)

Μέσα στό γενικότερο κλίμα κλονισμοῦ τῆς σπαρτιατικῆς ἡγεμονίας (ὑστερα ἀπό τήν Ἀνταλκίδεια εἰρήνη) καί δυσφορίας τῶν ἐλληνικῶν πόλεων

έναντίον τῶν ἀρμοστῶν τῆς Σπάρτης, ὀργανώθηκε ἀπό ἐξόριστους Θηβαίους ἡ ἀνατροπή τοῦ φιλοσπαρτιατικοῦ καθεστῶτος πού κυβερνοῦσε τῆ Θήβα. Οἱ συνωμότες ἔσφαξαν τόν ἀρχηγό τῆς φιλολακωνικῆς μερίδας καί τούς φίλους του, ἐλευθέρωσαν τούς κρατουμένους καί ἔδιωξαν τό σπαρτιάτη ἀρμοστή. Τά νέα ἔφτασαν στή Σπάρτη.

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐπύθοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, τὸν μὲν ἀρμοστήν τὸν ἐγκαταλιπόντα τὴν ἀκρόπολιν καί οὐκ ἀναμείναντα τὴν βοήθειαν ἀπέκτειναν, φρουρὰν δὲ φαίνουσιν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους. Καί Ἀγησίλαος μὲν λέγων ὅτι ὑπὲρ τετταράκοντα ἀφ' ἧβης εἶη, καί ὡσπερ τοῖς ἄλλοις τοῖς τηλικούτοις οὐκέτι ἀνάγκη εἶη τῆς ἑαυτῶν ἕξω στρατεύεσθαι, οὕτω δὴ καί βασιλεῦσι τὸν αὐτὸν νόμον ὄντα ἀπεδείκνυε. Κάκεινος μὲν δὴ λέγων ταῦτα οὐκ ἐστρατεύετο. Οὐ μέντοι τούτου γ' ἔνεκεν κατέμεινε, ἀλλ' εὖ εἰδὼς ὅτι εἰ στρατηγοίη, λέξοιεν οἱ πολῖται ὡς Ἀγησίλαος, ὅπως βοηθήσειε τοῖς τυράννοις, πράγματα τῇ πόλει παρέχοι. Εἶα οὖν αὐτοὺς βουλευέσθαι ὁποῖόν τι βούλοιντο περὶ τούτων. Οἱ δ' ἔφοροι διδασκόμενοι ὑπὸ τῶν μετὰ τὰς ἐν Θήβαις σφαγὰς ἐκπεπτωκότων, Κλεόμβροτον ἐπέμπουσι, πρῶτον τότε ἡγούμενον, μάλα χειμῶνος ὄντος. Τὴν μὲν οὖν δι' Ἐλευθερῶν ὁδὸν Χαβρίας ἔχων Ἀθηναίων πελταστὰς ἐφύλαττεν· ὁ δὲ Κλεόμβροτος ἀνέβαινε κατὰ τὴν εἰς Πλαταιάς φέρουσαν. Προϊόντες δὲ οἱ πελτασταὶ περιτυγχάνουσιν ἐπὶ τῷ ἄκρῳ φυλάττουσι τοῖς ἐκ τοῦ ἀνακείου λελυμένοις, ὡς περὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα οὔσι. Καί τούτους μὲν ἀπαντας, εἰ μὴ τις ἐξέφυγεν, οἱ πελτασταὶ ἀπέκτειναν· αὐτὸς δὲ κατέβαινε πρὸς τὰς Πλαταιάς, ἔτι φιλίας οὔσας.

Ἀρμοστής ἑστρατιωτικὸς διοικητὴς τῶν Λακεδαιμονίων στίς Θῆβες (γενικὰ ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς τῶν Λακ. στίς ὑποτελεῖς καί κατεχόμενες πόλεις). φρουρὰν φαίνω ἐπὶ τοὺς Θ. ἑκπύσω τὸν πόλεμον τῶν Θ., κάνω ἐπιστράτευση ἐναντίον τῶν Θ. ὅτι ὑπὲρ τετταράκοντα ἀφ' ἧβης εἶη ὅτι εἶχε περάσει τά σαράντα χρόνια μετὰ τὴν ἐφηβικὴ ἡλικία (δηλ. θά ἦταν περίπου ἐξήντα χρονῶν). πράγματα παρέχω ἑ προκαλῶ δυσκολίες. διδασκόμενοι ἑ παρακινούμενοι. ἐκπίπτω ἑ ἐξορίζομαι. πρῶτον τότε ἡγούμενον ἑ πού ἀναλάβαινε γιά πρώτη φορά τὴν ἀρχηγία. μάλα χειμῶνος ὄντος ἑ στήν καρδιά τοῦ χειμῶνα. φέρουσαν ἑ δηλ. ὁδόν. περιτυγχάνω τινί ἑ συναντῶ κάποιον. τὸ ἄκρον ἑ ἡ κορυφή (τοῦ Κιθαιρώνα).

φυλάττουσι (μετ.) νά φυλάνε.

ἀνάκειον· δεσποτήριον (ἀπό τό ἄνακες, ἄνακτες = οἱ βασιλεῖς Κάστωρ καί Πολυδεύκης, τό ἱερό τους στήν Ἀθήνα· κατ' ἐπέκταση τό παρακείμενο,

στό ἱερό, δεσποτήριο πού κρατοῦνταν οἱ δοῦλοι).

λύομαι· ἐλευθερώνομαι.

46. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (ΣΤ', 1, 5-6)

Ἔστερα ἀπό τήν Ἀνταλκίδεια εἰρήνην μέ τοὺς γνωστούς ὅρους της, ἔφθασαν στή Σπάρτη μηνύματα γιά τήν ἐπεκτατική δραστηριότητα πού ἐκδηλωνόταν σέ διάφορες ἐλληνικές περιοχές (ἀπό τοὺς Θηβαίους στή Βοιωτία, ἀπό τόν Ἰάσονα στή Θεσσαλία). Στά πλαίσια αὐτά ἐντάσσεται ἡ ἀφιξη τοῦ Φαρσάλιου Πολυδάμα στή Σπάρτη, ὅπου ἀναφέρει πῶς τοῦ μίλησε ὁ Ἰάσον καί ἐκθέτει τήν ἀπειλή πού ἐπικρέμαται γι' αὐτόν ἀπό τήν πλευρά τοῦ Ἰάσονα.

Ὅτι μὲν, ὃ Πολυδάμα, καί ἄκουσαν τήν ὑμετέραν πόλιν Φάρσαλον δυναίμην ἂν παραστήσασθαι ἔξεστί σοι ἐκ τῶνδε λογιζέσθαι. Ἐγὼ γάρ, ἔφη, ἔχω μὲν Θετταλίας τὰς πλείστας καί μεγίστας πόλεις συμμάχους· κατεστρεψάμην δ' αὐτὰς ὑμῶν σὺν αὐταῖς τὰ ἐναντία ἔμοι στρατευομένων. Καί μὴν οἶσθά γε ὅτι ξένους ἔχω μισθοφόρους εἰς ἑξακισχιλίους, οἷς, ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὐδεμία πόλις δύναται ἂν ῥαδίως μάχεσθαι. Ἀριθμὸς μὲν γάρ, ἔφη, καί ἄλλοθεν οὐκ ἂν ἐλάττων ἐξέλθοι· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκ τῶν πόλεων στρατεύματα τοὺς μὲν προεληλυθότας ἤδη ταῖς ἡλικίαις ἔχει, τοὺς δ' οὐ στρατεύματα τοὺς μὲν μάλα ὀλίγοι τινὲς ἐν ἐκάστη πόλει· παρ' ἔμοι δὲ οὐδεὶς μισθοφορεῖ, ὅστις μὴ ἰκανὸς ἐστὶν ἔμοι ἴσα πονεῖν. Αὐτὸς δ' ἐστί, λέγειν γάρ χρῆ πρὸς ὑμᾶς τάληθῆ, καί τὸ σῶμα μάλα εὐρωστος καί ἄλλως φιλόπονος. Καί τοίνυν τῶν παρ' αὐτῷ πείραν λαμβάνει καθ' ἐκάστην ἡμέραν· ἡγεῖται γάρ σὺν τοῖς ὄπλοις καί ἐν τοῖς γυμνασίοις καί ὅταν πῆ στρατεύηται. Καί οὖς μὲν ἂν μαλακοὺς τῶν ξένων αἰσθάνηται, ἐκβάλλει, οὖς δ' ἂν ὀρᾷ φιλοπόνως καί φιλοκινδύνως ἔχοντας πρὸς τοὺς πολέμους, τιμᾷ τοὺς μὲν διμοιρίαις, τοὺς δὲ τριμοιρίαις, τοὺς δὲ καί τετραμοιρίαις, καί ἄλλοις δώροις, καί νόσων γε θεραπειαῖς καί περιταφὰς κόσμῳ· ὥστε πάντες ἴσασιν οἱ παρ' ἐκείνῳ ξένοι ὅτι ἡ πολεμικὴ αὐτοῖς ἀρετὴ ἐντιμωτάτην τε βίον καί ἀφθονώτατον παρέχεται.

Παρίσταμαι ὑποτάσσω.

λογίζομαι ἄντιλαμβάνομαι.
 καταστρέφομαι ὑποτάσσω.
 τὰ ἐναντία ἐμοί ἑναντίον μου.
 ἄν ... ἐξέλθοι θά μπορούσε νά ἐκστρατεύσει.
 τὰ ἐκ τῶν πόλεων στρατεύματα οἱ ἐθνικοί στρατοί (σέ ἀντίθεση μέ τούς μισθο-
 φορικούς).
 προεληλυθότες ἤδη ταῖς ἡλικίαις (προέρχομαι) πού εἶναι πέρασμένης πιά ἡ-
 λικίας, γέροντες.
 πείραν λαμβάνω δοκιμάζω.
 πη κάπου.
 μαλακός μαλθακός, ἀσκληραγώγητος.
 τιμῶ ἀνταμείβω.
 διμοιρία διπλό μερίδιο, διπλός μισθός (δύο, δῖς + μοῖρα).
 τιμᾶ ... καί περὶ ταφᾶς κόσμῳ καί τούς ἐνταφιάζει μέ τιμές.
 ἀφθονώτατος πλουσιότατος.

47. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (ΣΤ', 1, 14-15)

*Ὁ ἴδιος ὁ Φαρσάλιος Πολυδάμας, γιά τόν ὁποῖο γίνεται λόγος στό προη-
 γούμενο θέμα, μιλώντας στή Σπάρτη γιά τόν κίνδυνο πού ἀπειλεῖ τή Θεσσα-
 λία καί τή Φάρσαλο (καί κατ' ἐπέκταση τή σπαρτιατική ἡγεμονία) τελειώ-
 νει μέ ὅσα ἀκολουθοῦν:*

Περί τούτων δὴ ἐγὼ ἤκω πρὸς ὑμᾶς καὶ λέγω πάντα ὅσα ἐκεῖ αὐτός τε
 ὀρῶ καὶ ἐκεῖνος ἀκήκοα. Καὶ νομίζω οὕτως ἔχει, ὃ ἄνδρες Λακεδαιμό-
 νιοι, ὡς, εἰ μὲν πέμψετε ἐκεῖσε δύναμιν, μὴ ἐμοὶ μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλ-
 λοις Θετταλοῖς ἱκανὴν δοκεῖν εἶναι πρὸς Ἴάσονα πολεμεῖν, ἀποστήσονται
 αὐτοῦ αἱ πόλεις· πᾶσαι γὰρ φοβοῦνται ὅποι ποτὲ προβήσεται ἢ τοῦ ἄν-
 δρός δύναμις· εἰ δὲ νεοδαμώδεις καὶ ἄνδρα ἰδιώτην οἴεσθε ἀρκέσειν, συμ-
 βουλευῶ ἡσυχίαν ἔχειν. Εὖ γὰρ ἴστε, πρὸς τε μεγάλην ἔσται βῶμην ὁ πό-
 λεμος, καὶ πρὸς ἄνδρα δς φρόνιμος μὲν οὕτω στρατηγός ἐστιν ὡς ὅσα τε
 λανθάνειν καὶ ὅσα φθάνειν καὶ ὅσα βιάζεσθαι ἐπιχειρεῖ οὐ μάλα ἀφαμαρ-
 τάνει. Ἰκανός γάρ ἐστι καὶ νυκτὶ ὅσαπερ ἡμέρᾳ χρῆσθαι, καὶ ὅταν σπεύ-
 δη, ἄριστον καὶ δεῖπνον ποιησάμενος ἅμα πονεῖσθαι. Οἶεται δὲ καὶ ἀνα-
 παύεσθαι χρῆναι, ὅταν ἀφίκηται ἐνθ' ἂν ὄρμημένος ἦ καὶ διαπράξῃται ἢ
 δεῖ· καὶ τούς μεθ' αὐτοῦ δὲ ταῦτα εἶθικεν. Ἐπίσταται δὲ καὶ ὅταν ἐπιπονή-
 σαντες ἀγαθόν τι πράξωσιν οἱ στρατιῶται, ἐκπλήσῃ τὰς γνώμας αὐτῶν·

ὄστε καὶ τοῦτο μεμαθήκασι πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ, ὅτι ἐκ τῶν πόνων καὶ τὰ μαλακὰ γίγνεται.

Ἐκείνου· δηλ. τοῦ Ἰάσονα πού ἦταν ταγός (ἀρχηγός) τῶν Θεσσαλῶν.
ἀφίσταμαι τινος· ἀποστατῶ.

προβαίνω· φτάνω.

νεοδαμώδης· (νέος + δᾶμος, δῆμος) νεοπολίτης, νέος πολίτης τῆς Σπάρτης.

Νεοδαμώδεις λέγονταν οἱ εἰλωτες πού ἀπελευθερώνονταν καὶ ἀποκτούσαν πολιτικά δικαιώματα γιὰ τίς ὑπηρεσίες τους στὸν πόλεμο.
πρὸς μεγάλην ρώμην· ἐναντίον μεγάλης δυνάμεως.

λανθάνω· ἀποκρύπτω (σχέδια).

φθάνω· προλαβαίνω (τόν ἐχθρό).

βιάζομαι· ἐνεργῶ μεταχειριζόμενος βία.

ἀφαμαρτάνω· (ἀπό + ἀμαρτάνω) σφάλλω.

ὄσαπερ· ἐδῶ, ὅπως ἀκριβῶς.

σπεύδω· πιέζομαι ἀπὸ τὴν ἀνάγκη.

ἄριστον ποιῶ· γευματίζω.

πονῶ· βαδίζω.

ἐνθ' ἂν ὠρμημένος ἦ· ἐκεῖ γιὰ ὅπου ξεκίνησε, δηλ. στό σκοπό του.

διαπράττω· φέρω εἰς πέρας, πετυχαίνω.

εἰθικεν· (ἐθίζω) (τοῦς) ἔχει συνηθίσει, ἐξοικειώσει.

ἐπιπονῶ· κοπιᾶζω παραπάνω.

ἐκτίμπλημι γνώμην· ἐκπληρώνω, ἱκανοποιῶ ἐπιθυμία.

γνώμη· ἐπιθυμία.

τὰ μαλακὰ· οἱ ἀπολαύσεις.

48. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (ΣΤ', 2, 8-11)

Πάλι μέσα στό κλίμα ἀναταραχῆς καί ἀνυπακοῆς στήν ἡγεμονία τῆς Σπάρτης - ὕστερα ἀπό τήν Ἐνταλκίδεια εἰρήνην - ξανάρχισαν ἐχθροπραξίες καί σχηματίστηκαν ἀντίπαλες παρατάξεις, ὅπως στίς παραμονές τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου· πάλι ἡ Κέρκυρα ἐγίνε ἐπίκεντρο ἐχθροπραξιῶν καί διπλωματικῆς δραστηριότητος· οἱ Κερκυραῖοι πολιορκοῦνται ἀπό τούς Λακεδαιμόνιους καί τούς συμμάχους καί στέλνουν πρεσβεία στήν Ἀθήνα.

Ἐπολιόρκει μὲν δὴ οὕτω τὴν πόλιν. Ἐπεὶ δὲ οἱ Κερκυραῖοι ἐκ μὲν τῆς γῆς οὐδὲν ἐλάμβανον διὰ τὸ κρατεῖσθαι κατὰ γῆν, κατὰ θάλατταν δὲ οὐδὲν εἰσήγετο αὐτοῖς διὰ τὸ ναυκρατεῖσθαι, ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἦσαν· καὶ πέμποντες πρὸς τούς Ἀθηναίους βοηθεῖν τε ἐδέοντο καὶ ἐδίδασκον ὡς μέγα μὲν ἀγαθὸν ἀποβάλοιεν ἂν, εἰ Κερκύρας στερηθεῖεν, τοῖς δὲ πολεμίοις μεγάλην ἂν ἰσχὺν προσβάλοιεν· ἐξ οὐδεμιᾶς γὰρ πόλεως πλήν γε Ἀθηῶν οὐτε ναῦς οὐτε χρήματα πλείω ἂν γενέσθαι. Ἔτι δὲ κεῖσθαι τὴν Κέρκυραν ἐν καλῷ μὲν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ τῶν πόλεων αἰ ἐπὶ τοῦτον καθήκουσιν, ἐν καλῷ δὲ τοῦ τὴν Λακωνικὴν χώραν βλάπτειν, ἐν καλλίστῳ δὲ τῆς τε ἀντιπέρας Ἡπείρου καὶ τοῦ εἰς Πελοπόννησον ἀπὸ Σικελίας παράπλου. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν ἰσχυρῶς ἐπιμελητέον εἶναι, καὶ στρατηγὸν πέμπουσι Κτησικλέα εἰς ἑξακοσίους ἔχοντα πελταστάς, Ἀλκέτου δὲ ἐδεήθησαν συνδιαβιβάσαι τούτους. Καὶ οὗτοι μὲν νυκτὸς διακομισθέντες πρὸς τῆς χώρας εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν. Ἐψηφίσαντο δὲ καὶ ἐξήκοντα ναῦς πληροῦν, Τιμόθεον δ' αὐτῶν στρατηγὸν ἐχειροτόνησαν.

Ἐπολιόρκει· δηλ. ὁ ναύαρχος τῶν Λακεδαιμονίων Μνάσιππος.
διὰ τὸ κρατεῖσθαι κατὰ γῆν· γιατί ὁ ἐχθρὸς ἦταν κύριος τῆς ξηρᾶς.
διὰ τὸ ναυκρατεῖσθαι· γιατί ὁ ἐχθρὸς κυριαρχοῦσε στὴ θάλασσα.
προσβάλλω· (πρὸς + βάλλω) προσθέτω.
ἐν καλῷ· σὲ ἐπικαιρο σημεῖο.
αἰ ἐπὶ τοῦτον καθήκουσιν· οἱ ὁποῖες βρίσκονται στὰ παράλια του.
συνδιαβιβάσω· διαβιβάσω, περνῶ μαζί μου κάποιον ἀπέναντι.
ψηφίζομαι· ἀποφασίζω (μέ ψηφοφορία).
χειροτονῶ· (χειρότονος, χεῖρ + τείνω) ἐκλέγω.

49. Ξενοφώντα Έλληνικά (ΣΤ', 2, 15-16)

Συνέχεια τοῦ παραπάνω περιστατικοῦ· οἱ Κερκυραῖοι πολιορκοῦνται καί, περιμένοντας βοήθεια ἀπό τήν Ἀθήνα, ὑποφέρουν, ἀλλά καί ἀμύνονται σθεναρά.

Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ οἱ Κερκυραῖοι οὕτω σφόδρα ἐπεινων, ὥστε διὰ τὸ πλῆθος τῶν αυτομολούντων ἐκήρυξεν ὁ Μνάσιππος πεπραῖσθαι δστις αυτομολοίῃ. Ἐπει δὲ οὐδὲν ἤττον ἠτομόλουν, τελευτῶν καὶ μαστιγῶν ἀπέπεμπεν. Οἱ μέντοι ἐνδοθεν τοὺς γε δούλους οὐκ ἐδέχοντο πάλιν εἰς τὸ πέπεμπεν. Οἱ μέντοι ἐνδοθεν τοὺς γε δούλους οὐκ ἐδέχοντο πάλιν εἰς τὸ πέπεμπεν. Οἱ μέντοι ἐνδοθεν τοὺς γε δούλους οὐκ ἐδέχοντο πάλιν εἰς τὸ πέπεμπεν. Οἱ μέντοι ἐνδοθεν τοὺς γε δούλους οὐκ ἐδέχοντο πάλιν εἰς τὸ πέπεμπεν. Οἱ μέντοι ἐνδοθεν τοὺς γε δούλους οὐκ ἐδέχοντο πάλιν εἰς τὸ πέπεμπεν.

Αὐτομολέω-ῶ· (αὐτόμολος, αὐτός + μολεῖν) λιποτακτῶ καὶ περνῶ στῆς τάξεις τοῦ ἐχθροῦ.
 πιπράσκομαι· πουλιέμαι.
 τελευτῶν καὶ μαστιγῶν ἀπέπεμπεν· στό τέλος καὶ μαστιγώνοντάς τους τοὺς ἐδιωχνε.
 ὄσον οὐκ ἤδη ἔχειν τὴν πόλιν· ὅπου νά εἶναι θά καταλάβει τὴν πόλη, δηλ. σίγουρα.
 καινουργέω-ῶ· ἀλλάζω τακτική.
 ἀπομίσθους ποιῶ· ἀπολύω χωρὶς καταβολή μισθοῦ.
 διαπόντιος· ὑπερπόντιος.

50. Ξενοφώντα Έλληνικά (ΣΤ', 3, 4-5)

Ἐνῶ συνεχιζόταν ὁ ἀγώνας τῆς Θήβας ἐναντίον τῆς Σπάρτης, οἱ Ἀθηναῖοι, διαπιστώνοντας ὅτι δέν τοὺς συνέφερε πιά ἡ συμμαχία τους μέ τοὺς Θεβαίους, ἔστειλαν πρέσβεις στη Σπάρτη γιά νά συνάψουν εἰρήνη μαζί της. Ἡ περικοπή εἶναι ἡ ἀρχή τοῦ λόγου ἐνός ἀπό τοὺς ἀπεσταλμένους τῶν Ἀθηναίων, τοῦ πλοῦσιου Καλλιᾶ.

Ὂ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, τὴν μὲν προξενίαν ὑμῶν οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πατρός πατῆρ πατρῶν ἔχων παρεδίδου τῷ γένει. Βούλομαι δὲ καὶ

τοῦτο ὑμῖν δηλῶσαι, ὡς ἔχουσα ἡ πόλις διατελεῖ πρὸς ἡμᾶς. Ἐκείνη γάρ, ὅταν μὲν πόλεμος ἦ, στρατηγούς ἡμᾶς αἰρεῖται, ὅταν δὲ ἡσυχίας ἐπιθυμήσῃ, εἰρηνοποιούς ἡμᾶς ἐκπέμπει. Καὶ γὰρ πρόσθεν δις ἤδη ἦλθον περὶ πολέμου καὶ ἀλύσεως, καὶ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς πρεσβείαις διεπραξάμην καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν εἰρήνην· νῦν δὲ τρίτον ἤκω, καὶ ἡγοῦμαι πολὺ δικαιοτάτα νῦν ἂν διαλλαγῆς τυχεῖν. Ὅρῳ γὰρ οὐκ ἄλλα μὲν ὑμῖν, ἄλλα δὲ ἡμῖν δοκοῦντα, ἀλλ' ὑμᾶς τε ἀχθομένους καὶ ἡμᾶς τῇ Πλαταιῶν καὶ Θεσπιῶν ἀναιρέσει. Πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς τὰ αὐτὰ γινώσκοντας φίλους μᾶλλον ἀλλήλοισι ἢ πολεμίους εἶναι; καὶ σωφρόνων μὲν δήπου ἐστὶ μηδὲ εἰ μικρὰ τὰ διαφέροντα εἶη πόλεμον ἀναιρεῖσθαι.

Προξενία ἡ θέσις τοῦ προξένου.

ὡς ἔχουσα ἡ πόλις διατελεῖ πρὸς ἡμᾶς ἡ πῶς ἀνέκαθεν διάκειται ἡ πόλις μας πρὸς ἡμᾶς (μὲ ποία ἐκτίμησις περιβάλλει ἡ πόλις τὴν οἰκογένειά μας).

διαπράττομαι φέρω εἰς πέρας, πετυχαίνω.

διαλλαγή συμφιλίωση.

τῇ Πλ. καὶ Θε. ἀναιρέσει γιὰ τὴν καταστροφή τῶν Πλ. καὶ τῶν Θε.

πόλεμον ἀναιροῦμαι κάνω πόλεμο.

51. Ξενοφώντα *Ἑλληνικά* (ΣΤ', 5, 38-40)

Ὅταν οἱ Θηβαῖοι μέ τόν Ἐπαμεινώνδα ἔφθασαν στά πρόθυρα τῆς Σπάρτης, ἀντιπρόσωποι τῶν Σπαρτιατῶν καὶ ἄλλων Πελοποννησίων ἦλθον στήν Ἀθήνα γιὰ νά παρακινήσουν τοὺς Ἀθηναίους νά λάβουν μέρος μαζί τους στόν πόλεμο κατά τῆς Θήβας. Ἡ ἐνότητα ἀποτελεῖ τὴν ἀρχή τοῦ λόγου τοῦ Φιλιάσιου ἀπεσταλμένου Προκλή.

Ὅτι μὲν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐκποδῶν γένοιτο Λακεδαιμόνιοι, ἐπὶ πρώτους ἂν ὑμᾶς στρατεύσαιεν οἱ Θηβαῖοι, πᾶσιν οἶμαι τοῦτο δῆλον εἶναι· τῶν γὰρ ἄλλων μόνους ἂν ὑμᾶς οἴονται ἐμποδῶν γενέσθαι τοῦ ἄρξαι αὐτοὺς τῶν Ἑλλήνων. Εἰ δ' οὕτως ἔχει, ἐγὼ μὲν οὐδὲν μᾶλλον Λακεδαιμονίοις ἂν ὑμᾶς ἡγοῦμαι στρατεύσαντας βοηθῆσαι ἢ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. Τὸ γὰρ δυσμενεῖς ὄντας ὑμῖν Θηβαῖους καὶ ὁμόρους οἰκοῦντας ἡγεμόνας γενέσθαι τῶν Ἑλλήνων πολὺ οἶμαι χαλεπώτερον ἂν ὑμῖν φανῆναι ἢ ὁπότε πόρρω τοὺς ἀντιπάλους εἶχετε. Συμφορώτερον γε μεντᾶν ὑμῖν αὐτοῖς βοηθήσατε ἐν ᾧ ἔτι εἰσὶν οἱ συμμαχοῖεν ἂν ἢ εἰ ἀπολομένων αὐτῶν μόνοι

ἀναγκάζοισθε διαμάχεσθαι πρὸς τοὺς Θηβαίους. Εἰ δέ τινες φοβοῦνται μὴ ἂν νῦν ἀναφύγωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἔτι ποτὲ πράγματα παρέχωσιν ὑμῖν, ἐνθυμήθητε ὅτι οὐχ οὕς ἂν εἴ ἄλλ' οὕς ἂν κακῶς τις ποιῆ φοβεῖσθαι δεῖ μὴ ποτε μέγα δυνασθῶσιν. Ἐνθυμείσθαι δὲ καὶ τάδε χρή, ὅτι κτᾶσθαι μὲν τι ἀγαθὸν καὶ ἰδιώταις καὶ πόλεσι προσήκει, ὅταν ἔρρωμένεστατοι ᾦσιν, ἵνα ἔχωσιν, ἂν ποτ' ἀδύνατοι γένωνται, ἐπικουρίαν τῶν προπεπονημένων.

Ἐκποδῶν γίνονται Λ. (ἐκ + ποδῶν) βγαίνουν ἀπὸ τὴν μέση οἱ Λ.

ἐμποδῶν γίγνομαι (ἐν + ποσίν) γίνομαι ἐμπόδιο.

ὄμορος (ὄμοῦ + ὄρος = σύνορο) γείτονας.

πόρρω μακριά.

ἀπολομένων αὐτῶν δηλ. τῶν Λακεδαιμονίων.

ἀναφεύγω ξεφεύγω, σώζομαι.

πράγματα παρέχω ἔνοχλῶ.

εὖ ποιῶ εὐεργετῶ, κακῶς ποιῶ βλάπτω.

μέγα δύναμαι (δυνασθῶσιν καὶ δυναθῶσιν) γίνομαι ἰσχυρός.

ἔρρωμένεστατος ἰσχυρότατος (ῥώννυμι).

τὰ προπεπονημένα τὰ ἀποκτημένα πράγματα ἀπὸ προγενέστερους κόπους.

52. Ξενοφῶντα, Ἑλληνικά (ΣΤ', 5, 45-47)

Ἡ ἐνότης εἶναι μιά ἄλλη περικοπή ἀπὸ τοῦ λόγου τοῦ Φλιάσιου ἀπεσταλμένου Προκλή στὴν Ἐκκλησίαν τοῦ δήμου τῆς Ἀθήνας (κοίταξε τὴν εἰσαγωγὴν στὴν προηγούμενη ἐνότητα).

Ἐγὼ δέ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρόσθεν μὲν ἀκούων ἐξήλουν τήνδε τὴν πόλιν ὅτι πάντας καὶ τοὺς ἀδικουμένους καὶ τοὺς φοβουμένους ἐνθάδε καταφεύγοντας ἐπικουρίας ἤκουον τυγχάνειν· νῦν δ' οὐκέτ' ἀκούω, ἀλλ' αὐτὸς ἤδη παρὼν ὄρῳ Λακεδαιμονίους τε τοὺς ὀνομαστοτάτους καὶ μετ' αὐτῶν τοὺς πιστοτάτους φίλους αὐτῶν πρὸς ὑμᾶς τε ἤκοντας καὶ δεομένους αὖ ὑμῶν ἐπικουρῆσαι. Ὅρῳ δὲ καὶ Θηβαίους, οἱ τότε οὐκ ἔπεισαν Λακεδαιμονίους ἐξανδραποδίσασθαι ὑμᾶς, νῦν δεομένους ὑμῶν περιδεῖν ἀπολομένους τοὺς σώσαντας ὑμᾶς. Τῶν μὲν οὖν ὑμετέρων προγόνων κἀλὸν λέγεται, ὅτε τοὺς Ἀργείων τελευτήσαντας ἐπὶ τῇ Καδμείᾳ οὐκ εἶσαν ἀτάφους γενέσθαι. Ὑμῖν δὲ πολὺ κάλλιον ἂν γένοιτο, εἰ τοὺς ἔτι ζῶντας Λακεδαιμονίων μῆτε ὑβρισθῆναι μῆτε ἀπολέσθαι ἔασατε. Καλοῦ γε μὴν

κάκεινου δντος, δε σχόντες τήν Εύρυσθέως ὕβριν διεσώσατε τοὺς Ἡρακλέους παῖδας, πῶς οὐ καὶ ἐκείνου τόδε κάλλιον, εἰ μὴ μόνον τοὺς ἀρχηγέτας, ἀλλὰ καὶ ὄλην τήν πόλιν περισώσατε; Πάντων δὲ κάλλιστον, εἰ ψήφῳ ἀκινδύνῳ σωσάντων ὑμᾶς τότε τῶν Λακεδαιμονίων, νῦν ὑμεῖς σὺν ὄπλοις τε καὶ διὰ κινδύνων ἐπικουρήσετε αὐτοῖς.

Ἐξανδραποδίζομαι ἄβλ. κείμ. 4
περιορῶ ἀπολομένους ἄφήνω νά χαθοῦν.
καλὸν λέγεται ἔπαινεῖται.
ὑβρίζομαι ἄτιμάζομαι.
ὑβρις ἄυθάδεια ἔχω τήν ὑβριν συγκρατῶ τήν αὐθάδεια.
ἀρχηγέτης γενάρχης.

53. Ξενοφώντα Ἑλληνικά (Ζ', 3,6)

Ἡ δημηγορία αὐτή εἶναι τό κατηγορητήριον τῶν ἀρχόντων τῆς Θήβας ἐναντίον τῶν ἀριστοκρατικῶν Σικωνίων πού σκότωσαν μέσα στήν ἀκρόπολη τῶν Θηβῶν, μπροστά στά μάτια τῶν ἀρχῶν τῆς πόλης, τό συμπατριώτη τους Εὐφρονα, ὁ ὁποῖος χωρίς κανένα ἐνδοιασμό δενόταν στό ἄρμα τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας (ἄλλοτε τῶν Σπαρτιατῶν, ἄλλοτε τῶν Θηβαίων), γιά νά κρατήσῃ τήν ἐξουσία τοῦ τυράννου στή Σικώνα, κατά τήν πολυτάραχη ἐποχή τοῦ ἀνταγωνισμοῦ Θηβῶν-Σπάρτης.

ἜΩ ἄνδρες πολῖται, ἡμεῖς τουτουσί τοὺς ἀποκτείναντας Εὐφρονα διώκομεν περί θανάτου, ὀρῶντες ὅτι οἱ μὲν σῶφρονες οὐδέν δήπου ἀδικον οὐδὲ ἀνόσιον ποιοῦσιν, οἱ δὲ πονηροὶ ποιοῦσι μὲν, λανθάνειν δὲ πειρῶνται, οἷτοι δὲ τοσοῦτον πάντας ἀνθρώπους ὑπερβεβλήκασι τόλμη τε καὶ μιαιρία ὥστε παρ' αὐτάς τε τὰς ἀρχάς καὶ παρ' αὐτοὺς ὑμᾶς τοὺς κυρίουσ οὐστινας δεῖ ἀποθνήσκειν καὶ οὐστινας μὴ, αὐτογνωμονήσαντες ἀπέκτειναν τὸν ἄνδρα. Εἰ οὖν μὴ δώσουσι τήν ἐσχάτην δίκην, τίς ποτε πρὸς τήν πόλιν θαρρῶν πορεύσεται; Τί δὲ πείσεται ἡ πόλις, εἰ ἐξέσται τῷ βουλομένῳ ἀποκτεῖναι πρὶν δηλῶσαι ὅτου ἔνεκα ἦκει ἕκαστος; Ἡμεῖς μὲν δὴ τοῦτους διώκομεν ὡς ἀνοσιωτάτους καὶ ἀδικωτάτους καὶ ἀνομωτάτους καὶ πλεῖστον δὴ ὑπεριδόντας τῆς πόλεως· ὑμεῖς δὲ ἀκκοότες, ὁποίας τινὸς ὑμῖν δοκοῦσιν ἄξιοι εἶναι δίκης, ταύτην αὐτοῖς ἐπίθετε.

Διώκω *περὶ θανάτου*· ζητῶ τὴν καταδίκη σέ θάνατο.
λανθάνειν *πειρῶνται*· προσπαθοῦν νά διαφύγουν.
μιαρία· ἀχρειότητα.
παρ' αὐτάς τὰς ἀρχάς· μπροστά στους ἴδιους τούς ἄρχοντες.
οἱ κύριοι· οἱ ἀρμόδιοι (νά κρίνουν ποιοί πρέπει νά...).
αὐτογνωμονῶ· παίρνω μόνος μου, αὐθαίρετα, τὴν ἀπόφαση.
δίδωμι τὴν ἐσχάτην δίκην· τιμωροῦμαι μέ τὴν ἐσχάτη ἀπό τίς ποινές.
οὔτου ἔνεκα· γιατί.
ὑπερορῶ τῆς πόλεως· περιφρονῶ τὴν πόλη.

54. Ξενοφόντα Ἑλληνικά (Ζ', 4, 8-9)

Στὴν περίοδο τῶν πολέμων τῆς Θήβας ἐναντίον τῆς Σπάρτης οἱ Κορινθιοί, πού ἦταν σύμμαχοι τῶν Σπαρτιατῶν, εἶχαν ἐξαντληθεῖ ἀπὸ τὸν πόλεμο καί γι' αὐτό ἀποφάσισαν νά ζητήσουν ἀπὸ τοὺς Θηβαίους εἰρήνην. Γιά τὸ σκοπὸ αὐτὸ ἔστειλαν πρέσβεις τοὺς στή Σπάρτη, νά παρακαλέσουν τοὺς Σπαρτιάτες νά τοὺς ἐπιτρέψουν νά συνάψουν χωριστὴ εἰρήνην μέ τοὺς Θηβαίους. Ἡ ἐνόητα ἀναφέρεται στήν ὁμιλία τῶν Κορινθίων ἀπεσταλμένων καί στήν ἀπάντηση τῶν Σπαρτιατῶν.

Ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, πρὸς ὑμᾶς πάρεσμεν ὑμέτεροι φίλοι, καί ἀξιοῦμεν, εἰ μὲν τινα ὄρατε σωτηρίαν ἡμῖν, ἐὰν διακαρτερῶμεν πολεμοῦντες, διδάξαι καί ἡμᾶς· εἰ δὲ ἀπόρως γινώσκετε ἔχοντα τὰ ἡμέτερα, εἰ μὲν καί ὑμῖν συμφέρει, ποιήσασθαι μεθ' ἡμῶν τὴν εἰρήνην· ὡς οὐδὲ μετ' οὐδένων ἂν ἦδιον ἢ μεθ' ὑμῶν σωθείημεν· εἰ μέντοι ὑμεῖς λογιζέσθε συμφέρειν ὑμῖν πολεμεῖν, δεόμεθα ὑμῶν εἶσαι ἡμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι. Σωθέντες μὲν γὰρ ἴσως ἂν αὐτίς ἔτι ποτὲ ἐν καιρῷ ὑμῖν γενοίμεθα· ἐὰν δὲ νῦν ἀπολώμεθα, δῆλον ὅτι οὐδέποτε χρήσιμοι ἔτι ἐσόμεθα. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς τε Κορινθίοις συνεβούλευον τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι καί τῶν ἄλλων συμμάχων ἐπέτρεψαν τοῖς μὴ βουλομένοις σὺν ἑαυτοῖς πολεμεῖν ἀναπαύεσθαι· αὐτοὶ δ' ἔφασαν πολεμοῦντες πράξειν ὅ τι ἂν τῷ θεῷ φίλον ἦ· ὑφήσεσθαι δὲ οὐδέποτε, ἦν παρὰ τῶν πατέρων παρέλαβον Μεσσήνην, ταύτης στερηθῆναι.

Ἄξιόω-ῶ· παρακαλῶ.
διακαρτερῶ· συνεχίζω ὡς τὸ τέλος.
διδάσκω· ὑποδεικνύω.

εἰ δὲ ἀπόρως γινώσκετε ἔχοντα τὰ ἡμέτερα ἄν ὅμως ἀναγνωρίζετε πὼς ἡ κατάστασή μας ἔχει φτάσει στό ἀπροχώρητο.
ὡς οὐδέ ... σωθείμεν ἄν ἀπό κανένα ἄλλο δέ θά ζητούσαμε μέ περισσότερη εὐχαρίστηση τῆ σωτηρία μας παρά ἀπό σᾶς.
ἐν καιρῷ ὑμῖν γενοίμεθα ἄποτε θά σᾶς φανοῦμε χρήσιμοι.
ὑφίεμαι ἄφήνω, ὑποχωρῶ.

55. Ξενοφώντα *Τέρων* (2, 6-9)

Στό ἔργο γίνεται συζήτηση ἀνάμεσα στόν τύραννο τῶν Συρακουσῶν Τέρωνα καί τόν ποιητή Σιμωνίδη σχετικά μέ τίς διαφορές τοῦ τυραννικοῦ ἀπό τόν ἰδιωτικό βίο. Στήν ἐνότητα περιγράφεται ἡ γεμάτη φόβο καί ἄγχος ζωὴ τῶν τυράννων.

Ἐγὼ δὲ πεπειραμένος σαφῶς οἶδα, ὦ Σιμωνίδη, καί λέγω σοι, ὅτι οἱ τύραννοι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ἐλάχιστα μετέχουσι, τῶν δὲ μεγίστων κακῶν πλείστα κέκτηνται. Αὐτίκα γάρ εἰ μὲν εἰρήνη δοκεῖ μέγα ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις εἶναι, ταύτης ἐλάχιστον τοῖς τυράννοις μέτεστιν· εἰ δὲ πόλεμος μέγα κακόν, τούτου πλείστον μέρος οἱ τύραννοι μετέχουσι. Εὐθύς γάρ τοῖς μὲν ἰδιώταις, ἂν μὴ ἡ πόλις αὐτῶν κοινὸν πόλεμον πολεμῇ, ἔξεστιν ὅποι ἂν βούλωνται πορεύεσθαι μηδὲν φοβούμενους, μὴ τις αὐτοὺς ἀποκτείνῃ, οἱ δὲ τύραννοι πάντες πανταχῇ ὡς διὰ πολεμίας πορεύονται. Αὐτοὶ γε γοῦν ὀπλισμένοι ὄνται ἀνάγκη· εἶναι διάγειν καί ἄλλους ὀπλοφόρους ἀεὶ συμπεριάγεσθαι.

Ἐπειτα δὲ οἱ μὲν ἰδιῶται, ἐὰν καὶ στρατεύωνται ποι εἰς πολεμίαν, ἀλλ' οὐδ' ἐπειδὴν γε ἔλθωσιν οἴκαδε, ἀσφάλειαν σφίσις ἡγοῦνται εἶναι, οἱ δὲ τύραννοι, ἐπειδὴν εἰς τὴν ἑαυτῶν πόλιν ἀφίκωνται, τότε ἐν πλείστοις πολεμίοις ἴσασιν ὄντες.

Πεπειραμένος ἀπό προσωπική μου πείρα.
αὐτίκα γάρ π.χ. (παραδείγματος χάρι).
συμπεριάγομαι συνοδεύομαι ἀπό φρουρά.

56. Ξενοφώντα Κύρου *Ἀνάβαση* (Β', 6, 21-26)

Ἵστερα ἀπό τή μάχη στά Κούναξα καί τό θάνατο τοῦ Κύρου, οἱ Πέρσες μέ δόλο τοῦ Τισσαφέρη σκοτώσαν τοὺς στρατηγοὺς τῶν Μυρίων, ὥστε οἱ Ἕλληνες νά μείνουν χωρὶς ἀρχηγούς καί νά παραδοθοῦν στόν Ἄρταξέρξη. Ὁ Ξενοφῶν βρίσκει τήν εὐκαιρία νά δώσει τοὺς χαρακτηρισμούς τῶν πέντε δολοφονημένων στρατηγῶν, ἕνας ἀπό τοὺς ὁποίους ἦταν ὁ Μένων ὁ Θεσσαλός.

Μένων δὲ ὁ Θεσσαλός δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν μὲν πλουτεῖν ἰσχυρῶς, ἐπιθυμῶν δὲ ἄρχειν, ὅπως πλείω λαμβάνοι, ἐπιθυμῶν δὲ τιμᾶσθαι, ἵνα πλείω κερδαῖνοι· φίλος τε ἐβούλετο εἶναι τοῖς μέγιστα δυναμένοις, ἵνα ἀδικῶν μὴ διδοίη δίκην. Ἐπὶ δὲ τὸ κατεργάζεσθαι ὧν ἐπιθυμοίη συντομωτάτην ᾤφето ὁδὸν εἶναι διὰ τοῦ ἐπιπορκεῖν τε καὶ ψεύδεσθαι καὶ ἐξαπατᾶν, τὸ δ' ἀπλοῦν καὶ ἀληθὲς τὸ αὐτὸ τῷ ἡλιθίῳ εἶναι. Στέργων δὲ φανερός μὲν ἦν οὐδένα, ὅτῳ δὲ φαίη φίλος εἶναι, τούτῳ ἔνδηλος ἐγίγνετο ἐπιβουλεύων. Καὶ πολεμίου μὲν οὐδενὸς κατεγέλα, τῶν δὲ συνόντων πάντων ὡς καταγελῶν ἀεὶ διελέγετο. Καὶ τοῖς μὲν τῶν πολεμίων κτήμασιν οὐκ ἐπεβούλευε· χαλεπὸν γὰρ ᾤφето εἶναι τὰ τῶν φυλαττομένων λαμβάνειν· τὰ δὲ τῶν φίλων μόνος ᾤφето εἰδέναι ῥᾶστον ὃν ἀφύλακτα λαμβάνειν. Καὶ δσους μὲν αἰσθάνοιτο ἐπιόρκους καὶ ἀδίκους ὡς εὖ ὤπλισμένους ἐφοβεῖτο, τοῖς δὲ ὁσίοις καὶ ἀλήθειαν ἀσκούσιν ὡς ἀνάνδροις ἐπειράτο χρῆσθαι. Ὡσπερ δὲ τις ἀγάλλεται ἐπὶ θεοσεβείᾳ καὶ ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνη, οὕτω Μένων ἠγάλλετο τῷ ἐξαπατᾶν δύνασθαι, τῷ πλάσασθαι ψεύδη, τῷ φίλους διαγελάειν· τὸν δὲ μὴ πανοῦργον τῶν ἀπαιδευτῶν ἀεὶ ἐνόμιζεν εἶναι.

Δίδωμι δίκην· τιμωροῦμαι.

κατεργάζομαι· πραγματοποιῶ.

τὸ ἀπλοῦν· ἡ ἀπλότης (ἡ εὐθύτητα).

ἐνδηλος ἐγίγνετο ἐπιβουλεύων· ὀλοφάνερα ἐπιβουλεύοταν.

συνόντες· οἱ σύντροφοι, οἱ ἀκόλουθοι.

57. Ξενοφώντα Κύρου *Ἀνάβαση* (Δ, 2, 1-4)

Ἡ περικοπὴ μᾶς δίνει μιὰ εἰκόνα ἀπὸ τοὺς κινδύνους καὶ τίς ταλαιπω-

ρίες τῶν Μυρίων καθὼς πορεύονταν μέσα ἀπὸ τὴν ἐχθρική χώρα τῶν Καρδούχων ἐπιστρέφοντας στὴν πατρίδα.

Καὶ ἦν μὲν δείλη, οἱ δ' ἐκέλευον αὐτοὺς ἐμφαγόντας πορεύεσθαι. Καὶ τὸν ἡγεμόνα δῆσαντες παραδιδόασιν αὐτοῖς, καὶ συντίθενται τὴν μὲν νύκτα, ἦν λάβωσι τὸ ἄκρον, τὸ χωρίον φυλάττειν, ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ σάλπιγγι σημαίνειν· καὶ τοὺς μὲν ἄνω ὄντας ἰέναι ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν φανεράν ἔκβασιν, αὐτοὶ δὲ συμβοηθήσειν ἐκβαίνοντας ὡς ἂν δύνωνται τάχιστα. Ταῦτα συνθέμενοι οἱ μὲν ἐπορεύοντο πλῆθος ὡς δισχίλιοι· καὶ ὕδωρ πολὺ ἦν ἐξ οὐρανοῦ· Ξενοφῶν δὲ ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας ἠγεῖτο πρὸς τὴν φανεράν ἔκβασιν, ὅπως ταύτῃ τῇ ὁδῷ οἱ πολέμοι προσέχοιεν τὸν νοῦν καὶ ὡς μάλιστα λάθοιεν οἱ περιόντες. Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ χαράδρᾳ οἱ ὀπισθοφύλακες ἦν ἔδει διαβάντας πρὸς τὸν ὄρθιον ἐκβαίνειν, τηνικαῦτα ἐκύλινδον οἱ βάρβαροι ὀλοιτρόχους ἄμαξιαίους καὶ μείζους καὶ ἐλάττους, οἱ φερόμενοι πρὸς τὰς πέτρας παίοντες διεσφενδονῶντο· καὶ παντάπασιν οὐδὲ πελάσαι οἶδον τ' ἦν τῇ εἰσόδῳ. Ἔνιοι δὲ τῶν λοχαγῶν, εἰ μὴ ταύτῃ δύναιτο, ἄλλῃ ἐπειρῶντο· καὶ ταῦτα ἐποίουν μέχρι σκότος ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ ᾤοντο ἀφανεῖς εἶναι ἀπίοντες, τότε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον· ἐτύχανον δὲ καὶ ἀνάριστοι ὄντες αὐτῶν οἱ ὀπισθοφυλακῆσαντες.

Ἐμφαγόντας (μετ. ἀόρ. β.) πορεύεσθαι· νά φᾶνε καὶ νά πηγαίνουν.

συντίθεμαι· συμφωνῶ (πβ. συνθήκη).

τὸ ἄκρον· ἡ κορυφή τοῦ βουνοῦ.

ἐκβασίς· διάβαση.

ἐκβαίνω· βγαίνω καὶ τρέχω.

ὡς ... οἱ περιόντες· ἔτσι πού νά διαφύγουν τὴν προσοχή τους, ὅσο γίνεται περισσότερο, ὅσοι ἔκαναν τὸ γύρο τοῦ βουνοῦ.

ὁ ὄρθιος· ὁ ἀνήφορος.

ὀλοιτρόχος· στρογγυλός (εἶλω = κυλάω + τροχός) λίθος.

ἄμαξιαίος· ὅσος ἡ χωρητικότητα μιᾶς ἄμαξας, ἀρκετά μεγάλος ὥστε νά γεμίσει ὀλόκληρη ἄμαξα.

πέτρα· βράχος.

διασφενδονῶμαι-ῶμαι· ἐκτινάσσομαι μακριὰ σέ μικρά κομμάτια.

ἄλλῃ ἐπειρῶντο· προσπαθοῦσαν ἀπὸ ἀλλοῦ.

ἐπεὶ δέ... ἀπίοντες· ὅταν νόμισαν πῶς μπορούσαν νά φύγουν χωρὶς νά φαίνονται.

ἀνάριστος· (ἀ-, στερ., + ἄριστον = γεῦμα, φαγητό) ἀγευμάτιστος, νηστικός.

58. Ξενοφώντα Κύρου *Ἀνάβαση* (ΣΤ', 3, 12-15)

Οἱ Μύριοι, ἐπιστρέφοντας σὴν πατρίδα, ἔφτασαν στό λιμάνι τῆς Κάλπης. Τότε οἱ Ἀρκάδες ἐπέδραμαν σέ κοντινά χωριά καί κωμοπόλεις γιά τρόφιμα καί λαφυραγωγία. Δέχτηκαν ἐπίθεση ὅμως ἀπό ἐχθρούς κατά τὴν ὁποία σκοτώθηκαν ἀρκετοί· τελικά βρέθηκαν πολιορκημένοι σ' ἓνα λόφο. Ὁ Ξενοφῶν, μόλις πληροφορήθηκε τὰ συμβάντα, κάλεσε τοὺς στρατιῶτες καί τοὺς μίλησε. Ἡ ἐνότητα εἶναι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ὁμιλίας του.

Ἄνδρες στρατιῶται, τῶν Ἀρκάδων οἱ μὲν τεθνᾶσιν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπὶ λόφου τινὸς πολιορκοῦνται. Νομίζω δ' ἔγωγε, εἰ ἐκεῖνοι ἀπολοῦνται, οὐδ' ἡμῖν εἶναι οὐδεμίαν σωτηρίαν, οὕτω μὲν πολλῶν ὄντων τῶν πολεμίων, οὕτω δὲ θεταρρηκότων. Κράτιστον οὖν ἡμῖν ὡς τάχιστα βοηθεῖν τοῖς ἀνδράσιν, ὅπως εἰ ἔτι εἰσὶ σῶοι, σὺν ἐκείνοις μαχώμεθα καὶ μὴ μόνοι λειφθέντες μόνοι καὶ κινδυνεύωμεν. Ἡμεῖς γὰρ ἀποδραϊήμεν ἂν οὐδαμοὶ ἐνθένδε· πολλὴ μὲν γάρ, ἔφη, εἰς Ἡράκλειαν πάλιν ἀπιέναι, πολλὴ δὲ εἰς Χρυσόπολιν διελθεῖν· οἱ δὲ πολέμοι πλησίον· εἰς Κάλπης δὲ λιμένα, ἔνθα Χειρίσοφον εἰκάζομεν εἶναι, εἰ σέσωσται, ἐλαχίστη ὁδός. Ἄλλὰ δὴ ἐκεῖ μὲν οὔτε πλοῖα ἐστὶν οἷς ἀποπλευσοῦμεθα, μένουσι δὲ αὐτοῦ οὐδὲ μᾶς ἡμέρας ἔστι τὰ ἐπιτήδεια. Τῶν δὲ πολιορκουμένων ἀπολομένων σὺν τοῖς Χειρισόφου μόνοις κάκιόν ἔστι διακινδυνεύειν ἢ τῶνδε σωθέντων πάντας εἰς ταῦτόν ἐλθόντας κοινῇ τῆς σωτηρίας ἔχεσθαι.

Οὔτω... οὔτω· τόσο... τόσο.

ἡμεῖς γάρ... ἐνθένδε· γιατί γιά πουθενά δέν εἶναι δυνατό ἐμεῖς νά ξεφύγουμε ἀπὸ ἐδῶ.

πολλὴ δηλ. ὁδός.

κάκιόν ἔστι· εἶναι χειρότερο, ἐδῶ: εἶναι δυσκολότερο.

σωτηρίας ἔχομαι· φροντίζω γιά τὴ σωτηρία, προσπαθῶ νά σωθῶ.

59. Ξενοφώντα Κύρου *Ἀνάβαση* (Ζ', 7, 21-24)

Οἱ Μύριοι μετὰ τὴν «κάθοδό» τους πέρασαν ἀπὸ τὴ Μ. Ἀσία στὴ Θράκη, ὅπου γιά ἓνα διάστημα προσλήφτηκαν ὡς μισθοφόροι ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα Σεύθη. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Σεύθης δέν τηροῦσε τίς ὑποσχέσεις του, ὁ Ξενοφῶν τὸν συνάντησε καί τοῦ μίλησε. Ἡ περικοπὴ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ὁμιλίας του.

Οὐδὲν ἀπαιτήσων, ὦ Σεύθη, πάρειμι, ἀλλὰ διδάξων, ἦν δύνωμαι, ὡς οὐ δικαίως μοι ἠχθέσθης διτι ὑπὲρ τῶν στρατιωτῶν ἀπήτουν σε προθύμως ἢ ὑπέσχου αὐτοῖς· σοὶ γὰρ ἔγωγε οὐχ ἤττον ἐνόμιζον σύμφορον εἶναι ἀποδοῦναι ἢ ἐκεῖνοις ἀπολαβεῖν. Πρῶτον μὲν γὰρ οἶδα μετὰ τοὺς θεοὺς εἰς τὸ φανερόν σε τούτους καταστήσαντας, ἐπεὶ γε βασιλέα σε ἐποίησαν πολλῆς χώρας καὶ πολλῶν ἀνθρώπων· ὥστε οὐχ οἶόν τέ σοι λανθάνειν οὔτε ἦν τι καλόν οὔτε ἦν τι αἰσχρόν ποιήσης. Τοιοῦτ' ἔστι δὲ ὄντι ἀνδρὶ μέγα μὲν μοι ἐδόκει εἶναι μὴ δοκεῖν ἀχαρίστως ἀποπέμψασθαι ἄνδρα εὐεργέτα, μέγα δὲ εὖ ἀκούειν ὑπὸ ἐξακισχιλίων ἀνθρώπων, τὸ δὲ μέγιστον μηδαμῶς ἄπιστον σαυτὸν καταστήσαι ὃ τι λέγοις. Ὅρῳ γὰρ τῶν μὲν ἀπίστων μεταίους καὶ ἀδυνάτους καὶ ἀτίμους τοὺς λόγους πλανωμένους· οἱ δ' ἂν φανεροὶ ὄσιν ἀλήθειαν ἀσκοῦντες, τούτων οἱ λόγοι, ἦν τι δέωνται, οὐδὲν μείον δύνανται ἀνύσασθαι ἢ ἄλλων ἢ βία· ἦν τέ τινας σωφρονίζειν βούλωνται, γινώσκω τὰς τούτων ἀπειλὰς οὐχ ἤττον σωφρονιζούσας ἢ ἄλλων τὸ ἤδη κολάζειν· ἦν τέ τῷ τι ὑπισχνῶνται οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες, οὐδὲν μείον διαπράττονται ἢ ἄλλοι παραχρῆμα διδόντες.

Διδάσκω· διαφωτίζω.

ἄχθομαι τι· ὀργίζομαι μὲ κάποιον.

εἰς τὸ φανερόν καθίστημι τινα· ἀναδεικνύω κάποιον.

οὐχ οἶον τέ σοι λανθάνειν· δέ σοῦ εἶναι δυνατό νά μένει ἀπαρτήρητο.

ἀνύομαι· φέρω εἰς πέρας.

διαπράττομαι· κατορθώνω.

60. Ξενοφῶντα Κύρου Ἀνάβαση (Ζ', 6, 33-36)

Ἐνῶ οἱ Μύριοι βρίσκονται στή Θράκη, ὅπου ὡς μισθοφόροι βοήθησαν τὸν τοπικὸ ἡγεμόνα Σεύθη νά ἀποκτήσει σημαντικὴ ἐξουσία, ἐρχεται ὁ Λακεδαιμόνιος Θίβρων καὶ τοὺς προτείνει νά περάσουν μαζί του στή Μ. Ἀσία, γιὰ νά πολεμήσουν τὸν Τισσαφέρην. Τότε ὀρισμένοι στρατιῶτες κατηγορήσαν τὸν Ξενοφῶντα διτι ἦταν ὑπεύθυνος γιὰ τὴν καθυστέρηση τῆς καταβολῆς τῆς ἀμοιβῆς τοὺς ἀπὸ τὸν Σεύθη καὶ αὐτὸς νιώθει τὴν ἀνάγκη νά ἀπολογηθεῖ.

Ἄγετε δὴ πρὸς θεῶν καὶ τὰ ἐμὰ σκέψασθε ὡς ἔχει. Ἐγὼ γὰρ ὅτε μὲν πρότερον ἀπῆα οἴκαδε, ἔχων μὲν ἔπαινον πολὺν πρὸς ὑμῶν ἀπεπορευό-

μην, ἔχων δὲ δι' ὑμᾶς καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εὐκλείαν. Ἐπιστευόμε-
νην δὲ ὑπὸ Λακεδαιμονίων· οὐ γὰρ ἂν με ἔπεμπον πάλιν πρὸς ὑμᾶς. Νῦν
δὲ ἀπέρχομαι πρὸς μὲν Λακεδαιμονίους ὑφ' ὑμῶν διαβεβλημένος, Σεύθη
δὲ ἀπήχθημένος ὑπὲρ ὑμῶν, ὃν ἤλιπζον εἰ ποιήσας μεθ' ὑμῶν ἀποστρο-
φὴν καὶ ἐμοὶ καλὴν καὶ παισίν, εἰ γένοιτο, καταθήσεται. Ὑμεῖς δ', ὑπὲρ
ἡμῶν ἐγὼ ἀπήχθημαι τε πλείστα καὶ ταῦτα πολὺ κρείττοσιν ἑμαυτοῦ, πρα-
γματευόμενός τε οὐδὲ νῦν πῶ πέπαυμαι ὅ τι δύναμαι ἀγαθὸν ὑμῖν, τοιαύ-
την ἔχετε γνώμην περὶ ἐμοῦ. Ἄλλ' ἔχετε μὲν με οὔτε φεύγοντα λαβόντες
οὔτε ἀποδιδράσκοντα. Ἦν δὲ ποιήσητε ἃ λέγετε, ἴστε ὅτι ἄνδρα κατακε-
κονότες ἔσεσθε πολλὰ μὲν δὴ πρὸ ὑμῶν ἀγρυπνήσαντα, πολλὰ δὲ σὺν ὑ-
μῖν πονήσαντα καὶ κινδυνεύσαντα καὶ ἐν τῷ μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος,
θεῶν δ' ἄλεων ὄντων καὶ τρόπαια βαρβάρων πολλὰ δὴ σὺν ὑμῖν στησάμε-
νον.

Ἄγετε δὴ ἔμπρός· λοιπόν.

τὰ ἐμὰ τὴν κατάστασίν μου.

ὄτε...ἀπῆα οἴκαδε ὅταν ξεκινούσα γιὰ τὴν πατρίδα.

εὐκλεία δόξα.

Σεύθη ἀπήχθημένος ὑπὲρ ὑμῶν ἠμισημένος ἀπὸ τοῦ Σ. γιὰ χάριν σας (ἀπεχθά-
νομαι).

ἀποστροφὴν κατατίθεμαι ἔχω καταφύγιον.

γίνονται μοι παῖδες ἄποκτῶ παιδιά.

ἀπήχθημαι πλείστα ἔχω γίνεαι πάρα πολὺ ἠμισητός.

καὶ ταῦτα πολὺ κρείττοσιν ἑμαυτοῦ καὶ μάλιστα ἀπὸ πολὺ ἰσχυροτέρους μου.

οὐδὲν νῦν πῶ ἀκόμη καὶ τώρα δὲν.

οὔτε φεύγοντα λαβόντες οὔτε γιατί μέ πιάσατε νά φεύγω.

κατακεκονότες ἔσεσθε (κατα-καίνω) θά ἔχετε σκοτώσει.

καὶ ἐν τῷ μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος καὶ ὅταν ἦταν ὑποχρεωμένος καὶ ὅταν
δὲν ἦταν.

61. Ξενοφώντα Κύρου Παιδεία (E, 3, 30-32)

Στὴν Κύρου Παιδεία ὁ Ξενοφῶν περιγράφει τὴν ἀγωγή καὶ τὰ πολεμικὰ
κατορθώματα τοῦ βασιλιᾶ τῆς Περσίας Κύρου τοῦ πρεσβύτερου. Στὴν περι-
κοπὴ ὁ Κύρος μιλάει στοὺς στρατιῶτες του. Ὁ Γαδάτας, γιὰ τὸν ὁποῖο γίνε-
ται λόγος, εἶναι σύμμαχος του. Τὸν ἐπαινεῖ, γιατί πρὶν ἀπὸ λίγο ζήτησε ἀπὸ
τὸν ἴδιο νά τοῦ ἐπιτρέψει νά σπεύσει στὴ χώρα του, γιὰ νά τὴν ὑπερασπίσει
ἀπὸ ἐπιδρομὴ τῶν Ἀσσυρίων.

Ἄνδρες σύμμαχοι, Γαδάτας διέπραξεν ἃ δοκεῖ πᾶσιν ἡμῖν πολλοῦ ἄξια εἶναι, καὶ ταῦτα πρὶν καὶ ὅτιοῦν ἀγαθὸν ὑφ' ἡμῶν παθεῖν. Νῦν δὲ ὁ Ἄσσυριος εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ ἐμβαλεῖν ἀγγέλλεται, δῆλον ὅτι ἅμα μὲν τιμωρεῖσθαι αὐτὸν βουλόμενος, ὅτι δοκεῖ ὑπ' αὐτοῦ μεγάλα βεβλάσθαι· ἅμα δὲ ἴσως κάκεῖνο ἐννοεῖται ὡς εἰ οἱ μὲν πρὸς ἡμᾶς ἀφιστάμενοι μηδὲν ὑπ' ἐκείνου κακὸν πείσονται, οἱ δὲ σὺν ἐκείνῳ ὄντες ὑφ' ἡμῶν ἀπολοῦνται, ὅτι τάχα οὐδένα εἰκὸς σὺν αὐτῷ βουλήσασθαι εἶναι. Νῦν οὖν, ὧ ἄνδρες, καλὸν τι ἂν μοι δοκοῦμεν ποιῆσαι, εἰ προθύμως Γαδάτα βοηθήσασθαι μὲν ἀνδρὶ εὐεργέτῃ· καὶ ἅμα δίκαια ποιοῦμεν ἂν χάριν ἀποδιδόντες· ἀλλὰ μὴν καὶ σύμφορά γ' ἂν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πράξασθαι ἡμῖν αὐτοῖς. Εἰ γὰρ πᾶσι φαινοίμεθα τοὺς μὲν κακῶς ποιοῦντας νικᾶν πειρώμενοι κακῶς ποιοῦντες, τοὺς δ' εὐεργετοῦντας ἀγαθοῖς ὑπερβαλλόμενοι, εἰκὸς ἐκ τῶν τοιούτων φίλους μὲν πολλοὺς ἡμῖν βούλεσθαι γίνεσθαι, ἐχθρὸν δὲ μηδένα ἐπιθυμεῖν εἶναι.

Ὁ Ἄσσυριος ὁ βασιλιάς τῆς Ἀσσυρίας.

ἐννοεῖται ἐννοεῖ, σκέπτεται.

οἱ μὲν πρὸς ἡμᾶς ἀφιστάμενοι ὅσοι τὸν ἐγκαταλείπουν γιὰ νὰ ἔρθουν μ' ἐμᾶς ἀγαθοῖς ὑπερβάλλομαι ἔξεπερῶ σὲ ἀνταπόδοση καλῶν (εὐεργεσιῶν).

62. Ξενοφῶντα Λακεδαιμονίων Πολιτεία (9, 1-4)

Ὁ Ξενοφῶν, θαυμαστής τῆς Σπάρτης, στή Λακεδαιμονίων Πολιτεία ἐξηγεῖ τοὺς λόγους τοῦ μεγαλείου της. Ἐνα ἀπὸ τὰ μέτρα τοῦ Λυκούργου ἦταν καὶ ὁ στιγματισμὸς τοῦ αἰσχροῦ βίου.

Ἄξιον δὲ τοῦ Λυκούργου καὶ τὸδε ἀγαθῆναι, τὸ κατεργάσασθαι ἐν τῇ πόλει αἰρετώτερον εἶναι τὸν καλὸν θάνατον ἀντὶ τοῦ αἰσχροῦ βίου· καὶ γὰρ δὴ ἐπισκοπῶν τις ἂν εἶροι μείους ἀποθνήσκοντας τούτων ἢ τῶν ἐκ τοῦ φοβεροῦ ἀποχωρεῖν αἰρουμένων. Ὡς τάληθές εἰπεῖν καὶ ἔπεται τῇ ἀρετῇ τὸ σώζεσθαι εἰς τὸν πλείω χρόνον μᾶλλον ἢ τῇ κακίᾳ· καὶ γὰρ ῥᾶων καὶ ἡδίων καὶ εὐπορωτέρα καὶ ἰσχυροτέρα. Δῆλον δὲ ὅτι καὶ εὐκλεία μάλιστα ἔπεται τῇ ἀρετῇ· καὶ γὰρ συμμαχεῖν πῶς πάντες τοῖς ἀγαθοῖς βούλονται.

Ἡ μέντοι ὄσπερ ταῦτα γίνεσθαι ἐμηχανήσατο, καὶ τοῦτο καλὸν μὴ παρλιπεῖν. Ἐκεῖνος τοίνυν σαφῶς παρεσκεύασε τοῖς μὲν ἀγαθοῖς εὐδαιμο-

νίαν, τοῖς δὲ κακοῖς κακοδαιμονίαν. Ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὄπο-
ταν τις κακὸς γένηται, ἐπικλήσιν μόνον ἔχει κακὸς εἶναι, ἀγοράζει δὲ ἐν
τῷ αὐτῷ ὁ κακὸς τὰ γαθῶ καὶ κάθηται καὶ γυμνάζεται, ἐὰν βούληται· ἐν δὲ
τῇ Λακεδαιμονίᾳ πᾶς μὲν ἂν τις αἰσχυθεῖ τὸν κακὸν σύσκηνον παραλα-
βεῖν, πᾶς δ' ἂν ἐν παλαίσματι συγγυμναστήν.

Ἄγαμαί τινος· θαυμάζω κάποιον.
κατεργάζομαι ἐν τῇ πόλει· κατορθώνω νὰ πείσω τοὺς πολίτες.
τῶν ἐκ τοῦ φοβεροῦ ἀποχωρεῖν αἰρουμένων· ἀπὸ αὐτοῦ πού προτιμοῦν νὰ ἀ-
ποφεύγουν τὸν κίνδυνον.
εἰς τὸν πλείω χρόνον· τίς περισσότερες φορές.
κακία· δειλία.
εὐπορος· ἐφευρετικός.
εὐκλεία· δόξα.
ἢ ... ἐμηχανήσατο· τί μέσα ἐπινόησε.
παρασκευάζω· ἐξασφαλίζω.
ἐπικλήσις· ὀνομασία.
ἀγοράζω· συναναστρέφομαι, συχνάζω στὴν ἀγορά.

63. Ξενοφῶντα Οἰκονομικός (5, 7-12)

Ὁ Ξενοφῶν, πού εἶχε ἀσχοληθεῖ στὴ ζωὴ του μέ τὴν οἰκιακὴ οἰκονομία
καὶ τὴ διαχείριση κτημάτων, στό ἔργο του αὐτό παρουσιάζει τὸ Σωκράτη νὰ
καθορίζει τὴν ἔννοια τῆς οἰκονομίας καὶ νὰ ἀναπτύσσει τὴν ἄποψη ὅτι ἡ
γεωργία εἶναι ἡ βάση τῆς ἀτομικῆς εὐτυχίας καὶ κάθε ἀξιόλογου πολι-
τισμοῦ.

Παρορμᾶ δὲ τι καὶ εἰς τὸ ἀρήγειν σὺν ὄπλοις τῇ χώρᾳ καὶ ἡ γῆ τοὺς
γεωργοὺς ἐν τῷ μέσῳ τοὺς καρποὺς τρέφουσα τῷ κρατοῦντι λαμβάνειν.
Καὶ δραμεῖν δὲ καὶ βαλεῖν καὶ πηδῆσαι τίς ἱκανωτέρους τέχνη γεωργίας
παρέχεται; τίς δὲ τοῖς ἐργαζομένοις πλείω τέχνη ἀντιχαρίζεται; τίς δὲ ἡ-
διον τὸν ἐπιμελόμενον δέχεται προτείνουσα προσιόντι λαβεῖν ὃ τι χρήζει;
τίς δὲ ξένους ἀφθονώτερον δέχεται; χεϊμάσαι δὲ πυρὶ ἀφθόνῳ καὶ θερμοῖς
λουτροῖς ποῦ πλείων εὐμάρεια ἢ ἐν χώρῳ τῷ; ποῦ δὲ ἡδιον θερίσαι ὕδασι
τε καὶ πνεύμασι καὶ σκιαῖς ἢ κατ' ἀγρόν; τίς δὲ ἄλλη θεοῖς ἀπαρχὰς πρε-
πωδεστέρας παρέχει ἢ ἑορτὰς πληρεστέρας ἀποδεικνύει; τίς δὲ οἰκέταις
προσφιλεστέρα ἢ γυναικὶ ἡδίων ἢ τέκνοις ποθεινότερα ἢ φίλοις εὐχαρι-
στοτέρα; ἔμοι μὲν θαυμαστὸν δοκεῖ εἶναι εἴ τις ἐλεύθερος ἄνθρωπος ἢ

κτῆμά τι τούτου ἦδιον κέκτηται ἢ ἐπιμέλειαν ἡδῖω τινά ταύτης ἠδῆρκεν ἢ ὄφελιμωτέραν εἰς τὸν βίον. Ἔτι δὲ ἡ γῆ θεὸς οὐσα τοὺς δυναμένους καταμανθάνειν καὶ δικαιοσύνην διδάσκει· τοὺς γὰρ ἄριστα θεραπεύοντας αὐτὴν πλεῖστα ἀγαθὰ ἀντιποιεῖ.

Παρορμᾶ ... καὶ ἡ γῆ· παρακινεῖ ἀκόμη ἡ γῆ.

ἀρήγω· βοηθῶ, ὑπερασπίζω.

ἐν τῷ μέσῳ τοὺς καρποὺς τρέφουσα· καθότι παράγει μέσα στοὺς ἀγρούς τοὺς καρπούς.

τῷ κρατοῦντι λαμβάνειν· γιὰ νὰ τοὺς παίρνει ὅποιος ὑπερισχύει.

ἀφθονώτερον· μέ μεγαλύτερη γενναιοδωρία.

χειμάζω· ξεχειμωνιάζω.

εὐμάρεια· ἄνεση.

ἢ ἐν χώρῳ τῷ· παρὰ στήν ἐξοχή, στό ἀνοιχτό ὑπαιθρο.

θερίζω· παραθερίζω.

πνεύματα· ἄνεμοι.

πρεπωδέστερος· πιό ἄξιος, πιό κατάλληλος.

ἀπαρχαί· οἱ πρῶτοι καρποὶ (πρώιμοι καρποί, πρωιμάδια).

πληρέστερος· τελειότερος.

οἰκέτης· δούλος.

ἐπιμέλεια· ἀπασχόληση.

τοὺς δυναμένους καταμανθάνειν· ὅσοι μποροῦν νὰ τὴν καταλάβουν.

θεραπεύω· καλλιεργῶ.

64. Πλάτωνα Ἀλκιβιάδης Α (105 α-ε)

Ὁ πλατωνικός διάλογος Ἀλκιβιάδης Α ἔχει ὡς κεντρικό θέμα τὴ διερεῦνηση τῆς φύσης τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὑπογραμμίζει τὴ σημασία τῆς αὐτογνωσίας (γνώθῃ σαυτόν) καὶ τῆς παιδείας γιὰ τοὺς πολιτικούς ἡγέτες. Ἡ ἐνότητα πού ἀκολουθεῖ βρίσκεται στόν πρόλογο τοῦ διαλόγου.

Νῦν δ' ἕτερ' αὖ κατηγορήσω διανοήματα σά πρὸς αὐτὸν σέ, ὃ καὶ γνώση ὅτι προσέχων γέ σοι τὸν νοῦν διατετέλεκα. Δοκεῖς γάρ μοι, εἴ τίς σοι εἴποι θεῶν· “ὦ Ἀλκιβιάδη, πότερον βούλει ζῆν ἔχων ἃ νῦν ἔχεις, ἢ αὐτίκα τεθνάναι εἰ μὴ σοι ἐξέσται μείζω κτήσασθαι;” δοκεῖς ἂν μοι ἐλεσθαι τεθνάναι· ἀλλὰ νῦν ἐπὶ τίνι δὴ ποτε ἐλπίδι ζῆς, ἐγὼ φράσω. Ἦγῃ ἔαν θᾶττον εἰς τὸν Ἀθηναίων δῆμον παρέλθης – τοῦτο δ' ἔσσεσθαι μάλα ὀλίγων ἡμερῶν – παρελθὼν οὖν ἐνδείξεσθαι Ἀθηναίοις ὅτι ἄξιός εἰ τιμᾶσθαι

ὡς οὔτε Περικλῆς οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς τῶν πρόποτε γενομένων, καὶ τοῦτ' ἐν-
δειξάμενος μέγιστον δυνήσεσθαι ἐν τῇ πόλει, ἐὰν δ' ἐνθάδε μέγιστος ἦς,
καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι, καὶ οὐ μόνον ἐν Ἑλλησιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς
βαρβάροις, ὅσοι ἐν τῇ αὐτῇ ἡμῖν οἰκοῦσιν ἠείρω. Καὶ εἰ αὖ σοι εἴποι ὁ
αὐτὸς οὗτος θεὸς ὅτι αὐτοῦ σε δεῖ δυναστεύειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, διαβῆναι δέ
εἰς τὴν Ἀσίαν οὐκ ἐξέσται σοι οὐδὲ ἐπιθέσθαι τοῖς ἐκεῖ πράγμασιν, οὐκ
ἂν αὖ μοι δοκεῖς ἐθέλειν οὐδ' ἐπὶ τούτοις μόνοις ζῆν, εἰ μὴ ἐμπλήσεις τοῦ
σοῦ ὀνόματος καὶ τῆς σῆς δυνάμεως πάντας, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀνθρώπους.

Κατηγορῶ ἐπισημαίνω.

πρὸς αὐτὸν σέ' σέ σένα τὸν ἴδιο (πού σέ ἀπασχολοῦν).

ὦ καὶ γνώση' καὶ ἔτσι θά καταλάβεις.

προσέχων τὸν νοῦν διατετέλεκα' διαρκῶς προσέχω.

εἰς τὸν Ἀθ. δῆμον παρέρχομαι' ἐμφανίζομαι στό βῆμα τῆς συνελεύσεως τοῦ

δήμου τῶν Ἀθ.

πώποτε' (πῶ + ποτέ) ποτέ ὡς τώρα.

ἐπιτίθεμαι τοῖς ἐκεῖ πράγμασιν' ἀναμιγνύομαι στὶς ἐκεῖ ὑποθέσεις.

ἐμπίπλημι· γεμίζω.

65. Πλάτων Ζ' Ἐπιστολή, (326 b-d)

*Στὴ σημαντικότερη ἀπ' ὅλες τὶς ἐπιστολές του, τῆ Ζ', ὁ Πλάτων ἀναφέρει
τὶς περιπέτειές του μέ τὸν τύραννο τῶν Συρακουσῶν Διονύσιο τὸ νεώτερο
καὶ τὸ θεῖο του Δίωνα, στὴν προσπάθειά του νὰ πραγματοποιήσῃ τὴ βασικὴ
του θέση: ὁ κυβερνήτης-φιλόσοφος εἶναι ὁ μόνος ἰκανὸς νὰ φέρῃ τὴν εὐτυ-
χία σέ μιά πολιτεία. Στὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ ὁ Πλάτων παραθέτει καὶ πολλὰ
αὐτοβιογραφικὰ στοιχεῖα.*

Κακῶν οὖν οὐ λήξουν τὰ ἀνθρώπινα γένη, πρὶν ἂν ἦ τὸ τῶν φιλοσο-
φούντων ὀρθῶς γε καὶ ἀληθῶς γένος εἰς ἀρχὰς ἔλθῃ τὰς πολιτικὰς ἢ τὸ
τῶν δυναστευόντων ἐν ταῖς πόλεσιν ἐκ τινος μοίρας θείας δυνάμεως φιλοσο-
φῆση.

Ταύτην δὴ τὴν διάνοιαν ἔχων εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν ἦλθον, ὅτε
πρῶτον ἀφικόμην. Ἐλθόντα δέ με ὁ ταύτη λεγόμενος αὐ βίος εὐδαίμων,
Ἰταλιωτικῶν τε καὶ Συρακουσίων τραπεζῶν πλήρης, οὐδαμῆ οὐδαμῶς ἡ-
ρεσεν, δις τε τῆς ἡμέρας ἐμπιμπλάμενον ζῆν καὶ μηδέποτε κοιμώμενον

μόνον νύκτωρ, καὶ ὄσα τούτῳ ἐπιτηδεύματα συνέπεται τῷ βίῳ· ἕκ γὰρ τούτων τῶν ἔθῶν οὗτ' ἂν φρόνιμος οὐδεὶς ποτὲ γενέσθαι τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἀνθρώπων ἕκ νέου ἐπιτηδεύων δύναίτο – οὐχ οὕτως θαυμαστῆ φύσει κραθήσεται – σώφρων δὲ οὐδ' ἂν μελλήσαι ποτὲ γενέσθαι, καὶ δὴ καὶ περὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς ὁ αὐτὸς λόγος ἂν εἴη. Πόλις τε οὐδεμία ἂν ἡρεμήσαι κατὰ νόμους οὐδ' οὐστινασοῦν, ἀνδρῶν οἰομένων ἀναλίσκειν μὲν δεῖν πάντα εἰς ὑπερβολάς, ἀργῶν δὲ εἰς ἅπαντα ἡγουμένων αὐτῶν δεῖν γίνεσθαι πλὴν ἐς εὐωχίας καὶ πότους.

Εἰς ἀρχὰς ἔρχομαι· ἀναλαμβάνω τὴν ἐξουσία.

δυναστεύω· ἔχω τὴν ἐξουσία.

ἐμπίπλωμαι· χορταίνω, τρώγω χορταστικά.

ἐπιτηδεύματα· συνήθειες.

ἕκ νέου ἐπιτηδεύω· καταγίνομαι σὲ κάτι ἀπὸ τῆ νεότητά μου.

κεράννυμαι· μετριάζομαι, συνδυάζω.

οὐδ' ἂν μελλήσαι ποτὲ γενέσθαι· δὲν πρόκειται ποτὲ νὰ γίνει (πβ. «τί μέλλει γενέσθαι;»).

οὐδ' οὐστινασοῦν, οὐδ' ὅστισοῦν· κανένας (νόμος, ὅσο καλὸς καὶ νὰ εἶναι)

ἀργός· ὀκνηρός.

εὐωχία· συμπόσιο.

66. Πλάτωνα Μενέξενος (247 a-c)

Τὸ ἀπόσπασμα ἀνήκει στό κεφάλαιο τοῦ ἐπιτάφιου λόγου (πού ἀποτελεῖ τό κύριο μέρος τοῦ Μενέξενου), στό ὁποῖο ὁ ρήτορας ἀπευθύνεται στά παιδιά τῶν νεκρῶν, γιά νά τά προτρέψει νά γίνουν «πολλῶν κάρρονες» τῶν πατέρων τους. Μάλιστα, γιά νά γίνει πειστικότερος, παρουσιάζει τό μέρος αὐτό τοῦ λόγου ὡς ὕστατη παραγγελία τῶν νεκρῶν πρὸς τά παιδιά τους.

Πᾶσά τε ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς παυουργία, οὐ σοφία φαίνεται. Ὡν ἕνεκα καὶ πρῶτον καὶ ὕστατον καὶ διὰ παντός πᾶσαν πάντως προθυμίαν πειρᾶσθε ἔχειν ὅπως μάλιστα μὲν ὑπερβαλεῖσθε καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς πρόσθεν εὐκλεία· εἰ δὲ μή, ἴστε ὡς ἡμῖν, ἂν μὲν νικῶμεν ὑμᾶς ἀρετῆ, ἡ νίκη αἰσχύνην φέρει, ἡ δὲ ἦττα, ἐὰν ἠτῶμεθα, εὐδαιμονίαν. μάλιστα δ' ἂν νικῶμεθα καὶ ὑμεῖς νικῶητε, εἰ παρασκευάσασθε τῇ τῶν προγόνων δόξῃ μὴ καταχρησόμενοι μηδ' ἀναλώσοντες αὐτήν, γνόντες ὅτι ἀνδρὶ οἰομένῳ τί εἶναι οὐκ ἔστιν αἰσχίον οὐδὲν ἢ παρέχειν

ἑαυτὸν τιμώμενον μὴ δι' ἑαυτὸν ἀλλὰ διὰ δόξαν προγόνων. Εἶναι μὲν γὰρ τιμὰς γονέων ἐκγόνοις καλὸς θησαυρὸς καὶ μεγαλοπρεπῆς· χρῆσθαι δὲ καὶ χρημάτων καὶ τιμῶν θησαυρῶ, καὶ μὴ τοῖς ἐκγόνοις παραδιδόναι, αἰσχρὸν καὶ ἄνανδρον, ἀπορία ἰδίων αὐτοῦ κτημάτων τε καὶ εὐδοξιῶν. Καὶ ἐὰν μὲν ταῦτα ἐπιτηδεύσητε, φίλοι παρὰ φίλους ἡμᾶς ἀφίξεσθε, ὅταν ὑμᾶς ἢ προσήκουσα μοῖρα κοιμίῃ· ἀμελήσαντας δὲ ὑμᾶς καὶ κακισθέντας οὐδεὶς εὐμενῶς ὑποδέξεται.

Εὐδοξία· καλὸ ὄνομα.

ἢ προσήκουσα μοῖρα· ἡ ὀρισμένη γιὰ τὸν καθένα μοῖρα.

κακίζομαι· φαίνομαι δειλός.

67. Πλάτωνα Μίνως (315 b-d)

Ὁ σύντομος πλατωνικός διάλογος Μίνως ἀποτελεῖ ἓνα εἶδος εἰσαγωγῆς στό μεγάλο ἔργο Νόμοι, καθὼς ὡς θέμα του ἔχει τὸν ὀρισμὸ τῆς ἔννοιας τοῦ νόμου καὶ τὴν ἐξαρση τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου τοῦ Μίνωα.

ΕΤ. Ἀλλὰ τοῦτό γε, ὃ Σώκρατες, οὐ χαλεπὸν γνῶναι, ὅτι οὔτε οἱ αὐτοὶ αἰεὶ τοῖς αὐτοῖς νόμοις χρῶνται ἄλλοι τε ἄλλοις. Ἐπεὶ αὐτίκα ἡμῖν μὲν οὐ νόμος ἐστὶν ἀνθρώπους θῦειν ἀλλ' ἀνόσιον, Καρχηδόνιοι δὲ θύουσιν ὡς ὄσιον ὃν καὶ νόμιμον αὐτοῖς, καὶ ταῦτα ἔνοι οὐτῶν καὶ τοὺς αὐτῶν υἱεὶς τῷ Κρόνῳ, ὡς ἴσως καὶ σὺ ἀκήκοας. Καὶ μὴ ὅτι βάρβαροι ἄνθρωποι ἡμῶν ἄλλοις νόμοις χρῶνται, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν τῇ Λυκαίᾳ οὗτοι καὶ οἱ τοῦ Ἀθάμαντος ἔκγονοι ὅσας θυσίας θύουσιν Ἕλληνες ὄντες. Ὡσπερ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς οἶσθ' ἂν ποὺ καὶ αὐτὸς ἀκούων οἷσις νόμοις ἐχρῶμεθα πρὸ τοῦ περὶ τοὺς ἀποθανόντας, ἱερεῖα τε προσφάττοντες πρὸ τῆς ἐκφορᾶς τοῦ νεκροῦ καὶ ἐγχυτρίστριας μεταπεμπόμενοι· οἱ δ' αὐ ἐκείνων ἔτι πρότεροι αὐτοῦ καὶ ἔθαπτον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοὺς ἀποθανόντας· ἡμεῖς δὲ τούτων οὐδὲν ποιοῦμεν. Μυρία δ' ἂν τις ἔχοι τοιαῦτα εἰπεῖν· πολλὴ γὰρ εὐρυχωρία τῆς ἀποδείξεως ὡς οὔτε ἡμεῖς ἡμῖν αὐτοῖς αἰεὶ κατὰ ταῦτα νομίζομεν οὔτε ἄλλοις οἱ ἄνθρωποι.

Αὐτίκα· π.χ. (παραδείγματος χάρη).

καὶ μὴ ὅτι· καὶ ὄχι μόνο (καὶ μὴν πείς ὅτι).

ἱερεῖα· ζῶα γιὰ θυσία.

πρὸ τοῦ (ἢ προτοῦ ἢ πρὸ τούτου)· προηγουμένως.

ἐγχυρίστρια ἄ γυναίκα πού συναθροίζει σέ χύτρα τά ὄστα τῶν καμένων νεκρῶν (κ. μοιρολογήτρα).
πολλή γάρ εὐρυχωρία τῆς ἀποδείξεως ἄ μπορεί νά ἀποδειχθεῖ μέ πολλές ἀποδείξεις.

68. Πλάτωνα *Νόμοι* (A, 631 b-d)

Τά πρῶτα δύο ἀπό τά δώδεκα βιβλία ἀποτελοῦν τό εἰσαγωγικό μέρος τοῦ ἐκτενέστερου ἔργου τοῦ Πλάτωνα, τῶν *Νόμων*. Ἡ παράγραφος πού ἀκολουθεῖ ἀνήκει στό πρῶτο μέρος τοῦ Α' βιβλίου, ὅπου ἐξετάζεται ἄν σκοπός τῆς νομοθεσίας εἶναι μόνο ἡ καλλιέργεια τῆς ἀνδρείας τῶν πολιτῶν ἢ ἡ ὀλοκληρωμένη ἀρετή.

ΑΘ. “ὦ ξένε,” ἔρῃν εἶπεῖν, “οἱ Κρητῶν νόμοι οὐκ εἰσὶν μάτην διαφερόντως ἐν πᾶσιν εὐδόκιμοι τοῖς Ἑλλησιν· ἔχουσιν γάρ ὀρθῶς, τοὺς αὐτοῖς χρωμένους εὐδαίμονας ἀποτελοῦντες. Πάντα γάρ τάγαθὰ πορίζουσιν. Διπλᾶ δὲ ἀγαθὰ ἐστίν, τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τὰ δὲ θεῖα· ἡρτηται δ' ἐκ τῶν θεῖων θάτερα, καὶ ἐὰν μὲν δέχηται τις τὰ μείζονα πόλις, κτᾶται καὶ τὰ ἐλάττονα, εἰ δὲ μή, στέρεται ἀμφοῖν. Ἔστι δὲ τὰ μὲν ἐλάττονα ὧν ἡγεῖται μὲν ὕγεια, κάλλος δὲ δεῦτερον, τὸ δὲ τρίτον ἰσχύς εἰς τε δρόμον καὶ εἰς τὰς ἄλλας πάσας κινήσεις τῷ σώματι, τέταρτον δὲ δὴ πλοῦτος οὐ τυφλὸς ἄλλ' ὀξὺ βλέπων, ἄνπερ ἄμ' ἐπιῆται φρονήσει· ὁ δὲ πρῶτον αὖ τῶν θεῖων ἡγεμονοῦν ἐστίν ἀγαθῶν, ἢ φρόνησις, δεῦτερον δὲ μετὰ νοῦ σῶφρων ψυχῆς ἔξις, ἐκ δὲ τούτων μετ' ἀνδρείας κραθέντων τρίτον ἄν εἴη δικαιοσύνη, τέταρτον δὲ ἀνδρεία. Ταῦτα δὲ πάντα ἐκείνων ἐμπροσθεν τέτακται φύσει, καὶ δὴ καὶ τῷ νομοθέτῃ τακτέον οὕτως...”

Διαφερόντως εὐδόκιμοι ἄ εξαιρετικά ὀνομαστοί.
ἀρτῶμαι ἐκ τινος ἄ ἐξαρτῶμαι ἀπό κάτι.
θάτερα, τὰ ἔτερα ἄ ἄλλα.
ψυχῆς ἔξις ἄ ψυχική διάθεση (κατάσταση).
κεράννυμαι ἄ ἐναρμονίζω, συνδυάζω.

69. Πλάτωνα *Πολιτεία* (327 a-c)

Πρόκειται γιά τήν ἀρχή τοῦ προοιμίου τοῦ πιά περισπούδαστου ἔργου τῆς

πλατωνικής δημιουργίας, τῆς Πολιτείας. Τό α' βιβλίο ἔχει αὐτοτέλεια καί ἡ συζήτηση στρέφεται γύρω ἀπό τήν ἔννοια τῆς δικαιοσύνης.

Κατέβην χθές εἰς Πειραιᾶ μετὰ Γλαύκωνος τοῦ Ἀρίστωνος προσευξόμενός τε τῇ θεῷ καί ἅμα τήν ἑορτήν βουλόμενος θεάσασθαι τίνα τρόπον ποιήσουσιν ἅτε νῦν πρῶτον ἄγοντες. Καλή μὲν οὖν μοι καί ἡ τῶν ἐπιχωρίων πομπή ἔδοξεν εἶναι, οὐ μέντοι ἥττον ἐφαίνετο πρέπειν ἦν οἱ Θοῤᾰκες ἔπεμπον. Προσευξάμενοι δὲ καί θεωρήσαντες ἀπῆμεν πρὸς τὸ ἄστυ. Κατιδάων οὖν πόρρωθεν ἡμᾶς οἴκαδε ὠρμημένους Πολέμαρχος ὁ Κεφάλου ἐκέλευσε δραμόντα τὸν παῖδα περιμεῖναι ἐκελευσαι. Καί μου ὀπισθεν ὁ παῖς λαβόμενος τοῦ ἱματίου, Κελεύει ὑμᾶς, ἔφη, Πολέμαρχος περιμεῖναι. Καί ἐγὼ μετεστράφην τε καί ἠρόμην ὅπου αὐτὸς εἶη. Οὗτος, ἔφη, ὀπισθεν προσέρχεται· ἀλλὰ περιμένετε. Ἄλλὰ περιμενοῦμεν, ἦ δ' ὅς ὁ Γλαύκων.

Καί ὀλίγῳ ὄστερον δ τε Πολέμαρχος ἤκε καί Ἀδείμαντος ὁ τοῦ Γλαύκωνος ἀδελφός καί Νικήρατος ὁ Νικίου καί ἄλλοι τινές ὡς ἀπὸ τῆς πομπῆς.

Ὁ οὖν Πολέμαρχος ἔφη· ὦ Σώκρατες, δοκεῖτέ μοι πρὸς ἄστυ ὠρμησθαι ὡς ἀπιόντες.

Οὐ γάρ κακῶς δοξάζεις, ἦν δ' ἐγώ.

Ὅρᾶς οὖν ἡμᾶς, ἔφη, ὅσοι ἐσμέν;

Πῶς γάρ οὐ;

Ἦ τοῖνυν τούτων, ἔφη, κρείττους γένεσθε ἢ μένει' αὐτοῦ.

Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔτι ἔν λείπεται, τὸ ἦν πείσωμεν ὑμᾶς ὡς χρὴ ἡμᾶς ἀφεῖναι;

Ἦ καὶ δύνασθ' ἂν, ἦ δ' ὅς, πείσαι μὴ ἀκούοντας;

Οὐδαμῶς, ἔφη ὁ Γλαύκων.

ὦς τοῖνυν μὴ ἀκουσομένων, οὕτω διανοεῖσθε.

Ἐορτή πρόκειται γιὰ τὰ Βενδίδεια. Γιортаζόταν ἡ Ἄρτεμις Βένδις πού τῇ λατρεία τῆς τήν ἔφεραν στόν Πειραιᾶ Θοῤᾰκες ἀποικοί.

ἐπιχώριος (ἐπί + χώρα) ἐντόπιος.

ἦ δ' ὅς· εἶπε αὐτός (ἡμί= λέγω, καθὼς τό φημί).

περιμεῖναι ἐκελευσαι· νά μᾶς παραγγεῖλει (παρακαλέσει) νά τόν περιμένουμε.

ὡς ἀπὸ πομπῆς· πού ἔρχονταν ἀπὸ τελετῆ (θρησκευτικῆ γιορτῆ).

κρείττων γίγνομαι· δείχνομαι πιά δυνατός.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελίδα
Εισαγωγικό σημείωμα	5
Μεθοδολογικές οδηγίες	7
Κατάλογος συντακτικῶν φαινομένων	11
Θέματα ἀπό ἀρχαίους Ἑλληνες συγγραφεῖς	13
1. Αἰσχίνης, Κατὰ Κτησιφῶντος, 1-2	13
2. Ἀνδοκίδης, Περί Μυστηρίων, 96-97	14
3. Δημοσθένης, Κατὰ Ἀνδροτίωνος, 45-46	15
4. Δημοσθένης, Κατὰ Τιμοκράτους, 212-214	16
5. Δημοσθένης, Περί τοῦ στεφάνου, 257-258	16
6. Δημοσθένης, Περί τῶν ἐν Χερρονήσῳ, 13-16	18
7. Θουκυδίδης, Ἱστορία, Α, 58	19
8. Θουκυδίδης, Ἱστορία, Α, 103	20
9. Θουκυδίδης, Ἱστορία, Α, 118.3-Α 119	20
10. Θουκυδίδης, Ἱστορία, Β, 11	21
11. Θουκυδίδης, Ἱστορία, Ε, 9	22
12. Θουκυδίδης, Ἱστορία, ΣΤ', 24	23
13. Ἴσοκράτης, Ἀρχίδαμος, 11-13	25
14. Ἴσοκράτης, Πανηγυρικός, 28-30	25
15. Λυσίας, Δήμου Καταλύσεως Ἀπολογία, 15-16	26
16. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 4-5	27
17. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 11-13	28
18. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 17-19	29
19. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 27-29	29
20. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 44-46	31
21. Λυσίας, Ἐπιτάφιος, 77-79	31
22. Λυσίας, Κατὰ Ἀγοράτου, 1-2	32
23. Λυσίας, Κατὰ Ἀγοράτου, 36-38	33
24. Λυσίας, Κατὰ Ἀγοράτου, 74-76	34
25. Λυσίας, Κατὰ Ἀγοράτου, 92-93	35
26. Λυσίας, Κατὰ Ἀλκιβιάδου Α', 16-17	36
27. Λυσίας, Κατὰ Ἐργοκλέους, 1-3	37
28. Λυσίας, Ὀλυμπικός, 1-3	37
29. Λυσίας, Ὀλυμπικός, 7-8	39
30. Λυσίας, Περί Πολιτείας, 9-11	39

31. Λυσίας, 'Υπὲρ Καλλίου Ἱεροσ. Ἀπολογία, 1-3	40
32. Ξενοφῶν, Ἀπολογία Σωκράτη, 22-23	41
33. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Α.2.9-11	42
34. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Γ.7.1-3	43
35. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Γ.9.1-3	44
36. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Δ.1.3-4	45
37. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Δ.4.15-16	46
38. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Δ.6.7-8	47
39. Ξενοφῶν, Ἀπομνημονεύματα, Δ.8.11	47
40. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Α.1. 27-28	48
41. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Β.2. 16-19	50
42. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Β.4. 40-42	51
43. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Ε.2. 1-2	52
44. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Ε.2. 14-15	53
45. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Ε.4. 13-14	53
46. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.1. 5-6	55
47. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.1. 14-15	56
48. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.2. 8-11	58
49. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.2. 15-16	59
50. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.3. 4-5	59
51. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.5. 38-40	60
52. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, ΣΤ.5. 45-47	61
53. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Ζ.3.6	62
54. Ξενοφῶν, Ἑλληνικά, Ζ.4. 8-9	63
55. Ξενοφῶν, Ἱέρων, 2.6-9	64
56. Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις, Β.6. 21-26	65
57. Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις, Δ.2. 1-4	65
58. Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις, ΣΤ.3. 12-15	67
59. Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις, Ζ.6. 21-24	67
60. Ξενοφῶν, Κύρου Ἀνάβασις, Ζ.6. 33-36	68
61. Ξενοφῶν, Κύρου Παιδεία, Ε.3. 30-32	69
62. Ξενοφῶν, Λακεδαιμονίων Πολιτεία, 9. 1-4	70
63. Ξενοφῶν, Οἰκονομικός, 5, 7-12	71
64. Πλάτων, Ἀλκιβιάδης Α, 105 a-c	72
65. Πλάτων, Ἐπιστολή Ζ', 326 b-d	73
66. Πλάτων, Μενέξενος, 247 a-c	74
67. Πλάτων, Μίνως, 315 b-d	75
68. Πλάτων, Νόμοι, 631 b-d	76
69. Πλάτων, Πολιτεία, 327 a-c	76

Τά αντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τό κάτωθι βιβλιοσήμο γιά ἀπόδειξη τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἐπίσης στερούμενο τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπο. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτό διώκεται κατὰ τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

0020556800
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΣΤ' 1982 - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 60.000 - ΣΥΜΒΑΣΗ 3842/23-9-82

ΕΚΤΥΠΩΣΗ : ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΘΗΝΩΝ Ε.Π.Ε. - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ : Δ. ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ & ΣΙΑ Ε.Π.Ε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής